«ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉՆԵՐ

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ-	011401.00.6 ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ -	011401.11.6 «ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՏ»
ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄ -	ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐ

ՎԱՆԱՁՈՐ 2022

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ՀԼԳ/բ-031 – Հայոց լեզու և գրականություն 1</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">2 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">28</td><td>Դասախոսություն</td><td></td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>28</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">32</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Դասընթացի նպատակն է ապագա մասնագետի գրավոր և բանավոր խոսքի մշակումը, ապագա ուսուցչի, գիտնական-հետազոտողի՝ գործնական, գիտական ոճերին ծանոթացումը՝ կիրառական հմտությունների ձեռք բերման անհրաժեշտությամբ: Այս նպատակին են ծառայում համապատասխան տարաբնույթ վարժությունները, թելադրությունները, թեստային աշխատանքները:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
● գործնական գրություններ (դիմում, զեկուցագիր, տեղեկանք, լիազորագիր) գրելու կանոններ,
● ձայնավորների, բաղաձայնների, երկհնչյունների, հարադիր բարդությունների ուղղագրություն,
● քերականական–ձևաբանական նորմով սահմանված օրինաչափությունները, դրանցից կատարված և կատարվող շեղումներ,
● թույլատրելի զուգաձևությունները ձևաբանական ու շարահյուսական մակարդակներում,
● ներգործական կառուցվածքի փոխակերպումը կրավորականի, ստորադաս նախադասություններինը՝ դերբայական դարձվածների, ուրիշի ուղղակի խոսքինը՝ անուղղակի խոսքի, խոսքի մասերի փոխանցումներ:
Հմտություն
● կտիրապետի ՀՀ պետական լեզվի գործառույթների, կիրառական առանձնահատկությունների նորմերին:
Կարողունակություն
● կկարողանա գործնականում կիրառել ժամանակակից հայերենի կառուցվածքային օրինաչափությունները, քերականական կանոնները:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի բովանդակությունը</td><td colspan="4">Թեմա 1. Հնչյունային ուղղագրության հիմունքները: Պատմական-ավանդական ուղղագրության հիմունքները: Ողղագրության և ուղղախոսության հաղորդակցական արժեքը:
Թեմա 2. Ուղղագրության կանոնների և տեսակների մեկնաբանություն: Ուղղախոսության կանոնների կիրառություն: Ընթերցանություն: Թելադրություն:
Թեմա 3. Բաղադրյալ հատուկ անունների ուղղագրությունը:
Թեմա 4. Գործնական գրություններ: Գործնական գրությունների</td></tr>
</table>

	կանոնների քննարկում: Դիմում, զեկուցագիր, տեղեկանք, լիազորագիր գրելու կանոնները: *Թեմա 5.* Հարադրավոր բարդություններ: Բառերի միասին գծիկով, անջատ գրություն: *Թեմա 6.* Տողադարձ: Թեստային աշխատանք: *Թեմա 7.* Դարձվածքներ, առած-ասացվածքներ, թևավոր խոսքեր, դրանց գործածությունը խոսքում: Բառերի ձևաիմաստային խմբերի ոճական և հաղորդակցական արժեքը (հոմանիշ, հականիշ, նույնանաուն, հարանուն): *Թեմա 8.* Խոսքի մասեր: Քերականական – ձևաբանական նորմով սահմանված օրինաչափությունները, դրանցից կատարված և կատարվող շեղումները, թույլատրելի զուգաձևությունները ձևաբանական մակարդակում: *Թեմա 9.* Նախադասության անդամների կետադրությունը: *Թեմա 9.* Ներգործական կառուցվածքի փոխակերպումը կրավորականի: *Թեմա 10.* Բարդ նախադասությունների և դերբայական դարձվածի կետադրությունը: Ստորադաս նախադասությունների փոխակերպումը դերբայական դարձվածների: *Թեմա 11.* Ուրիշի ուղղակի խոսքի կետադրությունը և փոխակերպումը անուղղակի խոսքի: *Թեմա 12.* Խնդրառության և կապերի հոլովառության դերը բանավոր և գրավոր խոսքում: *Թեմա 13.* Համաձայնության դերը բանավոր և գրավոր խոսքում: *Թեմա 14.* Նախադասության հարակից միավորներ: Ամփոփում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Հաճախումները դասերին 20 միավոր Ինքնուրույն աշխատանք 20միավոր Գործնական աշխատանք 20 միավոր Ստուգողականաշխատանք 20 միավոր Ամփոփիչ ստուգում 20 միավոր ——————————————————————— Ը Ն Դ Ա Մ Ե Ն Ը —— 100 % Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքներին հասնելու ընթացքի գնահատում՝ 1. Առաջին ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 6-րդ շաբաթ) Ստուգման ձևը և գնահատման մեթոդը՝ Գրավոր ստուգում՝ թեստային առաջադրանքների ձևով, պատասխանների գնահատում դասախոսի կողմից՝ յուրաքանչյուր հարցի համար նախապես նշված միավորների հատկացմամբ: Գնահատման չափանիշները՝ - Առաջադրված հարցի ճիշտ պատասխանը, - Առարկայի իմացություն: 2. Երկրորդ ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 12-րդ շաբաթ) Ստուգման ձևը և գնահատման մեթոդը՝ Գրավոր ստուգում՝ թեստային առաջադրանքների ձևով, պատասխանների գնահատում դասախոսի կողմից՝ յուրաքանչյուր հարցի համար նախապես նշված միավորների հատկացմամբ: Գնահատման չափանիշները՝ - Առաջադրված հարցի ճիշտ պատասխանը - Առարկայի իմացությունը 3. Մասնակցությունը դասընթացին (ընդհանուր գնահատականի 20%-ը կամ 20միավոր) Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում Գնահատման չափանիշները՝

	- ներկայություն 4. Մասնակցությունը գործնական աշխատանքներին (ընդհանուր գնահատականի 20%-ը կամ 20միավոր) Գնահատման մեթոդը՝ - բանավոր հարցման արդյունքների հաշվառում, հիմնախնդիրների քննարկում համակուրսեցիների հետ, գործնական – կիրառական ուղղվածություն ունեցող հանձնարարություններ, թեստային աշխատանք և այլն, 5. Ինքնուրույն աշխատանքներ (ընդհանուր գնահատականի 10%-ը կամ 10միավոր) Գնահատման մեթոդը՝ փորձի ցուցադրում, ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների փորձաքննական գնահատում, մասնակցություն խմբային նախագծերում և այլն, - բառարանային աշխատանքների ստուգում: 6.Գործնական հմտություններ (ընդհանուր գնահատականի 10%-ը կամ 10միավոր) Գնահատման մեթոդը՝ - մենառարկայական և միջառարկայական բնույթի ինքնուրույն և խմբային նախագծեր, գաղափարների / հասկացությունների ձևակերպում, գնահատվող բանավեճ:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Ս. Աբրահամյան, Հայերենի կետադրությունը, Ե., 1999: 2. Մ.Ասատրյան, Ժամանակակից հայոց լեզու. ձևաբանություն, շարահյուսություն, Ե., 1982: 3. Հ. Բարսեղյան, Ուղղագրական-ուղղախոսական, 4. տերմինաբանական բառարան, Ե., 1982: 5. Դ. Գյուրջինյան, Հայերեն բառարան-տեղեկատու, 6. Միասին, անջատ կամ գծիկով գրվող բառեր, Ե., 2001: 7. Դ. Գյուրջինյան, Մեծատա՞ռ, թե փոքրատառ, Ե., 2005: 8. Քոսյան Վ., Վերդյան Բ., Մարության Ա., Հայոց լեզվի գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, Ե., 1989: 9. Գ.Գարեգինյան, Ժամանակակից հայոց լեզու, Ե., 1984: 10. Ա. Մարգարյան, Ժամանակակից հայոց լեզու. Բառագիտություն, 1990/1993: 11. Ա. Սանթոյան, Արդի հայերենի կետադրության համակարգը, Ե., 2004: Լրացուցիչ- 1. Լ.Եզեկյան, Հայոց լեզու, Ե., 2007: 2. Ս. Գալստյան, Ժամանակակից հայոց լեզվի գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, 2003: 3. Դ.Գյուրջինյան, Գործնական աշխատանքների ձեռնարկ, Ե., 2001: 4. Ռ. Նազարյան, Մայրենին բոլորի համար, Ե., 2006: 5. Վ. Սահակյան, Ուղղագրության, կետադրության և 6. քերականության ուղեցույց, Ե., 2004:

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ՀԼԳ/բ-032- Հայոց լեզու և գրականություն 2</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">2 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ</td></tr>
<tr><td>Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">28</td><td>Դասախոսություն</td><td></td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>28</td></tr>
<tr><td></td><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">32</td></tr>
<tr><td></td><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Դասընթացի նպատակն է մի շարք մասնագիտությունների առաջին կուրսի ուսանողներին «Գրականությունե առարկային վերաբերող գիտելիքներ հաղորդել, խորացնել և ընդլայնել հայ գրականության մասին ուսանողների ունեցած ընդհանուր գիտելիքները: Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել հայ գրականության պատմությանը: Առաջնային նպատակ է նաև ուսանողներին գաղափար տալ հիմնական գրական ուղղությունների մասին՝ մասնավորապես կլասիցիզմի, ռոմանտիզմի, ռեալիզմի, սոց. ռեալիզմի, հիմնարար պատկերացում ձևավորել գրականության զարգացման վերաբերյալ ըստ դարաշրջանների, ուսումնասիրել մի շարք գրողների ստեղծագործությունները, անդրադառնալ դրանց կառուցվածքային և բովանդակային հատկանիշներին, գաղափարին և վերլուծությանը: Նպատակները սահմանվում են հետևյալ սկզբունքներով.
ա. գրականության՝ ըստ ժամանակաշրջանների պատկերացումը,
բ. ժառանգորդական շղթայի օղակների ներկայացումը ակունք-ավանդույթ-նորարարություն իրողության բացահայտմամբ,
գ. ժանրաբանություն, գրական ուղղությունների, մեթոդների, տեսական հասկացություն պարունակող գիտելիքները տրվում են կոնկրետ հեղինակ կամ ստեղծագործություն անցնելիս:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
Տվյալ դասընթացն ավարտելուց հետո ուսանողը պետք է ունենա առարկայի վերաբերյալ համապատասխան թեմաներից մշակումներ, գրի առնվազն երկու ռեֆերատ, կարդացած լինի հանձնարարված գեղարվեստական գրականությունը, լիարժեք պատկերացում ունենա հայ գրականության ընթացքի և զարգացման վերաբերյալ, կարողանա ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել գործնականում: Միևնույն ժամանակ ուսանողը պետք է անգիր հատվածներ իմանա հանձնարարված չափածո գործերից, մասնակցած լինի բանավիճային քննարկումներին:
Հմտություն
Պետք է տիրապետի գրական-գեղարվեստական գործերի վերլուծության սկզբունքներին ու մեթոդներին, քննարման մասնակցելու կանոններին:
Կարողունակություն
● գրական վերլուծության ենթարկել անհրաժեշտ գեղարվեստական երկերը,
● անգիր հատվածներ ասել պոեզիայից,</td></tr>
</table>

	• զանազանել գրական մեթոդների և ուղղությունների տարբերակիչ սկզբունքները, ժանրային կառուցվածքները, • գրական գործընթացի վերաբերյալ ընդհանուր կարծիք հայտնել:
Դասընթացի բովանդակությունը	*Թեմա 1.* Գրերի գյուտի պատմամշակութային արժեքը, 5-րդ դարի հայ գրականության ընդհանուր բնութագիր: *Թեմա 2.* «Սասնա ծռերե էպոսը: Ստեղծման ժամանակը, կառուցվածքը, կերպարները, առանձնահատ-կությունները: Գեղարվեստական արժանիքները: *Թեմա 3.* Գրիգոր Նարեկացի, «Մատյան ողբերգությանե աղոթամատյանը: Ֆրիկ. կյանքը և քնարերգությունը: *Թեմա 4.* Միջնադարյան տաղերգություն, հայրեններ: Ժանրը, ժանրակազմ հատկանիշները, թեմատիկ առանձնահատկությունները: *Թեմա 5.* Աբովյանը և լուսավորական շարժումը: Հայ նոր գրականություն:Մուրացանի արձակը: *Թեմա 6.* Հ. Պարոնյանի ստեղծագործությունը: Երգիծանքի տարատեսակները: «Մեծապատիվ մուրացկաններե վիպակը, կերպարները, գաղափարը: *Թեմա 7.* Ռոմանտիզմը որպես գրական մեթոդ, հիմնական հատկանիշենրը: Րաֆֆու «Սամվելե վեպը: Կառուցվածքը, կերպարները, գաղափարը: *Թեմա 7.* Գր. Զոհրապը և հայ նորավիպագրությունը: Զոհրապի կյանքն ու ստեղծագործությունը: Նովելները: *Թեմա 8.* Շիրվանզադեն և հայ դասական ռեալիզմը: Շիրվանզադեի արձակի և դրամատուրգիայի առանձնահատկությունները: *Թեմա 9.* Հ. Թումանյան: Կյանքը և գործը: Քառյակները, պոեմները, արձակը: *Թեմա 10.* Ավ. Իսահակյան: Կյանքը և գործը: Քնարերգությունը: «Աբու-Լալա Մահարիե պոեմը, կառուցվածքը, գաղափարը: *Թեմա 11.* Վ. Տերյանի կյանքը և քնարերգությունը: «Մթնշաղի անուրջներե, «Երկիր Նաիրիե շարքերը: *Թեմա 12.* Բակունցի պատմվածքները: *Թեմա 13.* Գ. Մահարի, կյանքը և ստեղծագործությունը: «Ծաղկած փշալարերե վիպակը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	✓ Բանավոր հարցում, թեստային աշխատանք, բնագրային վերլուծություն, ինքնուրույն աշխատանքի ստուգում, ✓ տվյալ առարկայի չափորոշիչով սահմանված ուսանողի գիտելիքները և կարողությունները, ընդհանուր պատկերացումների, գաղափարների, հասկացությունների իմացությունը: ✓ Ամփոփիչ գնահատում Ամփոփիչ գնահատումը կատարվում է 100 միավորանոց սանդղակով. • հաճախումների, • գործնական աշխատանքների բանավոր հարցումների, • երկու գրավոր ստուգողական աշխատանքների, • երկու ինքնուրույն աշխատանքների գնահատման հիման վրա: Ամփոփիչ գնահատման համար նոր հարցում (գրավոր կամ բանավոր) չի կազմակերպվում: □ Ուսանողների միջանկյալ գնահատում Ուսանողների միջանկյալ գնահատումը կատարվում է

	ինքնուրույն կամ ստուգողական աշխատանքների միջոցով: Հանձնարարվում է երկու ինքնուրույն աշխատանք: Ինքնուրույն աշխատանքները հիմնականում ներկայացվում են ռեֆերատի ձևով: Ստուգողական աշխատանքները տրվում են դասընթացին հատկացված ժամերի սահմաններում: Դրանց կարող է հատկացվել 40-80 րոպե: Ստուգողական աշխատանքները կարող են կրկնել լսարանում քննված գեղարվեստական նյութերը՝ հարցադրման որոշ տարբերությամբ:
Գրականություն	Պարտադիր 1. Պ. Հակոբյան - Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչներ 2. Ջրբաշյան Է.- Չորս գագաթ , Հայ նոր գրականության պատմություն (հատոր 1-5) 3. Գաբրիելյան Վ.- Սփյուռքահայ գրականություն 4. Ս. Աղաբաբյան - «Սովետահայ գրականության պատմություն» 5. Հր. Թամրազյան - «Սովետահայ գրականության պատմություն» Լրացուցիչ 1. Մովսես Խորենացի - «Հայոց պատմություն» 2. Գրիգոր Նարեկացի - «Մատյան ողբերգության» 3. Խաչատուր Աբովյան - «Վերք Հայաստանիե 4. Հովհ. Թումանյան - բանաստեղծություններ, «Անուշ» պոեմը 5. Ե. Չարենց - բանաստեղծություններ, «Գիրք ճանապարհի» 6. Պ. Սևակ - «Անլռելի զանգակատուն», «Եղիցի լույս», «Մարդը ափի մեջ», այլ 7. Հրանտ Մաթևոսյան - «Աշնան արև»

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**Պ/Բ-048-Հայոց պատմության հիմնահարցեր -1**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Հայոց պատմության հիմնահարցեր առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ հայոց պատմության հին, միջին և նոր շրջանների ազատագրական պայքարի և հայոց պետականության պատմության վերաբերյալ:			
Դասընթացի	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.			

վերջնարդյունքները	*Գիտելիք* Հայոց պատմության հին, միջին և նոր շրջանների ազատագրական պայքարը, հայոց պետականության պատմությունը, 5-րդ դարի ազատագրական պայքարից մինչև Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին: *Հմտություն* • տեղեկույթը կառավարելու հմտություն (տեղեկույթի ձեռք բերում, համակարգում, վերլուծում) • սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ • ձեռք բերած տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ Կարողունակություն • առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն • վերլուծության և համադրության կարողություն • քննադատության և ինքնաքննադատության կարողություն • պատմական փաստերը համադրելու և երևույթները համակողմանի գնահատել կարողություն • պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. V դ. ազատագրական պայքարը Թեմա 2. VI-VII դդ. ազատագրական պայքարը Թեմա 3. VIII-IX դդ. ազատագրական պայքարը արաբական տիրապետության դեմ Թեմա 4. Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը Թեմա 5. Հայ ժողովրդի ազգային ազատագրության որոնումները XVII երկրորդ կեսին և XVIIIդ. առաջին քառորդին Թեմա 6. Հովսեփ Էմինը և Հայաստանի ազատագրության նրա ծրագրերը Թեմա 7. Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը XVIII դ. II կեսին Թեմա 8. Ազատագրական պայարը Արցախում և Սյունիքում Թեմա 9. Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ՝ • ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճան • ինքնուրույն աշխատանքի կատարում • սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն • ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ • Հարցախույզ, ճեպահարցում • թեստային առաջադրանքներ՝ պատասխանի ընտրությամբ կամ կարճ ազատ պատասխանով հարցերով:
Գրականություն	Պարտադիր 1. Սիմոնյան Հր. «Հայ ժողովրդի պատմություն, հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», Երևան, 2000թ. 2. Սիմոնյան Հր. Հայոց պատմություն: Հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը, Երևան, 2012թ. 3. Մելքոնյան Ա, Մինասյան Է. «Հայ ժողովրդի պատմություն, հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», Երևան, 2009թ. 4. Աշոտ Մելքոնյան «Հայոց պատմության ակնարկներ (հնագույն ժամանակներից մինչև XIX դարի վերջ)» Երևան, 2018 5. Էդուարդ Դանիելյան, Աշոտ Մելքոնյան «Հայոց պատմություն:

	Հնագույն ժամանակներից մինչեւ մեր օրերը», Երևան, 2015 6. Հայ ժողովրդի պատմություն, հտ. IV–VIII, ՀԽՍՀ ԳԱ հրատ., 1967, 1970, 1972, 1974, 1981: 7. Ժամկոչյան Հ., Գ. Աբրահամյան Ա., Մելիք- Բախշյան Ս. « Հայ ժողովրդի պատմություն», Երևան, 1876: 8. Հայ ժողովրդի պատմություն, հտ. I-IV, ՀՀ ԳԱԱ հրատ., 2018 Լրացուցիչ 1. Աբրահամյան Ա.Գ., «Իսրայել Օրի», 1978թ. 2. Գալոյան Գ. Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհաքաղաքական առճակատումներում, 2004թ. 3. Համբարյան Ա.Ա., «Ազատագրական շարժումները Արևմտյան Հայաստանում», Երևան, 1999: 4. Հայոց պատմություն /խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Եր., 2014: Հ. 2, Գիրք II: Միջին դարեր: (IX դարի կես-XVII դարի I տասնամյակ): 5. Հայոց պատմություն /խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Եր., 2010: Հ. 3,: Գիրք I: Նոր ժամանակաշրջան (XVII դարի II կես -XIX դարի վերջ):

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	Պ/Բ-049-Հայոց պատմության հիմնահարցեր -2			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Հայոց պատմության հիմնահարցեր առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ հայոց պատմության հին, միջին և նոր շրջանների ազատագրական պայքարի և հայոց պետականության պատմության վերաբերյալ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* Հայոց պատմության հին, միջին և նոր շրջանների ազատագրական պայքարը, հայոց պետականության պատմությունը, հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքների ձևավորումից մինչև Հայաստանի անկախության հռչակագիրը. անկախ պետականության վերականգնումը *Հմտություն* • տեղեկույթը կառավարելու հմտություն (տեղեկույթի ձեռք բերում, համակարգում, վերլուծում) • սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ • ձեռք բերած տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ			

	Կարողունակություն • առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն • վերլուծության և համադրության կարողություն • քննադատության և ինքնաքննադատության կարողություն • պատմական փաստերը համադրելու և երևույթները համակողմանի գնահատել կարողություն • պատմական կոնկրետ փաստերն ու երևույթները ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների տեսանկյունից բացահայտելու կարողություն
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Հայ հասարակական-քաղաքական հոսանքները Թեմա 2. Արևմտահայ ազգային-ազատագրական շարժումների վերելքը XIXդ. 90ական թթ Թեմա 3. Հայկական հարցի ծագումը և նրա միջազգայնացումը Թեմա 4. Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը Թեմա 5. Ֆիդայական շարժումը Թեմա 6. Ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները Թեմա 7. Ազգային կուսակցությունների առաջացումը Թեմա 8. Հայկական հարցը 1912-1914 թթ Թեմա 9. Հայոց Մեծ եղեռնը Թեմա 10. 1915 թ. ինքնապաշտպանական մարտերը Թեմա 11. 1918 թ. մայիսյան հերոսամարտերը. Հայաստանի հանրապետության հռչակումը Թեմա 11. Հայաստանի Առաջին հանրապետությունը 1918-1820 թթ Թեմա 12. Արցախյան շարժման նոր փուլը, Հայաստանի անկախության հռչակագիրը. անկախ պետականության վերականգնումը Թեմա 13. ՀՀ պետական խորհրդանիշները, դրոշը, օրհներգը, զինանշանը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ՝ • ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճան • ինքնուրույն աշխատանքի կատարում • սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն • ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ • Հարցախույզ, ճեպահարցում • թեստային առաջադրանքներ՝ պատասխանի ընտրությամբ կամ կարճ ազատ պատասխանով հարցերով:
Գրականություն	Պարտադիր 1. Սիմոնյան Հր. «Հայ ժողովրդի պատմություն, հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», Երևան, 2000թ. 2. Սիմոնյան Հր. Հայոց պատմություն: Հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը, Երևան, 2012թ. 3. Մելքոնյան Ա, Մինասյան Է. «Հայ ժողովրդի պատմություն, հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը», Երևան, 2009թ. 4. Աշոտ Մելքոնյան «Հայոց պատմության ակնարկներ (հնագույն ժամանակներից մինչև XIX դարի վերջը) Երևան, 2018 5. Էդուարդ Դանիելյան, Աշոտ Մելքոնյան «Հայոց պատմություն: Հնագույն ժամանակներից մինչեւ մեր օրերը», Երևան, 2015

	6. Հայ ժողովրդի պատմություն, հտ. IV–VIII, ՀԽՍՀ ԳԱ հրատ., 1967, 1970, 1972, 1974, 1981: 7. Ժամկոչյան Հ., Գ. Աբրահամյան Ա., Մելիք- Բախշյան Ս. « Հայ ժողովրդի պատմություն», Երևան, 1876: 8. Հայ ժողովրդի պատմություն, հտ. I-IV, ՀՀ ԳԱԱ հրատ., 2018 9. Խաչատրյան Կ. «Հայ-ռուսական հարաբերությունները 1920-1922 թթ.», Երևան, 2007: Լրացուցիչ 1. Գալոյան Գ. Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհաքաղաքական առճակատումներում, 2004թ. 2. Համբարյան Ա.Ա., «Ազատագրական շարժումները Արևմտյան Հայաստանում», Երևան, 1999: 3. Հայոց պատմություն /խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Եր., 2014: Հ. 2, Գիրք II: Միջին դարեր: (I X դարի կես-XVII դարի առաջին տասնամյակ): 4. Հայոց պատմություն /խմբ. խորհուրդ՝ Վ. Բարխուդարյան և ուրիշ., Եր., 2010: Հ. 3,: Գիրք I : Նոր ժամանակաշրջան (XVII դարի երկրորդ կես -XIX դարի վերջ): 5. Ավետիսյան Հ.Ա. «Հայկական հարցը 1918թ.». Երևան, 1997 6. Վրացյան Ս. «Հայաստանի Հանրապետություն», Երևան, 1993 7. Սիմոնյան Հր. «Անդրանիկի ժամանակը», գիրք 1-2, Երևան, 1996:

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ՕԼԳ/բ-001 Ռուսաց լեզու-1** **ՕԼԳ/բ-002 Ռուսաց լեզու-2**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ/4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին և 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56/56	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	56/56
	Ինքնուրույն	64/64		
	Ընդամենը	120/120		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ուսանողների լեզվական գիտելիքները և հաղորդակցական կարողությունները լեզվախոսքային բոլոր ոլորտներում (ունկնդրել, կարդալ, խոսել, գրել):			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* Գիտի			

	- կարդալու հիմնական կանոնները; - շեշտի տեղը ամենատարածված բառերում, - ուսումնասիրված բառային միավորների հիմնական իմաստները, որոնք ծառայում են ռուսալեզու հաղորդակցության իրավիճակներին առօրյա, սոցիալ-մշակութային և կրթական և մասնագիտական գործունեության ոլորտներում. - կրթության տվյալ փուլի բանավոր և գրավոր հաղորդակցության մեջ օգտագործվող հիմնական քերականական երևույթները, կառուցվածքները. - ռուսալեզու խոսքի վարքագծի տարրական նորմերը *Հմտություն* - գրավոր և բանավոր խոսքի բոլոր տեսակները կիրառելու հմտություններ; - կրթական և մասնագիտական հաղորդակցության ոլորտներում և իրավիճակներում ռուսաց լեզվի օգտագործման հմտություններ ձեռք բերելու տարրական տեխնիկա (ռազմավարություն և մարտավարություն;. - բանավոր և գրավոր խոսքի մշակույթի նորմեր ձեռք բերելու հմտություն; - գրագետ բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու հմտություն; - տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվության հետ աշխատելու հմտություն; - հրապարակային խոսքի, փաստարկի, քննարկման և վիճաբանության հմտություններ. *Կարողություն* *Կարող է* - կարդալ ցանկացած բովանդակության տեքստ; - որոշել տեքստի թեման; - բավարար ամբողջականությամբ և ճշգրտությամբ հասկանալ տեքստի հիմնական տեղեկատվությունը; - տարբերակել բառի ուղղակի և փոխաբերական իմաստը; - խոսքում օգտագործել հոմանիշներ, հականիշներ և բազմիմաստ բառեր, դարձվածքաբանական միավորներ; - ինքնուրույն արտադրել համահունչ, տրամաբանական հայտարարություններ ուսումնասիրված թեմաների վերաբերյալ տրված միջավայրին համապատասխան; - երկխոսություններ կառուցել; - օգտագործել ուղղակի և անուղղակի խոսք; - հասկանալ մենախոսության թեման և նրա մեջ պարունակվող հիմնական տեղեկատվությունը; - հասկանալ զրուցակցի հայտարարության բովանդակությունը, նրա հաղորդակցական մտադրությունները.
Դասընթացի բովանդակությունը	1 կիսամյակ Թեմա 1. Օտար լեզուների դերն ու նշանակությունը մարդու կյանքում Թեմա 2. Մարդ.Դիմանկար. Բնավորություն Թեմա 3. Կյանքի ոճ

	Թեմա 4. Դար ապրի- դար սովորի Թեմա5. Գեղեցկությունը կփրկի աշխարհը. Մշակույթ. Արվեստ Թեմա 6. Աշխարհը ճանապարհորդի աչքերով Թեմա 7. Տոներ. Ավանդույթներ. Սովորույթներ Թեմա 8. Հայրեր և երեխաներ. Սերունդների բախում 2 կիսամյակ Թեմա 1. Գիտություն և տեխնիկա Թեմա 2. Բնությունը և մարդը Թեմա 3. Առողջ ապրելակերպ. Սնունդ Թեմա 4. Առողջ ապրելակերպ. Սպորտ Թեմա 5. ՁԼՄ. Ինտերնետ. Ծփում սացցանցերում՝դրական և բացասական կողմերը Թեմա 6. Թերթելով պատմության էջերը Թեմա 7. Գրավոր և բանավոր խոսքի մշակույթը գործնական հաղորդակցման մեջ
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գրավոր և բանավոր հարցում, ինքնուրույն աշխատանք, թեստ, սալիկահանդես, ֆրոնտալ հարցում, ստուգողական աշխատանք, ամփոփիչ աշխատանք
Գրականություն	1. Պարտադիր Русская грамматика. – Т. 1,2. М., 1980. Современный русский язык / Под ред. Д.Э. Розенталя. Ч. 1,2. М., 1979. Современный русский литературный язык / под ред. П.А. Леканта. М., 1988. Новикова А.С. Русский язык. Фундаментальный курс. М., 1993 Костомаров В.Г., Максимов В.И. Современный русский язык. М., 2010. Ремчукова Е.Н. Мофология современного русского языка. Учебное пособие. М., 2004. Ипполитова Н.А., Князева О.Ю.,Савова М.Р. Русский язык и культура речи. М., 2003. ГончароваТ.В., Плеханова Л.П. Речевая культура личности: практикум. М., 2011. Шулежкова С.Г. «И жизнь, и слезы, и любовьե Происхождение, значение, судьба 1500 крылатых слов и выражений русского языка. М., 2011. Лексический минимум по русскому языку как иностранному. Элементарный уровень. Общее владение. Спб, 2012. Лексический минимум по русскому языку как иностранному. Базовый уровень. Общее владение. Спб, 2011. Лексический минимум по русскому языку как иностранному. Первый сертификационный уровень. Общее владение. Спб, 2011. Лексический минимум по русскому языку как иностранному. Второй сертификационный уровень. Общее владение. Спб, 2013. Программа по русскому языку для иностранных граждан. Первый

	сертификационный уровень. Общее владение. 1-й уровень спб, 2012. Типовые тесты по русскому языку как иностранному. Элементарный уровень. Общее владение. Варианты. Книга + 1cd. Спб, 2012. Типовые тесты по русскому языку как иностранному. Базовый уровень. Общее владение. Варианты. Книга + 1cd. Спб, 2012. Типовые тесты по русскому языку как иностранному. Первый сертификационный уровень. Общее владение. Второй вариант. Книга + cd. М., спб, 2012. Одинцова И.В. Что вы сказали? СПб, 2007. Баско Н.В. Изучаем русский, узнаем Россию. М., 2011. Киселева М.С. Русский язык как иностранный. М., 2010 2. Լրացուցիչ Современный русский язык в трех частях / В.В. Бабайцева, Л.Ю. Максимов. М, 1987. Современный русский язык. Теория. Анализ языковых единиц: В 2-х частях. – Часть II. Морфология. Синтаксис / под ред. Е.И. Дибровой. М., 2001. Распопов И.П. Строение простого предложения в современном русском языке. М., 1970. Лекант П.А. Синтаксис простого предложения в современном русском языке. М., 1974. Современный русский язык / Р.Н. Попов, Д.П. Валькова, Л.Я. Маловицкий, А.К. Федоров. М., 1978. Ковтунова И.И. Современный русский язык. Порядок слов и актуальное членение предложения. М., 1976. Наши трёхъязычные дети. Елена Мадден. СПб, 2011.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**Պ/բ-062-Փիլիսոփայության հիմնահարցեր**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	44	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	20
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	76		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Փիլիսոփայություն առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ աշխարհայացքի, նրա տարատեսակների և ձևերի մասին, բացահայտել իրականության սկզբնապատճառը, զարգացման օրենքներն ու օրինաչափությունները, մեկնաբանել շարժման մեխանիզմը, ձևերը և դրանց դերը զարգացման գործընթացում: Ուսանողները			

	գիտելիքներ են ստանում նաև հասարակության, նրա առանձնահատկությունների և գործառույթների մասին: Դասընթացը ներկայացնում է փիլիսոփայական գիտելիքների պատմականությունը, ուսումնասիրման ընթացքում ուսանողը գաղափար կունենա նորագույն շրջանի փիլիսոփայական տեսությունների և ուղղությունների, հայ փիլիսոփայական մտքի զարգացման շրջանների մասին: Առարկայի ուսումնասիրումը հնարավորություն կտա կատարել ընդհանրացումներ աշխարհայացքի, տարբեր գաղափարական հոսանքների, տեսությունների և հիմնադրույթների վերաբերյալ: Փիլիսոփայություն առարկայի ուսումնասիրմամբ ուսանողը միաժամանակ կշփվի տրամաբանության, մշակութաբանության, քաղաքագիտության և այլ գիտությունների հետ: Փիլիսոփայություն առարկան նախատեսված է ներկայացնել բոլոր բաժինների համար, որպեսզի ապագա մասնագետի մոտ ձևավորվի իրականության վերաբերյալ ընդհանրական գիտելիքներից եզրահանգումներ կատարելու հմտություն և կարողություն:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* 1. ինքնուրույն վերլուծել փիլիսոփայական հիմնախնդիրները 2. տարբերել փիլիսոփայական տարբեր ուղղությունների գաղափարական հիմնավորումները 3. տարբարակել փիլիսոփայության մտքի պատմության հիմնական էտապները, յուրաքանչյուրի հիմնական մոտեցումները 4. Ներկայացնել հասարակական գիտակցությունը ձևերը, դրանց ընդհանրությունն ու տարբերությունը 5. հասկանալ փիլիսոփայական հասկացությունների, կատեգորիաների և օրենքների էությունը, կիրառման բնագավառը *Հմտություն* 1. գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն 2. հետազոտություններ կատարելու ունակություններ 3. սովորելու ունակություն 4. առաջնորդի հատկություններ 5. որակի կարևորության գիտակցում 6. Կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները *Կարողունակություն* *1.վ*երլուծման և համադրման ունակություն 2. կազմակերպման և պլանավորման ունակություն 3. հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ 4. տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն, տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն 5. քննադատական վերլուծություն և ինքնաքննադատման ունակություն 6. միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Փիլիսոփայությունը որպես գիտություն Թեմա 2. Փիլիսոփայության զարգացման պատմական փուլերը Թեմա 3. Մատերիա և կեցություն

	Թեմա 4. Հոգևորի / գիտակցության/ պրոբլեմը փիլիսոփայության մեջ Թեմա 5. Զարգացման հիմնախնդիրը/ օրենքները և կատեգորիաները/ Թեմա 6. Իմացության տեսություն: Գիտական իմացություն Թեմա 7. Սոցիալական փիլիսոփայություն, հասարակության սոցիալ-տնտեսական համակարգը Թեմա 8. Հասարակության քաղաքական և հոգևոր համակարգը Թեմա 9. Հասարակական գիտակցություն Թեմա 10. Մարդու հիմնախնդիրը փիլիսոփայության մեջ
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ. ✓ ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճան, ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ թեստային առաջադրանք պատասխանի ընտրությամբ կամ կարճ ազատ պատասխանով ✓ ամփոփիչ քննություն համակարգչային ստուգմամբ
Գրականություն	Պարտադիր 1. Ս. Հակոբյան – Փիլիսոփայության դասընթաց, Երևան 2005 2. Մ. Ասատրյան – Փիլիսոփայության ներածություն, Երևան 2004 3. Վ. Կանկե - Փիլիսոփայություն, Երևան, 2000 4. Հ. Ծաքարյան – Փիլիսոփայություն, Երևան, 2005 5. Փիլիսոփայական բառարան, Երևան, 1975. 6. Ս. Զաքարյան – Փիլիսոփայության պատմություն, Երևան 2005 Լրացուցիչ 1.Իովչուկ – Փիլիսոփայության պատմության համառոտ ակնարկ, Երևան, 1979 2.Էդ. Հարությունյան, Քաղաքական համակարգի զարգացման հիմնախնդիրները անցումային հասարակությունում, Երևան, 2005 3. И.Т. Фралов, Введение философии

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**Պ/բ-064- Մշակութաբանություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	• Մշակութաբանություն դասընթացի ծրագրային բովանդակության տիրապետումը, մշակույթի, մարդու, հասարակության ու աշխարհի մասին ընդհանուր			

	գիտելիքների յուրացում: • աշխարհայացքային կողմնորոշումների հստակեցում • մասնագիտական, ընդհանուր գիտական և մշակութաբանական խնդիրների փոխառնչությունների պարզաբանման սկզբունքային մոտեցումների իմացում • մասնագիտական գիտելիքների զարգացմանը նպաստող մշակութա-մեթոդաբանական մտածելակերպի տարրերի ձևավորում • համաշխարհային և ազգային մշակույթի նվաճումներին հաղորդակից լինելը և մշակութաբանության բարդ հիմնախնդիրների համակարգում ճիշտ կողմնորոշվելը
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* Մշակութաբանության որպես ինքնուրույն գիտության ձևավորումը, հետազոտման մեթոդները: Մշակույթ հասկացության մեկնաբանումը և սահմանումները: Մշակույթի գործառույթները: Մշակույթի դասակարգման հիմնական չափորոշիչները, մշակույթի առանձին տիպերի բնութագիրը, կրոն և մշակույթ, բարոյականություն, արվեստ, գիտություն: Բնությունն իբրև փիլիսոփայական և մշակութաբանական կատեգորիա: Արժեք հասկացության բնորոշումը, մշակույթի և արժեքների կապը, արժեքների դասակարգումը: Քաղաքակրթություն հասկացության բնութագիրը, քաղաքակրթության և մշակույթի ընդհանրություններն ու տարբերությունները; *Հմտություն* • մշակութային երևույթների օրինաչափությունները, կառուցվածքը, տիպաբանությունը, պատճառա-հետևանքային կապերը հասկանալու ունակություն • մշակույթի վերաբերյալ եղած սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու ունակություն • ունեցած ինֆորմացիայի և տեղեկատվության տարբեր ձևերը օգտագործելու հմտություններ • մշակույթի վերաբերյալ ունեցած գիտելիքների համակարգում և վերլուծություն • մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ • տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման ունակություն, • միջանձնային գործնական հմտություններ *Կարողունակություն* • Ինքնուրույն աշխատելու ունակություն • Հետազոտություններ կատարելու ունակություն • Անկախ սովորելու ունակություն • Հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները • Համապատասխան համատեքստում ընկալել և մեկնաբանել նոր տեղեկատվություն, • Հասկանալ և օգտագործել քննադատական վերլուծության տեսությունների զարգացման մեթոդները • Ցուցաբերել ուսումնասիրման ոլորտում

	հետազոտությունների որակի իմացություն
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Մշակութաբանության ուսումնասիրության առարկան, մեթոդները, գործառույթները Թեմա 2. Զանգվածային և էլիտար մշակույթ Թեմա 3. Հոգևոր գործունեության մշակութային ձևերը Թեմա 4. Մարդ, բնություն, մշակույթ Թեմա 5. Մշակույթ և արժեքներ, մշակույթ և քաղաքակրթություն Թեմա 6. Մշակութային երկխոսություն և գլոբալիզացիա
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գիտելիքների ստուգումը և գնահատումը իրականացվում են հետևյալ բաղադրիչներով՝ ա) ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասահաճախումների հաշվառման միջոցով, բ) գործնական (սեմինար) աշխատանքներին ուսանողի մասնակցության, նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում, գ) ինքնուրույն կատարվող աշխատանքների (անհատական առաջադրանքների) հաշվառում գնահատում, դ) կրթական մոդուլի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում ու գնահատում կիսամյակի ընթացքում, ե) ստուգման արդյունքների ինտեգրում՝ դասընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի, անհատական առաջադրանքների, գործնական աշխատանքներին ուսանողի ակտիվության, հմտությունների և կարողությունների գնահատման, ընթացիկ և հանրագումարային գնահատումների հիման վրա դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում
Գրականություն	*Պարտադիր-* Մելքումյան Գ.Ա. Մշակութաբանություն, 2001 Գուրևիչ Ս., Մշակութաբանություն,1996 Բորև Յու.Բ., Գեղագիտություն, 1989 Սարգսյան Ս.Ա., Մշակութաբանություն, 1996 *Լրացուցիչ-* Հովհաննիսյան Ս., Կուլտուրան և բնությունը, Երևան, 1984 Макарян Э.С. , Теориякультурыисовременнаянаука, Ереван 1984 Малюра Ю.А. Культурология, Москва, 1999 Лосев А.Д. Философия. Мифология. Культура, Москва, 1991 Культурология. История мировой культуры, Москва, 1995 Розин В.М. Введение в культурологию, Москва, 1994 Швейцер А. Культура и этика, Москва, 1994 Шнен О. Закат Европы, Москва, 1991 Философский словарь, Москва, 1983 Փիլիսոփայական բառարան

Դասընթացիթվանիշը, անվանումը	**ՄՀ/բ 058-Սոցիոլոգիա**			
Դասընթացինհատկացվողկրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառությանտարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերիբաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10

			Սեմինար	14
			Լաբորատորաշխատանք	
			Գործնականաշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգմանձևը	Ստուգարք			
Դասընթացինպատակը	Ուսանողների մոտ գիտելիքներ ձևավորել սոցիոլոգիայի պատմական անհրաժեշտության, հասարակության ուսումնասիրության համար ունեցած դերի, սոցիոլոգիական աշխարհայացքի բազմազանության և բազմաձևության մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթականծրագրիհետևյալվերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* Հասարակությունն իբրև համակարգ, դրա հիմնական տարրերը, դրանց միջև փոխկախվածության գործընթացները և վերահսկողության մեխանիզմները: *Հմտություն* Սոցիոլոգիական տեսությունների հիմնական ձևերին, մեթոդներին, գործիքներին, վերլուծության եղանակներին: *Կարողունակություն* Նախագծել սոցիալական որևէ երևույթի ուսումնասիրմանն ուղղված սոցիոլոգիական հետազոտության ծրագիր:			
Դասընթացիբովանդակությունը	Թեմա 1 Սոցիոլոգիայի ձևավորման նախադրյալները. պատմական ակնարկ:ՈՒսումնասիրության օբյեկտը, առարկան, ֆունկցիաները, կապն այլ գիտությունների հետ: Թեմա 2 Հասարակության կառուցվածքային տարրերը.անհատ, խումբ (տեսակները), կազմակերպություն, ինստիտուտ: Թեմա 3 Հասարակության վերահսկողության մեխանիզմներ. մշակույթ և սոցիալականացում: Թեմա 4 Հասարակության շերտավորում: Թեմա 5 Սոցիոլոգիական հետազոտության մեթոդները:			
Գնահատմանմեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները. Խմբային աշխատանք, անհատական ներկայացումներ, բանավեճ, հարց ու պատասխան, հարցախույզ: Գնահատման չափանիշները Ուսանողի գիտելիքը՝ • Սոցիոլոգիայի առաջացման պատմական անհրաժեշտության, վերջինիս ուսումնասիրման օբյեկտի, առարկայի, գործառույթների, հիմնականխնդիրների, սոցիոլոգիական գիտելիքի բազմամակարդակ կառուցվածքի վերաբերյալ, • հասարակության պատմական տիպերի, զարգացման օրինաչափությունների, հիմնական ընդհանրությունների եւ տարբերությունների, համակարգային մոտեցման, հասարակության՝իբրեւ համակարգի՝բազմամակարդակ կառուցվածքում գործառնող եւ փոխկախված տարրերի (անհատը՝սոցիալական գործողություն կատարելու տեսանկյունից, խմբեր, կազմակերպություններ, ինստիտուտներ) վերաբերյալ, • հասարակության վերահսկողության մեխանիզմների, դրանց փոխպայմանավորվածության վերաբերյալ, • հասարակության ստրատիֆիկացիոն կառուցվածքի			

	(շերտավորման), այն մեկնաբանող մոտեցումների, հիմնական շերտերի բնութագրի, մոբիլության, վերջինիս տեսակների, ըստ մոբիլության «բացե եւ «փակե հասարակությունների մեկնաբանման վերաբերյալ • Սոցիոլոգիական հետազոտության առանձնահատկությունների վերաբերյալ:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Կրավչենկո «Սոցիոլոգիաե Եր.2004 2. Մկրտչյան Ե.Ռ.,Բալայան Ն.Մ.,Սոցիոլոգիա, Երևան 2002 3. Социология, Учебник для студентов вузов, Батурин В.К., 2012 4. Giddens, Anthony, Duneier, Mitchell, Applebaum, Richard. 2007. *Introduction to Sociology. Sixth Edition.* New York: W.W. Norton and Company. Chapter Լրացուցիչ- 1. Социология, Волков Ю.Е., 2012 2. История теоретической социологии, Предыстория социологии, Учебное пособие для вузов, Давыдов Ю.Н., 2010 3. Социология, Курс лекций, Акимова И.А., Багдасарьян Н.Г., 2010 4. Steven Loyal ‘’The Sociology of Anthony Giddens’’, 2003

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**Պ/բ- 063 –Համաշխարհային մշակույթի պատմություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է՝ • ուսանողներին տալ գիտելիքներ տարբեր երկրներում համաշխարհային մշակույթի ձևավորման փուլերի, առանձնահատկությունների վերաբերյալ • համաշխարհային նշանակության մշակութային ձեռքբերումների վերաբերյալ • ուսումնասիրել համաշխարհային մշակույթը՝ անտիկ ժամանակաշրջանից մինչև մեր օրերում տեղի ունեցող մշակութային գործընթացները:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Ճանաչել Հին Հունաստանի և Հին Հռոմի մշակույթը • Իմանալ Միջնադարյան Եվրոպայի մշակույթի յուրահատկությունները			

	• Տարբերել Վերածննդի ժամանակաշրջանի մշակույթը՝ իր բոլոր փուլերով • Գնահատել 17-րդ դարի Եվրոպական մշակույթի ձեռքբերումները • Իմանալ Լուսավորության շրջանի մշակութային առանձնահատկությունները • Պատկերացնել 19-րդ դարի ռոմանտիզմի զգացմունքայնությունը, հուզավառությունը և իռացիոնալությունը • Տիրապետել 20-րդ դարի մշակույթին՝ իր բազմազան ճյուղերով, ուղղություններով, առանձնահատկություններով *Համոզություն* • Համեմատել և զուգահեռներ անցկացնել Հայաստանի և այլ երկների մշակույթների միջև՝ կիրառելով համաշխարհային մշակութային ժառանգության փորձը • Գնահատել մարդկության մշակութային ձեռքբերումները *Կարողունակություն* • Տարանջատել համաշխարհային մշակութի պատմության վերաբերյալ գիտելիքը ըստ պատմական ժամանակաշրջանների, • Վերլուծել համաշխարհային մշակութի ժառանգությունն ըստ մշակութային ոճերի • Բացահայտել համաշխարհային մշակույթի ամենից հայտնի հոգևոր և նյութական մշակութային ժառանգության նմուշները • Գնահատել տուրիստական ամենից հայտնի մշակութային վայրերը, դրանց նշանակությունն ու կարևորությանը
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Ներածություն: Համաշխարհային մշակույթի պատմության հիմնական գծերը և առանձնահատկությունները Թեմա 2. Անտիկ ժամանակաշրջանի մշակույթը Թեմա 3. Միջնադարյան Եվրոպայի մշակույթը Թեմա 4. Վերածննդի ժամանակաշրջանի մշակույթը Թեմա 5. Եվրոպական մշակույթը 17-րդ դարում Թեմա 6. Լուսավորության շրջանի մշակույթը Թեմա 7. Եվրոպական մշակույթը 19-րդ դարում Թեմա 8. Եվրոպական մշակույթը 20-րդ դարում
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ. • ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճան, • ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, • սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, • ընթացիկ ստուգում

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԷԻԿ/բ-105 – Իրավագիտություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14

			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	• ուսանողներին զինել գիտելիքներով հանցավորության և դրա հետ կապված հարաբերությունների մասին, • ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, իրավագիտական աշխարհայացքը, • նախապատրաստել ուսանողներին ուսումնասիրված նյութի գործնական կիրառմանը, • խորացնել ընդհանուր իրավագիտական գիտությունների առարկայաշարի ուսումնասիրությունը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Իրավունքի հիմնական ճյուղերի (մասնավորապես՝ սահմանադրական իրավունքի, վարչական իրավունքի և վարչական դատավարության, քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական դատավարության, աշխատանքային իրավունքի, քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության, էկոլոգիական իրավունքի, միջազգային հանրային իրավունքի, դրանց սկզբունքների, ինստիտուտների, նորմերի ծագումնաբանության և էության, այդ ինստիտուտների և նորմերի օրենսդրական ամրագրման և կիրառման գործընթացի վերաբերյալ հիմնարար և համակարգված գիտելիք: *Հմտություն* • Կարող է կիրառել մասնագիտական գիտելիքներն առավել հաճախ հանդիպող իրավական խնդիրների լուծման համար: *Կարողունակություն* • Ունակ է՝ պարբերաբար ուսումնասիրելու օրենսդրությունը և իրավակիրառ պրակտիկան, մասնագիտական գրականությունը և ինտեգրվելու հարափոփոխ բազմամշակութային աշխատանքային միջավայրին:			
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1- Պետության և իրավունքի առաջացումը, Թեմա 2- Պետության էությունը և գործառույթները, Թեմա 3- Իրավունքը սոցիալական նորմերի համակարգում, Թեմա 4- Սոցիալական նորմերի հասկացությունն ու տեսակները, Թեմա 5- Իրավունք և իրավագիտակցություն, Թեմա 6- Օրինականություն և իրավակարգ, Թեմա 7- Իրավունքի համակարգը, Թեմա 8- Իրավական պետություն, Թեմա 9- Սահմանադրական իրավունք, Թեմա 10- Սահմանադրական կարգ հասկացությունը			
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	6.1. Գնահատման մեթոդներին և չափորոշիչներն ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին 6.2. Առարկան ամփոփվում է քննությամբ՝ 4-րդ կիսամյակում) 6.3. Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) • տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը • պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը			

	• շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը • ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը 4. Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում 5. Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում • անհատական աշխատանքների հանձնարարում • իրավաբանական խնդիրների լուծում 6. Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը • դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը • ներկայություն • մասնակցություն հարցերի քննարկմանը 6.7. Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները • համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ 6.8. Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում 6.1-6.6 արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուր միավորանոց սանդղակով:

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**Պ/բ-065-Քաղաքագիտություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Քաղաքագիտություն առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ քաղաքական պատմության, գործընթացների և զարգացման փուլերի մասին: Դասընթացի ուսումնասիրման ընթացքում ուսանողը պետք է գաղափար ունենա քաղաքական համակարգի, պետության կառավարման տիպերի և ձևերի, քաղաքական իշխանության, քաղաքական կուլտուրայի, քաղաքական կազմակերպությունների, իշխանության ձևավորման սկզբունքների, միջազգային քաղաքական կազմակերպությունների մասին: Առարկայի ուսումնասիրումը հնարավորություն կտա պատկերացում կազմել հայ ժողովրդի մշակութային նվաճումների մասին, գնահատել գեղեցիկն ու մշակութային արժեքները: Քաղաքագիտություն առարկայի ուսումնասիրմամբ ուսանողը միաժամանակ կշփվի համաշխարհային քաղաքական պատմության, մշակութաբանության, փիլիսոփայության և այլ գիտությունների հետ: Քաղաքագիտություն առարկան նախատեսված է ներկայացնել ոչ մասնագիտական բաժիններին, որպեսզի ապագա մանկավարժը գիտելիներ ունենա քաղաքական			

	համակարգի և պետական կառավարման մասին
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* 1. ինքնուրույն վերլուծել քաղաքական իրադարձությունները 2. տարբերել քաղաքաքան և քաղաքագիտական սուբյեկտների գործառույթները 3. տարբարակել պետական կառավարման համակարգի տիպեը 4. տարբերակել պետության տիպերն ու ձևերը 5. հասկանալ քաղաքական կոնֆլիկտների տիպերն ու կառուցվածքը, լուծման ուղիները *Հմտություն* 1. գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն 2. հետազոտություններ կատարելու ունակություններ 3. սովորելու ունակություն 4. առաջնորդի հատկություններ 5. որակի կարևորության գիտակցում *Կարողունակություն* *1.*վերլուծման և համադրման ունակություն 2. կազմակերպման և պլանավորման ունակություն 3. հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ 4. տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն, տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն 5. քննադատական վերլուծություն և ինքնաքննադատման ունակություն 6. միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Քաղաքագիտության առարկան, խնդիրները, մեթոդները, կապը հասարակական այլ գիտությունների հետ Թեմա 2. Քաղաքագիտության սուբյեկտները: Հասարակական քաղաքական համակարգ Թեմա 3. Պետություն, տիպերը, ձևերը Թեմա 4. Քաղաքական իշխանություն Թեմա 5. Քաղաքական գործընթացներ և կոնֆլիկտներ: Քաղաքական կուլտուրայի տիպերը Թեմա 6. Մարդու դերը քաղաքականության մեջ Թեմա 7. Անցումային հասարակության քաղաքական համակարգը: Իրավական պետություն
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ. • ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճան, • ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, • սեմինար պարապմունքներին ուսանողի մասնակցություն, • թեստային առաջադրանք պատասխանի ընտրությամբ կամ կարճ ազատ պատասխանով

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ԷԻԿ/ բ -091 Տնտեսագիտության</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">2 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">2-րդ տարի,2-րդ կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">24</td><td>Դասախոսություն</td><td>10</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td>14</td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">36</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Ամեն մի արտադրաեղանակի նպատակը հասարակության և նրա անդամների պահանջմունքների բավարարումն է: Հենց դրան է ուղղված արտադրության գործընթացը, որտեղ լուծվում է տնտեսական երկու հիմնախնդրի միչև առաջացող մշտական հակասությունը:
Ներկայումս խառը տիպի տնտեսության պայմաններում , հիմախնդիրը շուկայական գործընթացի գործողությունը, շուկայական հարաբերությունների զարգացման օրինաչափություններն ու առանձնահատկություններն են:Սահմանափակ ռեսուրսների պայմաններում, ավելի շատ պահանջմունքներ բավարարելու գործում մարդկանց ունեցած վարքագիծը:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
• տնտեսական կատեգորիաներն ու օրենքները
• տնտեսագիտական գիտելիքների դերը և գործառույթները տնտեսության տարբեր ոլորտներում
• առարկայի կարևորությունը հասարակական տնտեսական հարաբերությունների բնագավառում
• հասարակության զարգացման պատմական փուլերի տնտեսական առանձնահատկությունները
Հմտություն
• մեկնաբանել տնտեսական երևույթներն ու տնտեսագիտություն առարկային, մեթոդներին և խնդիրներին
• շուկայական հարաբերությունների օրինաչափություններին
այն բոլոր մեթոդներին, որոնք անհրաժեշտ են տնտեսական հավասարակշռություն և համաչափություն պահպանելու համար
Կարողունակություն
• մեկնաբանել տնտեսական երևույթներն ու գործընթացները, դրանց պատճառահետևանքային կապերը
• կարողանա կատարել ճիշտ եզրահանգումներ
• ճիշտ ներկայացնել մարդ-տնտեսություն-տնտեսական քաղաքականություն փոխհարաբերությունը</td></tr>
</table>

Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Ուսումնասիրման առարկան և մեթոդները: Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Տնտեսագիտության հիմնական ուղղությունները: Տնտեսագիտություն առարկան, նպատակները և խնդիրները: Տնտեսական կատեգորիաներ և տնտեսական օրենքներ: Տնտեսագիտության տեսությունը որպես մեթոդոլոգիական գիտություն՝ մեթոդոլոգիա և մեթոդ: Տնտեսագիտության միկրո, մեզո, մակրո և մեգա շերտային կառուցվածքը: Թեմա 2 Շուկայական տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը: Շուկա, շուկայի հասկացությունը, ծագման պայմանները, սեփականության բազմաձևությունը: Շուկայի հիմնական տարրերը, ֆունկցիաները, գործունեության սկզբունքները, կառուցվածքը, ենթակառուցվածքները, օբյեկտները, սուբյեկտները: Շուկայի դասկարգումն ըստ ապրանքային խմբերի, տարածքային հատկանիշների, մրցակցության ձևի, շուկայի սուբյեկտների տեսակների: Շուկայական տնտեսության դրական և բացասական կողմերը: Թեմա 3 Տնտեսական համակարգեր: Տիպերը և մոդելները: Տնտեսական համակարգերը: Դրանց կազմակերպման հիմնական ձևերը: Ապրանքային արտադրության բնորոշ գծերը: Տնտեսական համակարգերի տիպերը և մոդելները: Թեմա 4 Շահույթ և շահութաբերություն: Ձեռնարկատիրական եկամուտ և աշխատավարձ: Շահույթ և շահութաբերություն: Շահույթի էության և աղբյուրների մեկնաբանությունները: Շահույթի մեծությունը որոշող գործոնները: Շահույթի ֆունկցիաները: Շահույթի տեսակները (հաշվապահական, տնտեսական, ընդհանուր հաշվեկշռային և այլն): Մոնոպոլ շահույթ: Ձեռնարկատիրական եկամուտ: Աշխատավարձի տնտեսական հիմքերը: Աշխատավարձի ձևերը, տեսակները ու համակարգերը: Անվանական և իրական աշխատավարձ: Աշխատավարձի կազմակերպման տարիֆային համակարգի էությունը: Թեմա 5 Տնտեսական աճ: Տնտեսական զարգացման փուլայնությունը: Տնտեսական աճի էությունը: Դրան բնութագրող հիմնական ցուցանիշները: Տնտեսական աճի վրա ազդող գործոնները: Տնտեսական աճի տիպերը (էքստենսիվ, ինտենսիվ և խառը): Տնտեսական ճգնաժամ: Ճգնաժամի տեսակները: Թեմա 6 Ինֆլյացիա և գործազրկություն:

	Ինֆլյացիայի բնորոշումը և հիմնական տեսակները: Առաջացման պատճառները և սոցիալ-տնտեսական հետևանքները: Տնտեսության պարբերական տատանումները և գործազրկությունը: Գործազրկության տեսակները և դրանց վրա ազդող գործոնները: Գործազրկության մակարդակը և ինֆլյացիայի տեմպերը: Թեմա 7 Դրամա-վարկային համակարգի էությունը: Բանկեր: Փող. տեսակները, պահանջարկը և առաջարկը: Հավասարակշռությունը դրամական շուկայում: Տոկոսադրույքի ձևավորումը որպես փողի գին: Դրամաշրջանառություն: Շրջանառության համար անհրաժեշտ փողի քանակության որոշումը: Վարկ. էությունը, ձևերը և ֆունկցիաները: Բանկային համակարգ: Բանկերի տեսակները: Կենտրոնական Բանկի հիմնական խնդիրները և ֆունկցիաները: Առևտրային բանկերը և դրանց գործարքները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդներն և չափորոշիչներն ուղղորդված են կրթության վերջնարդյունքներին Գնահատման չափանիշները (ընթացիկ ստուգումների) • տարբերակների երեք հարցերից յուրաքանչյուրին տրված պատասխանի բովանդակությունը • պատասխանի մեջ նյութի ինքնուրույն յուրացման մասնաբաժինը • շարադրանքի տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացվածության աստիճանը • ծրագրային նյութից դուրս իմացությունը Գործնական աշխատանքների ընթացքում իմացության ստուգում Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում • Դասընթացի համապատասխան թեմաների մշակում և վերլուծություն Հաճախելիություն Գնահատման մեթոդը - դասերին հաճախման հաշվառում Գնահատման չափանիշը • ներկայություն • մասնակցություն հարցերի քննարկմանը Համակարգչային թեստային ստուգում Գնահատման չափանիշները • համակարգչային թեստային ստուգում նախատեսված չէ Ուսուցման վերջնական արդյունքների գնահատում՝ ստուգարք արդյունքների հանրագումար գնահատման հարյուրմիավորանոց սանդղակով:
Գրականություն	Պարտադիր- Գ. Կիրակոսյան 'Տնտեսագիտության տեսություն', 2009թ. 1. Գևորգյան Մ.Ա. „Տնտեսագիտության տեսություն"

Երևան 1998
2. Գոռթնի Դ. Ջեյմս, Ռիչարդ Լ. Ստրոուպ, Ա.Հ.Սթուդենմունդի, Ռասել Ս. Սոբելի „Տնտեսագիտություն: Մասնավոր և հասարակական ընտրություն:" Թարգմանություն՝ գլխ. խմբագիր պրոֆ.Գ. Կիրակոսյան Երևան 1999
3. Թովմասյան Ռ.Ա. „Տնտեսագիտության տեսություն" Երևան 2006
4. Խաչատրյան Գ. Հ. „Տնտեսագիտության տեսություն" Երևան 2007
5. Ղուշչյան Հ. Բ. „Մակրոէկոնոմիկա" Երևան 1992
6. Մարկոսյան Ա., Սաֆարյան Ռ. „Շուկայական տեսության հիմնախնդիրները" Երևան 2002
7. "Մենեջմենթ" Յ.Մ, Սուվարյանի խմբ. Երևան 2002

Լրացուցիչ-

1. Войтов А. Г. „Экономика. Общий курс" (фундаментальная теория экономики). Учебник М. 2003
2. Гугасян Г. М. „ Экономическая теория. Ключевые вопросы." Учебник М. 2004
3. Липсиц И.В. . „ Экономика. Учебник для вузов": М.2004
4. Макконелл К.Р. Брю С.Л. Экономикс: Принципы,проблемы и политика. В 2-х томах. М.1996
5. Носова С. С. . „ Экономическая теория Краткий курс. " М.2001
6. Носов С. С. „ Основы Экономики." Учебник М. 2004
7. Основы экономической теории. Курс лекции Под общ. ред. А.А.Кочеткова М.2004
8. Райзберг Б. А. „ Основы Экономики." Учебник пособие. М. 2000 Стенлейк Дж.Ф. . „ Экономикс для начинающих. " М.1994
9. Торосян К. М. „ Теория оптимальной цивилизации." Гл.12-14 Ереван 2002
10. „ Экономическая теория." Учебник. Под ред. Камаева В. Д. М. 2000
11. „ ЭкономическПя теория." Учебник. Под общ. ред. В.И.Видяпина и др. М.2005
12. „ Экономика. ." Учебник под ред. А.С.Булатова М.2001

Янова В.В. „ Экономика. ." Учебник М.2007

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ՄԻ/բ-146 Համակարգչից օգտվելու հմտություններ</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">2 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">28</td><td>Դասախոսություն</td><td></td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>28</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">32</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">«Համակարգչից օգտվելու հմտություններե առարկայի դասավանդման նպատակն է ուսանողներին տալ գիտելիքներ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ժամանակակից ծրագրային և տեխնիկական ապահովման և դրանց կիրառության վերաբերյալ:
Առարկայի ուսումնասիրության արդյունքում ուսանողը պետք է ձեռք բերի գիտելիքներ Windows օպերացիոն թաղանթի, նրա հիմնական ֆունկցիաների ու ստանդարտ ծրագրերի, MS Word, MS Excel և Power Point կիրառական ծրագրերի վերաբերյալ:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
Համակարգչի ծրագրային և ապարատային միջոցների մասին տեսական և պրակտիկ գիտելիքներ
Հմտություն
• Համակարգչի ծրագրերի և սարքավորումների հետ համագործակցային աշխատանքի հմտություններ
• Աշխատել Windows-ի ծրագրային միջավայրում, աշխատել ֆայլային համակարգի հետ:
Կարողունակություն
• Մուտքագել, խմբագրել, ձևավորել տեքստը, փաստաթուղթը՝ MS Word ծրագրային փաթեթի հնարավորություններից օգտվելով:
• Կազմել աղյուսակներ MS Excel աղյուսակային ծրագրի օգնությամբ, կատարել պարզագույն հաշվարկներ, տեղադրել բանաձևեր, կիրառել ֆունկցիաներ, պատկերել համեմատական գրաֆիկներ:
• Կարողանա ստանալ պրեզենտացիոն աշխատանքներ Power Point ծրագրային փաթեթով</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի բովանդակությունը</td><td colspan="4">Թեմա 1. Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի սկզբունքները: Մայր հարթակ, միկրոպրոցեսոր: Հիշողության տեսակներ: Ծայրամասային սարքեր:
Թեմա 2. Աշխատանք Windows օպերացիոն համակարգի հետ: Windows ՕՀ-ի աշխատանքի ինտերֆեյսը: Աշխատանք ստանդարտ ծրագրերի հետ: ֆայլային համակարգ. ֆայլերի պատճենահանում, տեղափոխում, հեռացում, փնտրում, վերանվանում: Control Panel:
Թեմա 3. MS Office ծրագրային փաթեթ: MS Word տեքստային խմբագիր ծրագիր: տեքստի մուտքադրման և</td></tr>
</table>

	ֆորմատավորման կանոնները: Աշխատանք աղյուսակների հետ: Drawing գործիքների տողը , WordArt: Թեմա 4. MS Office ծրագրային փաթեթ: MS Excel աղյուսակային պրոցեսոր աշխատանքային գիրք, էջերի հեռացում ավելացում, վերանվանում , պատճենահանում, աշխատանքային դաշտ, բջիջներ, սյուներ, տողեր: Մաթեմատիկական հաշվարկների կատարումը բջիջներում բանաձևերի տեղադրման կանոնները: Բացարձակ և հարաբերական հասցեավորում : Ֆունկցիաներ: Տվյալների տեսակավորում և զտում: Թեմա 5. MS Office ծրագրային փաթեթ MS Power Point պրեզենտացիոն կիրառական ծրագիր: Սլայդների ստեղծում, դրանց միավորում ցուցադրական պրոյեկտի մեջ: Պրոյեկտի ներկայացումը պրեզենտացիոն ծրագրերի միջոցով Ձայնի, անիմացիաների տեղադրում: Տարբեր ոճերի սլայդների ձևավորում ծրագրի կիրառությունը մասնագիտական բնույթի նյութի ցուցադրության համար
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Նախատեսված է ստուգարք: Գնահատումը կատարվում է ըստ ՎՊՀ-ի « Բալային-ռեյթինգային համակարգով ուսանողների գիտելիքների ստուգման, եվ հաշվառման կանոնակարգիե
Գրականություն	Պարտադիր- Վ Հովսեփյան MS Windows, MS Office (Word, Exel, Access…) ծրագրային համակարգեր Լրացուցիչ- В.С.Симонович Информатика базовый курс, учебник для ВУЗ-ов

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԱՍ/բ-051 - Քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողներին ծանոթացնել քաղպաշտպանության համակարգին և հիմնական խնդիրներին, ինչպես նաև, արտակարգ իրավիճակներում վարքի կանոններին և բնակչության պաշտպանության հիմնահարցերին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* *Ուսանողը պետք է իմանա* ✓ արտադրական իրավիճակների դասակարգումը, բնութագիրը, կանխարգելման միջոցները, ինչպես նաև բնական, էկոլոգիական, տեխնածին աղետներից պաշտպանվելու միջոցառումները:			

	✓ զանգվածային ոչնչացման զենքերի տեսակների, դրանց կիրառման ժամանակ առաջացած հետևանքների, պայքարի ու կանխարգելիչ խնդիրները ✓ բնակչության պաշտպանության միջոցները արտադրական իրավիճակներում և պատերազմի ժամանակ ✓ ապաստարանների, հակաճառագայթային թաքստոցների կառուցվածքները, տարհանման և ապակենտրոնացման կազմակերպման սկզբունքները ✓ ռիսկի գործոնը արտակարգ իրավիճակներում, ճգնաժամային կառավարման մի շարք հարցերի գաղափարները: *Հմտություն* ✓ բնակչության պաշտպանությանը անհատական և կոլեկտիվ միջոցներով ✓ հակագազից օգտվելու կանոններին ✓ շնչառական օրգանների պաշտպանության պարզագույն միջոցներին ✓ մարդասիրական օգնության կազմակերպմանը արտակարգ իրավիճակներում: *Կարողունակություն* ✓ դիմակայել բնական, էկոլոգիական, տեխնածին աղետներին ✓ միջուկային, քիմիական, կենսաբանական զենքերից պաշտպանվել ապաստարաններում, հակաճառագայթային թաքստոցներում ✓ ցուցաբերի առաջին բուժօգնություն տուժածներին ✓ աշխատել փրկարարական ջոկատներում:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Արտակարգ իրավիճակներ, առաջացման պատճառները, զարգացման փուլերը և դասակարգումը: Թեմա 2. Տարերային աղետներ, վտանգավոր երևույթներ, առաջացման պատճառները: Տեխնածին աղետներ բնակչության պաշտպանության հրատապ միջոցները: Թեմա 3. Զանգվածային ոչնչացման զենքի տեսակները, բնութագիրը և բնակչության պաշտպանությունը նրանից: Թեմա 4. Բնակչության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ: Թեմա 5. Քաղաքացիական պաշտպանությունը, նրա նպատակները և խնդիրները: Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցները: Թեմա 6. Արտակարգ իրավիճակների ռիսկի գնահատումը: Ռիսկի նվազեցման համալիր ծրագիր: Թեմա 7. Փրկարար աշխատանքի կազմակերպումը ԱԻ և պատերազմի ժամանակ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՄՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 7-րդ կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝

	- Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 3)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՄՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 4) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 5) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 5 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր – 1. Հ.Մ.Գրիգորյան-«Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության հիմնահարցերե, Երևան 2014թ. 2. Ալավերդյան Ռ., Սարաֆյան Կ., «Ջրհեղեղներե, Երևան 2000 թ. 3. Ասրյան Հ., Մամիկոնյան Յու., Մաթևոսյան Հ., Սարաֆյան Կ., «Ձեռնարկ ռազմական և արտակարգ իրավիճակներումվարելակերպի կանոնների մասինե, Երևան 2001թ. 4. Բալասանյան Ս., «Սեյսմիկ պաշտպանությունը և նրա կազմակերպումըե, Գյումրի, Էլդորադո, 200 թ. 5. Մաթևոսյան Հ., Սարաֆյան Կ. և ուրիշներ «Ռազմական և արտակարգ իրավիճակներում վարվելակերպի կանոնների մասինե, Ձեռնարկ, Երևան 2001թ. 6. Հովհաննիսյան Ս., «Աղետների ռիսկերի նվազեցման կրթությունե, Երևան, Փրինթինֆո 2011թ. 7. Հարությունյան Ս., Արտակարգ իրավիճակների և

	քաղպաշտպանության հիմունքներ, Երևան, Տնտեսագետ 2003 թ. Լրացուցիչ- 1. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասինե1998 թ. 2-ը դեկտեմբերի 2. Հայաստանի Հանրապետության օրենքը «Քաղաքացիական պաշտպանության մասինե,2002 թ. 5-ը մարտի 3. ՀՀ օրենք «Տեղական ինքնակառավարման մասինե, Երևան, Նորք-ֆիրմա ՍՊԸ1996 թ 4. ՀՀ օրենքը «Սեյսմիկ պաշտպանության մասինե, Երևան 2007թ. 5. ՀՀ օրենքը «ԱԻ-ում բնակչության պաշտպանության մասինե1998 թ. 6. ՀՀ օրենքը «Քաղաքացիական պաշտպանության մասինե 2002 թ.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ՔԿ/բ-156 Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	14
			Սեմինար	14
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողների մոտ ձևավորել գիտելիքներ բույսերի, կենդանիների և շրջակա միջավայրի փոխհարաբերությունների և օրինաչափությունների վերաբերյալ, ուսանողներին ապահովել էկոլոգիական գործոնների, բույսերի,կենդանիների առանձին խմբերի յուրահատուկ վերաբերմունքն արտաքին միջավայրի և որոշ էկոլոգիական օրինաչափությունների, համակեցությունների հարմարվողական դերի մասին, կենսահամակեցությունների կառուցվածքի և թվակազմի կարգավորման մեխանիզմների մասին, ներտեսակային և միջտեսակային փոխհարաբերությունների, սուկցեսիաների և բույսերի կյանքի ձևերի մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Էկոլոգիական գործոնների ազդեցությունը բույսերի վրա և նրանց միջև ստեղծվող փոխհարաբերությունների մասին, • համակեցությունների կառուցվածքի, նրանցում ընթացող միջտեսակային և ներտեսակային փոխհարաբերությունների մասին: • համակեցությունների առաջնային և երկրորդային			

	հերթափոխության մասին: *Հմտություն* • Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ ուսումնասիրման մեթոդներին, • բնության օրինաչափությունների վերլուծությանը: • Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքների բնագավառում գործնական հմտություններին: *Կարողունակություն* • Յուրացնելով բույսերի էկոլոգիական առանձնահատկությունների մասին գիտելիքները իրականացնել բույսերի,կենդանիների պահպանության միջոցառումներ • Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ առարկայի վերաբերյալ տեսական գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ, • հանձնարարված գրականության հիման վրա կազմել ռեֆերատներ
Դասընթացի բովանդակությունը	<u>Թեմա1.</u> Դասընթացի ծրագրի ներկայացում և ուսումնական գործողությունների պլանավորում: Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ առարկան« խնդիրները զարգացման տարբեր էտապներում: Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ զարգացման պատմությունը: Ժամանակակից էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ առարկայի կառուցվածքն ու խնդիրները, դիրքը կենսաբանական գիտությունների համակարգում: Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ որպես բնության պահպանության և բնության ռացիոնալ օգտագործման տեսական հիմք: <u>Թեմա2.</u>Բույսերի, կենդանիների վրա արտաքին գործոնների ազդեցության ընդհանուր օրինաչափությունները: Հասկացողություն էկոլոգիական գործոնների մասին: Աբիոտիկ« բիոտիկ« անթրոպոգեն, էդաֆիկ գործոններ: Սահմանափակող գործոններ: Գործոնի ազդեցության ուժ: Օպտիմում և պեսիմում: Կրիտիկական կետեր: Տեսակի էկոլոգիական վալենտականություն: Օրգանիզմների էկոլոգիական դասակարգման սկզբունքները: <u>Թեմա 3.</u>Լույսի դերը բույսերի, կենդանիների կյանքում: Բույսերի,կենդանիների էկոլոգիական խմբերը լույսի նկատմամբ և դրանց ադապտացիոն յուրահատկությունները: Լուսապարբերականություն: Բույսերի,կենդանիների հարմարվողականությունը թույլ լուսավորվածության պայմաններին: <u>Թեմա 4.</u> Ջերմության նկատմամբ բույսերի,կենդանիների էկոլոգիական վալենտականությունը: Ջերմաստիճանի ազդեցությունը օրգանիզմների կենսագործունեության վրա: Բույսերի,կենդանիների ջերմային ռեժիմի յուրահատկությունը:Բույսերի,կենդանիների մոտ ջերմակարգավորման հիմնական ուղիները:Բույսերի,կենդանիների ջերմային ռեժիմը և նրանց ոչնչացման պատճառները ցածր և բարձր ջերմաստիճանի դեպքում: <u>Թեմա 5.</u> Խոնավության նշանակությունը ցամաքային օրգանիզմների կյանքում: Ցամաքի վրա խոնավության ձևերը և աղբյուրները:Բույսերի մոտ խոնավության մուտքի ե ելքի ուղիները: Բույսերի էկոլոգիական խմբերը ըստ ջրային

	հաշվեկշռի, հիդրոֆիտներ« մեզոֆիտներ և քսերոֆիտներ: Ջրի տարբեր ձևերի ազդեցությունը բույսերի վրա: Թեմա 6.Տեղումների տեսակը և դրանց էկոլոգիական դերը: Բույսերի,կենդանիների կյանքում էդաֆիկ գործոնը: Օդի կազմը և շարժումը: Քամու դերը տեսակների Էկոլոգիայում: Հողը որպես կյանքի միջավայր: Հողի յուրահատկությունը: Հողերի ջրային ռեժիմը: Հողի մեխանիկական կազմի էկոլոգիական նշանակությունը բույսերի,կենդանիների համար: Թեմա 7. Ժամանակը որպես էկոլոգիական գործոն բույսերի,կենդանիների կյանքում: ՝Կենսաբանական ժամացույց՝: Բույսերի,կենդանիների,կենդանիների օրական և ցիրկադային ռիթմը: Բույսերի,կենդանիների էկոլոգիական խմբերն ըստ օրական ակտիվության: Հիմնական ադապտացիաները: Լուսնային ռիթմեր, դրանց յուրահատկությունը: Մակընթացության և տեղատվության ռիթմերը օվկիանոսում: Սեզոնային ռիթմեր: Դրանց ադապտիվ բնույթը: Բույսերի,կենդանիների հարմարվածությունը տարվա անբարենպաստ պայմաններին: Սեզոնային զարգացումը ղեկավարող գործոններ: Բույսերի,կենդանիների մոտ պերիոդիզմի երևույթի էությունը: Թեմա 8. Բիոտիկ կապերի հիմնական տիպերը« դրանց դրսևորման յուրահատկությունը միջտեսակային և ներտեսակային հարաբերություններում: Գրշատիչ-զոհ« մակաբույծ-տեր փոխհարաբերությունները: Այդ կապերի ընդհանուր գծերը և յուրահատկությունը: Թեմա9. Համակեցություն: Հասկացողություն բուսական համակեցության մասին, համակեցության կառուցվածքը: Ստաբիլ և ոչ ստաբիլ համակեցություններ Հասկացողություն կենսացենոզի մասին: Ֆիտոցենոզ: Կենսացենոզի կառուցվածքը: Սահմանային Էֆեկտ: Կենսացենոզի տարածական կառուցվածքը: Ջրային և ցամաքային կենսացենոզների տարբերությունը: Թեմա 10. Համակեցության ստաբիլության հիմնախնդիրը: Սուկցեսիաների ընդհանուր օրինաչափությունները: Առաջնային և երկրորդային սուկցեսիաներ: Սուկցեսիաների յուրահատուկ տարբերակները: Թեմա 11. Բույսերի,կենդանիների վրա միջավայրի գործոնների ձևառաջացնող ազդեցությունը: Հասկացողություն բույսերի, կենդանիների կյանքի ձևերի մասին: Կյանքի ձևերի ձևավորման հարմարվողական նշանակությունը: Կյանքի ձևերի դասակարգումը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	*6. Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները.* • 6.1.ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1։Մասնակցությունը դասընթացին ։ 20 միավոր։ • Գնահատման մեթոդը՝ • Հաճախումների հաշվում • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայությունը 2։Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին ։20 միավոր։ • Գնահատման մեթոդը՝ • Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում • Գնահատման չափանիշները՝

- Ներկայությունը

3· քննություն

4· Գործնական և ստուգողական աշխատանք ·ընդհանուր գնահատականի 20 · կամ 20 միավոր ·

- Գնահատման մեթոդը՝
- Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում
- Գնահատման չափանիշները՝
- Տնային աշխատանքների կատարում
- Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին
- Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին

5· Ինքնուրույն աշխատանք ·ընդհանուր գնահատականի 10 · կամ 10 միավոր ·

- Գնահատման մեթոդը՝
- Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն
- Գնահատման չափանիշները՝
- Անհատական աշխատանքի ներկայացում
- Խմբային աշխատանքի ներկայացում
- Թիմային աշխատանքի մասնակցության աստիճան
- Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն

6·Բոնուսներ ·ընդհանուր գնահատականի 30 · կամ 30 միավոր ·

- Գնահատման մեթոդը՝
- Վերը նշված 6 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը
- Գնահատման չափանիշները՝

Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը

<u>6.1. Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները</u>

Գնահատումը կատարվում է բուհում ընդունված 100 միավորանոց բազմագործոնային գնահատման կանոնակարգի համաձայն.

- մեկ եզրափակիչ քննություն
-երկու ինքնուրույն աշխատանք
-երկու ստուգողական աշխատանք
-մասնակցությունը դասընթացին (մինչև 20 միավոր)
-մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (մինչև 20 միավոր)
-եզրափակիչ քննություն
-գործնական և ստուգողական աշխատանք (մինչև 20 միավոր)
-ինքնուրույն աշխատանք (մինչև 10 միավոր)
-ուսանողի հմտությունները և կարողությունները (մինչև 30 միավոր)
-դրական համարվում է 8-ից 20 միավորը

Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ100 միավորանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ կրեդիտային համակարգի
"գերազանց" (5)	96-100	A^+
"գերազանց"	91-95	A

	(5)		
	"գերազանց" (5)	86-90	A-
	"լավ" (4)	81-58	B+
	"լավ" (4)	76-80	B
	"լավ" (4)	71-75	B-
	"բավարար" (3)	66-70	C+
	"բավարար" (3)	61-65	C
	"բավարար" (3)	55-60	C-
	"անբավարար" (2)[1]	40- 54	D
	"անբավարար" (2)[2]	մինչև 40	F
	"ստուգված"	55-100	S
	"չստուգված"[1]	40-54	U
	"չստուգված"[2]	մինչև 40	U

Գնահատման սանդղակը

[1])Թույլատրվում է մասնակցել քննության պարտքերի մարմանը

[2])Չի թույլատրվում մասնակցել պարտքերի մարմանը

Գրականություն	Պարտադիր- 1. Двороковский М. С.- Экология растений-1983 г. 2. Горышина Т. К.- Экология растений-1978 г. 3. Березина Н.А., Афанасьева Н.Б.- Экология растений.2009г 4. Մելքումյան- Էկոլոգիա, 2009թ. 5. В.А.Радкевич "Экология" Минск. 6. Н. М. Черпова, А.М.Былова "Экология", М., 1980թ. 7. А.А. Хван "Экология" М., 2002թ. 8. Հարությունյան Լ. Վ.- Ընդհանուր էկոլոգիա,1998թ. Լրացուցիչ- 1. Юджин, Одум "Экология". В 2-х томах. 1986 2. Чернова Н.И., Былова А.М.- "Общая экология". 2004 3. Бигон "Экология" М., 1999.

Դասընթացիթվանիշը, անվանումը	**OLԳ/բ-042 // OLԳ/բ-043 // OLԳ/բ-044 Անգլերեն լեզու (1,2-րդ և 3-րդ կիսամյակներ)**			
Դասընթացինհատկացվող կրեդիտը	4/4/4 կրեդիտ			
Ուսումնառությանտարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ տարի (I, II և IIIկիսամյակներ)			
Ժամերիբաշխումը	Լսարանային	I կուրս-56+56 // II կուրս-56	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատորաշխատանք	I կուրս56+56 II կուրս-56
			Գործնականաշխատանք	
	Ինքնուրույն	Iկուրս- 11,2+11,2 // IIկուրս- 11,2		
	Ընդամենը	Iկուրս- 79 // II կուրս-75,8		

Ստուգմանձևը	Ստուգարք
Դասընթացինպատակը	աասընթացի նպատակն է անգլերեն լեզվի քերականության ընդհանուր կառուցվածքին զուգահեռ ուսանողի մոտ ձևավորել լեզվի հաղորդակցական կարողություններ և ձեռք բերված ·իտելիքները •ործնականում կիրառելու հմտություններ: Այլ կերպ ասած, դասընթացի նպատակն է լուսաբանել ան•լերեն լեզվի բառապաշարի և քերականականության հիմնահարցերը, սովորեցնել տեսական ·իտելիքը ·ործնականում կիրառելու հմտություններ, ինչպես նաև. • ուսանողներին տալ •ործնական •իտելիքներ ան•լերեն լեզվի կառուցվածքի մասին, որն անհրաժեշտ է ան•լերենի[a] որպես օտար լեզվի հաղորդակցման համար: • մշակել ան•լերեն լեզվի հաղորդակցական կայուն հմտություններ[a] դրսևորման բանավոր և •րավոր ձևերում: Այսպիսի դասընթացի խնդիրներով է պայմանավորված ծրա•րի ֆունկցիոնալ հաղորդակցական ուղղվածությունը:
Դասընթացիվերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. Գիտելիք • Անգլերեն լեզվի գործնական հմտությունների և կարողությունների ձևավորում • Անգլերեն լեզվի կաղապարի շրջանակներում մտածելու կարողություն • Մասնագիտական օտարալեզու գրականությունից օգտվելու հմտություններ • Անգլերեն լեզվի քերականական կայուն հմտություններ, մինիմալ բառապաշարի տիրապետում բանավոր և գրավոր ձևերում Հմտություն • կատարել ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, զուգահեռներ անցկացնի դրանց միջև • ցուցաբերել համապատասխան լեզվամտածողություն • ձեռք բերել ուսուցանվող լեզվով հաղորդակցվելու հմտություններ և կարողություններ Կարողունակություն • հանձնառություն սովորողների առաջադիմության և ձեռքբերումների նկատմամբ • ուսուցման ժամանակակից մեթոդները և տեխնոլոգիաները ուսումնասիրելու, ներդնելու կարողություն • առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն • ժամանակը արդյունավետ օ·տա·ործելու կարողություն • մասնագիտական կատարելա·ործման անհրաժեշտության ·իտակցում
Դասընթացիբովանդակությունը	*Թեմա 1.* Unit 1.Work, rest and play. 1A. Life stories. Vocabulary: day to day phrases, question words. Grammar: review of verb forms and questions 1B. Super commuters. Vocabulary: work, questions about travel.

	Grammar: subject questions. Word stress. 1C.Time to relax. Vocabulary: free time activities; frequency adverbs and expressions. Reading: a newspaper article. Listening: a survey 1D. Speed dating. Review and Progress Portfolio *Թեմա 2.* Unit 2.Beginnings. 2A. Starting small Vocabulary: Irregular verbs: past time phrases Grammar: Past Simple. 2 B. First meetings. Vocabulary; relationships. Grammar: Past Continuous. Week forms (1): was and were 2 C. The 1001 Nights. Vocabulary: connecting words. Reading: A book cover. Reading and listening: a story. Weak forms (2). 2D. Small talk. Reading and Writing: starting and ending conversations Review and Progress Portfolio *Թեմա 3.* Unit 3. The world of work 3A. Getting qualified Vocabulary: employment Grammar: The Adjective (degrees of comparison) have to // had to HwL(Help with Listening): have to & have 3B. Job Hunting Vocabulary: looking for a job Grammar: present continuous & present simple; activity and state verbs 3C. Strange jobs Vocabulary: word building: noun endings Skills: *Reading:* a magazine article *Listening:* a radio interview 3D. I'm really sorry! Real world: apologies, reasons and promises 3.D Review and Progress Portfolio Reading and Writing Portfolio R: a formal letter W: a curriculum vitae(CV) *Թեմա 4.* Unit 4. That's entertainment

	4A. The silver screen Vocabulary: types of film Grammar: Personal Pronouns present perfect for life experiences (1): positive and negative 4B. The rhythm of life Vocabulary: music Grammar: present perfect for life experiences (2): positive and negative Do the Facts Support Your Educated Guess? (glossary) Psychological Methods of Collect data (glossary) 4C. TV or not TV? Vocabulary: TV nouns and verbs; -ed and –ing adjectives Skills: *Reading:* a newspaper article *Reading & Listening:* a magazine quiz 4D. What do you think? Real world: agreeing, disagreeing and asking for Review and Progress Portfolio Reading and Writing Portfolio R: a film review W: describing a film *Թեմա5.* Unit 5 Into the Future. 5A. Man or Machine 5B. Never Too Old 5C. Out of this World 5D. It is for Charity Specific Professional Vocabulary Grammar: Future plans and Ambitions: be going to//be planning to, etc *Թեմա 6.* Unit 6 Family and Friends 6A. Life with Teenagers 6B. Roles People Play 6C. Family Business 6D. Call Me Back --- Specific Professional Vocabulary Grammar: Superlatives *Թեմա7.* Unit 7 You Need a Holiday 7A. 50 Places to Go 7B. What are You Taking? 7C. Wish You were here 7D. I Have got a Problem --- Specific Professional Vocabulary Grammar: Future Cont. for future arrangements *Թեմա 8.* Unit 8

	Different Cultures 8A. Home Sweet Home 8B. Meet the Parents 8C. Cultural Differences 8D. What is Edinburgh like? --- Specific Professional Vocabulary Grammar: should; should not; must *Թեմա 9.* Unit 9. Life isn't perfect 9A. Problems, problems Vocabulary: everyday problems Grammar: first conditional; future time clauses with *when, as soon as, before, after, until* 9B. Sleepless nights Vocabulary: adjectives to describe feelings Grammar: too, too much, too many, (not) enough 9C. In the neighborhood Vocabulary: phrasal verbs Skills: *Reading:* a letter to a newspaper *Listening:* a news report 9D. Invitations Real world: invitations and making arrangements 9. Review and Progress Portfolio Reading and Writing Portfolio R: a personal email W: paragraphs; expressing sympathy and giving advice; an email(2) *Թեմա 10.* Unit 10. Shop till you drop 10A. Going, going, gone Vocabulary: verbs often used in the passive Grammar: present simple passive; past simple passive 10B. Changing trends Vocabulary: anything, someone, no one, everywhere, etc. Grammar: used to HwL: used to 10C. Fashion victims Vocabulary: use of articles: a, an, the, no article Skills: *Reading:* a magazine article *Reading & Listening:* a profile 10D. Can I help you? Real world: in a shop Vocabulary: shopping HwL: what shop assistants say Review and Progress Portfolio Reading and Writing Portfolio R: a letter to a newspaper

	W: connecting words(3); giving your opinion *Թեմա 11.* Unit 11. Gossip and news 11A. Guess what? Vocabulary: verb-noun collocations(3) Grammar: present perfect for giving news with *just, yet, already* 11B. Murder mystery Vocabulary: crime Grammar: relative clauses with *who, which, that, where* 11C. Here is today's news Vocabulary: guessing meaning from context Skills: *Reading:* a newspaper article *Listening:* the news 11D. Did you? Review and Progress Portfolio Reading and Writing Portfolio R: stories W: use of verb forms; a narrative *Թեմա 12.* Unit 12. Achieving your goals 12A. A year off Vocabulary: money Grammar: reported speech 12B. Taking chances Vocabulary: unusual activities Grammar: second conditional 12C. Men of magic Vocabulary: connecting words (2): *first, next, then, etc.* Skills: *Reading:* a magazine article *Reading & Listening:* a radio interview HwL: linking: review(2) ********** 12. Review and Progress Portfolio End of Course Review R: an online diary; a posting on a website W: common mistakes; describing your goals in a posting
Գնահատմանմեթոդները և չափանիշները	Ինքնուրույն աշխատանքների գնահատում, հաճախելիության ցուցանիշների հաշվառում, գործնական աշխատանքների գնահատում:
Գրականություն	*Պարտադիր-* Face2face, Pre-intermediate, Cambridge University Press (Student' s book & Workbook *Լրացուցիչ-* Լ.Համբարձումյան, English in Use, Երևան, 2013 Լ.Համբարձումյան, English Step by Step, Երևան, 2014 Առցանցտեղեկություններթեմաներինհամապատասխան

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ՔԿ/բ-178. Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">2 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">3-րդ տարի, 1 ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td>Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">24</td><td>Դասախոսություն</td><td>10</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>14</td></tr>
<tr><td></td><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">36</td></tr>
<tr><td></td><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">«Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում առարկայի հիմնական նպատակն է ուսանողների տալ գիտելիքներ բժշկագիտության հիմունքների, հիվանդությունների դասակարգման, առաջացման պատճառների, ընթացքի, կանխարգելման մասին: Նրանց մոտ զարգացնել անհրաժեշտ հմտություններ աղետների օջախում տուժածներին առաջին և մինչբժշկական օգնություն ցույց տալու համար, պատրաստել նրանց պրակտիկ աշխատանքի բժշկական օգնություն ցուցաբերելու համար արտակարգ իրավիճակների պայմաններում:Ուսանողների մոտ արմատավորել հմտություններ և կարողություններ կատարելու վիրակապություն, դնել բեկակալ, չափել հիվանդի կամ տուժվածի զարկերակային ճնշումը, որոշել պուլսը, շնչառության հաճախականությունը, չափել մարմնի առավելագույն ջերմությունը, վերահսկել տուժվածի վիճակը,կանխել վնասվածքային շոկի առաջացումը, կազմակերպել ճիշտ օգնություն վնասվածքների ժամանակ, կատարել ճիշտ տեղափոխություն:Գաղափար կազմել առողջ ապրելակերպի, սեռական դաստիարակության մասին:
Ծրագրով նախատեսված են դասախոսություններ և գործնական պարապմունքներ լսարաններում և կաբինետներում, իսկ կլինիկային հատկացված ժամերը անց են կացվում հիվանդանոցում և պոլիկլինիկայում:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
• Հիվանդությունը (ոչ վարակիչ և վարակիչ):
• Հիվանդի (վարակիչ և ոչ վարակիչ) հետազոտությունը և ախտորոշումը:
• Հիվանդի խնամքը՝ սիրտ-անոթային, շնչառության, մարսողության, էնդոկրին, միզազատական և վարակիչ հիվանդությունների ժամանակ:
• Սիրտ-անոթային օրգանների հիվանդություններ:
• Սիրտ անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի նվազման պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը:
• Սիրտ անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի կանգի պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին</td></tr>
</table>

	բուժօգնությունը: • Արյան գերճնշման պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Բրոնխների բորբոքումը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը: • Բրոնխների ասթման՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Թոքերի բորբոքումը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Մարսողության օրգանների հիվանդությունները՝ • Ստամոքսի բորբոքումը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Խոցային հիվանդություն՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Էնդեմիկ խպիպ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Շաքարախտը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Երիկամի բորբոքում՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Մեզահեռացնող ուղու բորբոքումը՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, առաջին բուժօգնությունը: • Վարակիչ հիվանդությունների (անվանախմբավորումները, պատճառները): • Դիզենտերիա՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Լյարդի բորբոքում՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը: • Ջրծաղիկ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Դիֆտերիա՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Էպիդեմիկ պարոտիտ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Բծավոր տիֆ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Բրուցելյոզ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Սիբիրախտ՝ պատճառը, ախտանշանները, ախտորոշումը, բուժումը, կանխարգելումը: • Իմունիտետը: Պատվաստումը: • Անոթազարկի հաճախականություն չափելը: • Մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշման չափելը: • Մեխանիկական ճնշումաչափիչով առանց հնչյունալսիչով արյան ճնշման չափելը: • Շնչառության շարժումների հաճախականություն չափելը: • Դեղանոթից դեղանյութի զետեղումը ներարկիչի մեջ: • Դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը: • Դեղանյութի ներմկանային ներարկումը: • Դեղանյութի ներանոթային ներարկումը: • Դեղանյութի ներմուծումը ականջի մեջ: • Դեղանյութի ներմուծումը քթի խոռոչ: • Մարմնի ջերմաստիճան չափել:

	• Արյան տեղային արյունահոսություն առաջացնող միջոց դնել: *Հմտություն* • Ձեռք բերված տեսական և գործնական գիտելիքների կիրառում: • անոթազարկի հաճախականություն չափել: • մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշման չափել: • շնչառության շարժումների հաճախականություն չափել: • դեղանոթից դեղանյութ զետեղել ներարկիչի մեջ: • մարմին ենթամաշկային ներարկել դեղանյութ • մարմին ներմկանային ներարկել դեղանյութ • մարմին ներանոթային ներարկել դեղանյութ • Դեղանյութ ներմուծել ականջի մեջ: • Դեղանյութ ներմուծել քթի խոռոչ: • Մարմնի ջերմություն չափել: • Արյան տեղային արյունահոսություն առաջացնող միջոց դնել *Կարողունակություն* • Հիվանդի հետազոտության մեթոդներին և առաջին բուժօգնություն ցուցաբերելուն • անձնական հիգիենայի կանոններին • հիվանդի խնամքի կազմակերպմանը • առողջությունը պայմանավորող բաղադրիչների ճիշտ կիրառումը
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (ոչ վարակիչ, վարակիչ), հիվանդի (ոչ վարակիչ, վարակիչ) հետազոտությունը և ախտորոշումը: Թեմա 2. Սիրտ-անոթային օրգանների հիվանդություններ՝ սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի նվազում՝ առաջին բուժօգնությունը, սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի կանգ՝ առաջին բուժօգնությունը, արյան գերճնշում: Թեմա 3. Շնչառության օրգանների հիվանդություններ՝ բրոնխի բորբոքում (բրոնխաբորբ), բրոնխների ասթմա (բրոնխադժվարաշնչառություն), թոքի բորբոքում (թոքաբորբ): Թեմա 4 . Մարսողության օրգանների հիվանդություններ՝ ստամոքսի բորբոքում (ստամոքսաբորբ), բարակ աղու խոց: Ներզատիչ օրգանների հիվանդություններ՝ շաքարախտ, էնդեմիկ խպիպ: Դիզենտերիա (Աղիքամանրէախտ): Լյարդի բորբոքում: Իմունիտետ: Ջրծաղիկ, կարմրուկ, էպիդեմիկ պարոտիտ: Թեմա 5. Մեզագոյացնող և մեզ հեռացնող օրգանների հիվանդություններ՝ երիկամի բորբոքում (երիկամաբորբ), մեզահեռացնող ուղու բորբոքում (մեզաուղեբորբ): Վարակիչ հիվանդություններ: Դիֆտերիա, բծավոր տիֆ, բրուցելոզ, սիբիրախտ, դաբաղ: Թեմա 6. Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (ոչ վարակիչ, վարակիչ), հիվանդի (ոչ վարակիչ, վարակիչ) հետազոտությունը և ախտորոշումը: Անոթազարկի

	հաճախականության չափումը: Արյան ճնշման չափումը: Թեմա 7. Սիրտ-անոթային օրգանների հիվանդություններ՝ սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի նվազում՝ առաջին բուժօգնությունը, սիրտը անոթավորող արյունատար անոթում արյան հոսքի կանգ՝ առաջին բուժօգնությունը, արյան գերճնշում: Դեղանյութի զետեղումը դեղանոթից ներարկիչի մեջ, դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը, դեղանյութի ներմկանային ներարկումը, դեղանյութի ներանոթային ներարկումը: Թեմա 8. Շնչառության օրգանների հիվանդություններ՝ բրոնխի բորբոքում (բրոնխաբորբ), բրոնխների ասթմա (բրոնխադժվարաշնչառություն), թոքի բորբոքում (թոքաբորբ): Շնչառության շարժումների հաճախականության չափումը: Հիվանդի անհատական հիգիենան և պահպանման կանոնները: Թեմա 9. Մարսողության օրգանների հիվանդություններ՝ ստամոքսի բորբոքում (ստամոքսաբորբ), բարակ աղու խոց: Ներզատիչ օրգանների հիվանդություններ՝ շաքարախտ, էնդեմիկ խպիպ: Արյան տեղային արյունահորդում: Ստամոքսի լվացում: Թեմա 10. Մեզագոյացնող և մեզ հեռացնող օրգանների հիվանդություններ՝ երիկամի բորբոքում (երիկամաբորբ), մեզահեռացնող ուղու բորբոքում (մեզաուղեբորբ): Վարակիչ հիվանդույթուններ: Իմունիտետ, պատվաստում: Դիզենտերիա (Աղիքամանրէախտ): Լյարդի բորբոքում: Ջրծաղիկ: Հոգնաների տեսակները և դրման տեխնիկան: Թեմա 11. Դիֆտերիա, էպիդեմիկ պարոտիտ, կարմրուկ, բծավոր տիֆ: Բուժական սնունդ և դիետիկ սեղաններ: Թեմա 12. Բրուցելոզ, սիբիրախտ, դաբաղ: Բնական, խառը և արհեստական սնուցում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	*<u>Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները.</u>* ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Առաջին ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 8-րդ Թեմա՝ 20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ • Գրավոր ստուգում համակցված գնահատում դասախոսի և ուսանողների կողմից • Գնահատման չափանիշները՝ • Հարցատոմսում առաջադրված հարցերի պատասխանները • Առարկայի իմացությունը -Իրավիճակի գնահատում 2) Երկրորդ ընթացիկ ստուգումը (դասընթացի 12-րդ Թեմա՝ 20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ • Բանավոր հարցում դասախոսի կողմից • Գնահատման չափանիշները՝ • Առարկայի իմացությունը 3.Մասնակցությունը դասընթացին ՝ 20 միավոր՝ • Գնահատման մեթոդը՝ • Հաճախումների հաշվում • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայությունը 4՝Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին ՝20 միավոր՝

	• Գնահատման մեթոդը՝ • Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայությունը 5 Եզրափակիչ ստուգում 6· Գործնական և ստուգողական աշխատանք ·ընդհանուր գնահատականի 20 · կամ 20 միավոր · • Գնահատման մեթոդը՝ • Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում • Գնահատման չափանիշները՝ • Տնային աշխատանքների կատարում • Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին • Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 7· Ինքնուրույն աշխատանք ·ընդհանուր գնահատականի 10 · կամ 10 միավոր · • Գնահատման մեթոդը՝ • Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն • Գնահատման չափանիշները՝ • Անհատական աշխատանքի ներկայացում • Խմբային աշխատանքի ներկայացում • Թիմային աշխատանքի մասնակցության աստիճան • Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն 8·Բոնուսներ ·ընդհանուր գնահատականի 30 · կամ 30 միավոր · • Գնահատման մեթոդը՝ • Վերը նշված 6 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը • Գնահատման մեթոդներ • Ռեֆերատ, Զեկույց, Թեստ, Գործարար խաղեր (ակտիվ մասնակցություն), Կլոր սեղան (ակտիվ մասնակցություն), Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծութ յուն, Նախագծերի մեթոդ, Հարցի նախապատրաստման մոդել, Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում, Աշխատանքային տետրի վարում, Կուրսային աշխատանք, Հարցազրույց, Ստուգողական աշխատանք: Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդներ ա/Լսարանային պարապմունքներ Մտագրոհ, Նախագծային մեթոդ, T-աձև աղյուսակ, M-աձև աղյուսակ, Պրիզմա, Խճանկար, Անկյուններ, Բանավեճ, Բառային քարտեզ, Իրադրությունների վերլուծության մեթոդ, զուգակցված դաս, հիմնահարցային դասախոսություն, դրույթային դասախոսություն, դասախոսություն-ամփոփում, ակնադիտական դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-զրույց, դասախոսություն-քննարկում, թեստերի և փոքր-թեստերի կատարում, դասախոսություն-ամփոփում, գործնական պարապմունքներ, ընդհանրական դասախոսություններ, հակիրճ դասախոսություն, պրակտիկում, զուգակցված դաս, անհատական աշխատանքով, ինտեգրատիվ դաս, գործնական (արտադրական) ուսուցման տիպային դաս, ակնադիտական դասախոսություն, նախօրոք պլանավորված սխալներով դասախոսություն, թրեյնինգ, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-

կոլոկվիում, անհատական աշխատանքով սեմինար, սեմինար-հարց-պատասխան, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-հարց-պատասխան, խմբային աշխատանքով սեմինար, որոնողական սեմինար, ընտրովի խմբերում կազմակերպվող սեմինար, համակարգային սեմինար, լաբորատոր պարապմունք:

բ/արտալսարանային պարապմունքներ
ինտեգրատիվ դաս, սեմինար-բանավեճ, հիմնահարցային սեմինար, արտադրական գործնական պարապմունքներ,հիմնահարցային սեմինար, բազմատարբերակային հարցաթերթերի լրացում, թատերային ներկայացում, տվյալների բազայի ստեղծում, մասնագիտական գործունեության հետևում և իրական վերարտադրություն, դասախոսություն-խորհրդատվություն, խմբային աշխատանքով սեմինար, միջառարկայական սեմինար, ստեղծագործական սեմինարներ, միջառարկայական սեմինար, սեմինար-էքսկուրսիա, կողմնորոշիչ սեմինար:
8·Բոնուսներ ·ընդհանուր գնահատականի 30 % կամ 30 միավոր ·

- Գնահատման մեթոդը՝
- Վերը նշված 6 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը
- Գնահատման չափանիշները՝

- Գնահատման չափանիշները՝

Ուսանողների գիտելիքների վերջնական գնահատման ձևերը
Գնահատման սկզբունքները

Հաճախումները դասերին	10 միավոր
Ինքնուրույն աշխատանք	20 միավոր
Գործնական աշխատանք	20 միավոր
Առաջին ընթացիկ ստուգում	20 միավոր
Երկրորդ ընթացիկ ստուգում	20 միավոր
Ամփոփիչ ստուգում	10 միավոր

Ը Ն Դ Ա Մ Ե Ն Ը —— 100 %

Գնահատման սանդղակը

Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ100 միավորանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ կրեդիտային համակարգի
"գերազանց" (5)	96-100	A^+
"գերազանց" (5)	91-95	A
"գերազանց" (5)	86-90	A^-
"լավ" (4)	81-58	B^+
"լավ" (4)	76-80	B
"լավ" (4)	71-75	B^-
"բավարար" (3)	66-70	C^+
"բավարար" (3)	61-65	C
"բավարար" (3)	55-60	C^-
"անբավարար" (2)[1]	40- 54	D

"անբավարար" (2)[2]	մինչև 40	F
"ստուգված"	55-100	S
"չստուգված"[1]	40-54	U
"չստուգված"[2]	մինչև 40	U

[1])Թույլատրվում է մասնակցել քննության պարտքերի մարմանը

[2])Չի թույլատրվում մասնակցել պարտքերի մարմանը

Գնահատման կառուցվածքը

Գնահատումը կատարվում է բուհում ընդունված 100 միավորանոց բազմագործոնային գնահատման կանոնակարգի համաձայն.

- երկու ընթացիկ և մեկ եզրափակիչ ստուգարք
- 2-4 ինքնուրույն աշխատանք
- 2-4 ստուգողական տեստային աշխատանք
- առաջին ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 9-րդ Թեմա՝ մինչև 20 միավոր)
- երկրորդ ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 12-րդ Թեմա՝ մինչև 20 միավոր)
- առաջին և երկրորդ ընթացիկ ստուգումների արդյունքները միջինացվում են
- մասնակցությունը դասընթացին (մինչև 20 միավոր)
- մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (մինչև 20 միավոր)
- եզրափակիչ քննություն
- գործնական և ստուգողական աշխատանք ՝մինչև 20 միավոր ՝
- դրական համարվում է 8-ից 20 միավորը
- ինքնուրույն աշխատանք ՝մինչև 20 միավոր ՝

ուսանողի հմտությունները և կարողությունները (մինչև 30 միավոր ՝

Գրականություն

Պարտադիր-

1. Ն. Ավետիսյան , "Ներքին հիվանդություններ", 2004
2. Վ. Աստվածատրյան , "Կլինիկականկան մանկաբուժություն ", 2000
3. В.И.Покровский. Популярная медицинская энциклопедия. 1989
4. А. Воробьева. Учебное пособие для подготовки медицинский сестер. 2001
5. Ա. Ն. Մուրատով , Վիրաբուժություն և հիվանդների խնամքը , 1989
6. Գ. Ստամբոլցյան , " Ներքին հիվանդություններ ", 2000
7. Ս. Մինասյան, Առողջագիտություն , 2008
8. Օ. Ջուհարյան , Կենսագործունեության անվտանգություն , 2005
9. А. Воробьева. Справочник практического врача. 2000
10. Վ. Ս. Մադոյան, Լ. Վ. Եդոյան, Մեթոդական ցուցումներ բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում ու արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկաների գործնական պարապմունքների վերաբերյալ, 2018

Լրացուցիչ-

1. Винакмен. Инфекционные болезни. 2000
2. Կարմիր խաչ, Առաջին օգնության հիմունքներ, 1999

	3. Վ. Մադոյան , "Մեթոդական ցուցումներ բժշկագիտության հիմունքներ առարկայից " , 2000 4. Е.А.Федина. Справочник провизора – консультанта. 2005 5. Է. Ս.Գաբրիելյան , Ֆարմակոլոգիա, 1998 6. Վ. Ա. Աբովյան , Առաջին օգնություն / հանրամատչելի ձեռնար/, 2012

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ՔԿ/բ-184 Արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժ. օգնություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	24	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	14
	Ինքնուրույն	36		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	«Արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժ. օգնություն է առարկայի հիմնական նպատակն է ուսանողների տալ գիտելիքներ արտակարգ և մարտական իրավիճակներում տուժվածի կամ հիվանդի վիճակի գնահատման, համակարգված և պրակտիկ թերապևտիկ օգնության ձևերի,պաթոլոգիկ պրոցեսների ուսումնասիրության, պրոֆիլակտիկայի և բուժման,մասնագիտական գործունեության ընթացքում զարգացած հիվանդությունների (անբարենպաստ պայմաններ, տարբեր թունավոր գործոնների ազդեցություն և այլն)առաջացման պատճառների, կանխարգելման, բուժօգնության կազմակերպման նորմայից շեղվածքի վիճակների ծագման և զարգացման վերաբերյալ, բժշկական էվակուացիայի, հիվանդների և վիրավորների հետազոտության հաջորդականության, տարահանման տարբեր փուլերի, մարտի դաշտում և տարբեր տիպի զանգվածային բնաջնջման զենքի կիրառման ժամանակբարձր մասնագիտական թերապևտիկ օգնության վերաբերյալ: Ծրագրով նախատեսված են դասախոսություններ և գործնական պարապմունքներ լսարաններում և կաբինետներում, իսկ կլինիկային հատկացված ժամերը անց են կացվում հիվանդանոցում և պոլիկլինիկայում:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Հիվանդությունը (վնասվածքը, թունավորումը): • Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտությունը, ախտորոշումը: • Արյունահոսությունը, ձևերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Բազուկի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Նախաբազուկի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները,			

	ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Ձեռնաթաթի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Ազդրի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Սրունքի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Ոտնաթաթի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Գլխի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Ողնաշարի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Կոնքի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Կրծքավանդակի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Որովայնի վնասվածքի տեսքերը, պատճառները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Բազուկ-թիակ-անրակային հոդապռկախտը, պատճառը, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Տարբերամարմնամասանույնատեսքի վնասվածքը, առաջին բուժօգնությունը: • Տարբերամարմնամասատարբերատեսքի վնասվածքը, առաջին բուժօգնությունը: • Թունավորման ուղիները, ախտանշանները, առաջին բուժօգնությունը: • Անոթազարկի հաճախականություն չափելը: • Մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշում չափելը: • Մեխանիկական ճնշումաչափիչով արյան ճնշում չափելը: • Գլխի վերքակապումը: • Ծնչառության շարժումների հաճախականություն չափելը: • Կրծքավանդակ վերքակապելը: • Որովայն վերքակապելը: • Արյան տեղային հոսունությունը նվազեցնող միջոց դնելը: • Բազուկի վերքակապումը: • Նախաբազուկի վերքակապումը: • Ձեռնաթաթի վերքակապումը: • Բազուկ-նախաբազուկային հոդի վերքակապումը: • Բազուկ-թիակ-անրակային հոդի վերքակապումը: • Ազդրի վերքակապումը: • Սրունքի վերքակապումը: • Կոնք-ազդրային հոդի վերքակապումը: • Ազդր-սրունքային հոդի վերքակապումը: • Սրունք-ոտնաթաթային հոդի վերքակապումը: • Ոտնաթաթի վերքակապումը: • Արյան տեղային արյունահորդություն առաջացնող միջոց դնելը: • Դեղանյութի զետեղումը ներարկիչի մեջ: • Դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը: • Դեղանյութի ներմկանային ներարկումը: • Դեղանյութի ներանոթային ներարկումը: ***Համտություն***

	• Ձեռք բերված տեսական և գործնական գիտելիքների կիրառում: • անոթազարկի հաճախականությունը չափել • մեխանիկական ճնշումաչափիչով և հնչյունալսիչով արյան ճնշումը չափել • մեխանիկական ճնշումաչափիչով և առանց հնչյունալսիչի արյան ճնշումը չափել • գլխի վնասվածք վերքակապել • շնչառության շարժումների հաճախականություն չափել • կրծքավանդակի վնասվածք վերքակապել • որովայնի վնասվածք վերքակապել • արյան տեղային հոսունությունը նվազեցնող միջոց դնել • արյան տեղային արյունահորդում առաջացնող միջոց դնել • բազուկի վնասվածք վերքակապել • նախաբազուկի վնասվածք վերքակապել • ձեռնաթաթի վնասվածք վերքակապել • բազուկ-նախաբազուկային հոդի (շուրջբոլորի) վնասվածք վերքակապել • բազուկ-թիակ-անրակային հոդի (շուրջբոլորի) վնասվածք վերքակապել • ազդրի վնասվածք վերքակապել • սրունքի վնասվածք վերքակապել • ազդր-սրունքային հոդի (շուրջբոլորրի) վնասվածք վերքակապել • ոտնաթաթի վնասվածք վերքակապել • կոնք-ազդրային հոդի (շուրջբոլորի) վնասվածք վերքակապել • արյան տեղային արյունահորդություն առաջացնող միջոց դնել • արհետսական շնչառություն և սրտի անուղղակի սեղմում կատարել • դեղանոթից դեղանյութ զեղտեղել ներարկիչի մեջ • մարմին ենթամաշկային ներարկել դեղանյութ • մարմին ներմկանային ներարկել դեղանյութ • մարմին ներանոթային ներարկել դեղանյութ: ***Կարողունակություն*** • Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտության մեթոդներին և առաջին բուժօգնություն ցուցաբերելուն • անձնական հիգիենայի կանոններին • հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) խնամքի կազմակերպմանը • առողջությունը պայմանավորող բաղադրիչների ճիշտ կիրառումը
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (վնասվածք, թունավորում): Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտությունը և ախտորոշումը: Արյունահոսություն, առաջին բուժօգնությունը Թեմա 2. Բազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Նախաբազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ձեռնաթաթի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Բազուկ-թիակ-անրակային հոդապռկում (հոդապռկախտ) Թեմա 3. Ազդրի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Սրունքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ոտնաթաթի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը:

	Թեմա 4 . Գլխի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Կրծքավանդակի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Որովայնի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Թեմա 5. Տարբերամարմնամասանույնատեսքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Տարբերամարմնամասատարբերատեսքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Թեմա 6. Արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկայի նպատակը, խնդիրները, առանձնահատկությունները և հետազոտության մեթոդները: Հիվանդություն (վնասվածք, թունավորում): Անոթազարկի հաճախականության չափումը: Արյան ճնշման չափումը: Թեմա 7. Հիվանդի (վնասվածքով, թունավորված) հետազոտությունը և ախտորոշումը: Արյունահոսություն, առաջին բուժօգնությունը: Արյան տեղային արյունահորդում: Դեղանյութի զետեղումը դեղանոթից ներարկիչի մեջ: Դեղանյութի ենթամաշկային ներարկումը: Դեղանյութի ներմկանային ներարկումը: Դեղանյութի ներանոթային ներարկումը: Թեմա 8. Բազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Նախաբազուկի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ձեռնաթաթի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Բազուկ-թիակ-անրակային հոդապռկում (հոդապռկախտ): Բազուկի վերքակապումը: Նախաբազուկի վերքակապումը: Ձեռնաթաթի վերքակապումը: Թեմա 9. Ազդրի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Սրունքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ոտնաթաթի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Ազդրի վերքակապումը: Սրունքի վերքակապումը: Ոտնաթաթի վերքակապումը: Թեմա 10. Գլխի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Կրծքավանդակի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Որովայնի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Գլխի վերքակապումը: Կրծքավանդակի վերքակապում: Որովայնի վերքակապումը: Թեմա 11. Ողնաշարի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Կոնքի վնասվածք, առաջին բուժօգնությունը: Թունավորում, առաջին բուժօգնությունը: Թեմա 12. Բազուկ-թիակ-անրակային հոդի վերքակապումը, բազուկ-նախաբազուկային հոդի վերքակապումը, նախաբազուկ-ձեռնաթաթային հոդի վերքակապումը: Կոնք-ազդրային հոդի վերքակապումը, ազդր-սրունքային հոդի վերքակապումը, սրունք-ոտնաթաթային հոդի վերքակապումը, մարմնի ջերմաստիճանի չափում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	*Գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները.* ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Առաջին ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 8-րդ Թեմա՝ 20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ • Գրավոր ստուգում համակցված գնահատում դասախոսի և ուսանողների կողմից • Գնահատման չափանիշները՝ • Հարցատոմսում առաջադրված հարցերի պատասխանները • Առարկայի իմացությունը -Իրավիճակի գնահատում 2) Երկրորդ ընթացիկ ստուգումը (դասընթացի 12-րդ Թեմա՝

	20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ • Բանավոր հարցում դասախոսի կողմից • Գնահատման չափանիշները՝ • Առարկայի իմացությունը 3.Մասնակցությունը դասընթացին ՝ 20 միավոր՝ • Գնահատման մեթոդը՝ • Հաճախումների հաշվում • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայությունը 4՝Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին ՝20 միավոր՝ • Գնահատման մեթոդը՝ • Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայությունը 5 Եզրափակիչ ստուգում 6՝ Գործնական և ստուգողական աշխատանք ՝ընդհանուր գնահատականի 20 ՝ կամ 20 միավոր ՝ • Գնահատման մեթոդը՝ • Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում • Գնահատման չափանիշները՝ • Տնային աշխատանքների կատարում • Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին • Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 7՝ Ինքնուրույն աշխատանք ՝ընդհանուր գնահատականի 10 ՝ կամ 10 միավոր ՝ • Գնահատման մեթոդը՝ • Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն • Գնահատման չափանիշները՝ • Անհատական աշխատանքի ներկայացում • Խմբային աշխատանքի ներկայացում • Թիմային աշխատանքի մասնակցության աստիճան • Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն 8՝Բոնուսներ ՝ընդհանուր գնահատականի 30 ՝ կամ 30 միավոր ՝ • Գնահատման մեթոդը՝ • Վերը նշված 6 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը • Գնահատման մեթոդներ • Ռեֆերատ, Զեկույց, Թեստ, Գործարար խաղեր (ակտիվ մասնակցություն), Կլոր սեղան (ակտիվ մասնակցություն), Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծութ յուն, Նախագծերի մեթոդ, Հարցի նախապատրաստման մոդել, Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում, Աշխատանքային տետրի վարում, Կուրսային աշխատանք, Հարցազրույց, Ստուգողական աշխատանք: Դասավանդման և ուսումնառության մեթոդներ ա/Լսարանային պարապմունքներ Մտագրոհ, Նախագծային մեթոդ, T-աձև աղյուսակ, M-աձև աղյուսակ, Պրիզմա, Խճանկար, Անկյուններ, Բանավեճ, Բառային քարտեզ, Իրադրությունների վերլուծության մեթոդ,

զուգակցված դաս, հիմնահարցային դասախոսություն, դրույթային դասախոսություն, դասախոսություն-ամփոփում, ակնադիտական դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-զրույց, դասախոսություն-քննարկում, թեստերի և փոքր-թեստերի կատարում, դասախոսություն-ամփոփում, գործնական պարապմունքներ, ընդհանրական դասախոսություններ, հակիրճ դասախոսություն, պրակտիկում, զուգակցված դաս, անհատական աշխատանքով, ինտեգրատիվ դաս, գործնական (արտադրական) ուսուցման տիպային դաս, ակնադիտական դասախոսություն, նախօրոք պլանավորված սխալներով դասախոսություն, թրեյնինգ, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-կոլոկվիում, անհատական աշխատանքով սեմինար, սեմինար-հարց-պատասխան, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-հարց-պատասխան, խմբային աշխատանքով սեմինար, որոնողական սեմինար, ընտրովի խմբերում կազմակերպվող սեմինար, համակարգային սեմինար, լաբորատոր պարապմունք:

բ/արտալսարանային պարապմունքներ
ինտեգրատիվ դաս, սեմինար-բանավեճ, հիմնահարցային սեմինար, արտադրական գործնական պարապմունքներ,հիմնահարցային սեմինար, բազմատարբերակային հարցաթերթերի լրացում, թատերային ներկայացում, տվյալների բազայի ստեղծում, մասնագիտական գործունեության հետևում և իրական վերարտադրություն, դասախոսություն-խորհրդատվություն, խմբային աշխատանքով սեմինար, միջառարկայական սեմինար, ստեղծագործական սեմինարներ, միջառարկայական սեմինար, սեմինար-էքսկուրսիա, կողմնորոշիչ սեմինար:
8·Բոնուսներ ·ընդհանուր գնահատականի 30 · կամ 30 միավոր ·

- Գնահատման մեթոդը՝
- Վերը նշված 6 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը
- Գնահատման չափանիշները՝

- Գնահատման չափանիշները՝

Ուսանողների գիտելիքների վերջնական գնահատման ձևերը
Գնահատման սկզբունքները

Հաճախումները դասերին	10 միավոր
Ինքնուրույն աշխատանք	20 միավոր
Գործնական աշխատանք	20 միավոր
Առաջին ընթացիկ ստուգում	20 միավոր
Երկրորդ ընթացիկ ստուգում	20 միավոր
Ամփոփիչ ստուգում	10 միավոր

Ը Ն Դ Ա Մ Ե Ն Ը —— 100 %

Գնահատման սանդղակը

Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ100 միավորանոց համակարգի	Գնահատականը ըս կրեդիտային համա
"գերազանց" (5)	96-100	A+
"գերազանց" (5)	91-95	A
"գերազանց" (5)	86-90	A-
"լավ" (4)	81-58	B+
"լավ" (4)	76-80	B
"լավ" (4)	71-75	B-
"բավարար" (3)	66-70	C+
"բավարար" (3)	61-65	C
"բավարար" (3)	55-60	C-
"անբավարար" (2)[1]	40- 54	D
"անբավարար" (2)[2]	մինչև 40	F
"ստուգված"	55-100	S
"չստուգված"[1]	40-54	U
"չստուգված"[2]	մինչև 40	U

[1])Թույլատրվում է մասնակցել քննության պարտքերի մարմանը

[2])Չի թույլատրվում մասնակցել պարտքերի մարմանը

Գնահատման կառուցվածքը

Գնահատումը կատարվում է բուհում ընդունված 100 միավորանոց բազմագործոնային գնահատման կանոնակարգի համաձայն.

- երկու ընթացիկ և մեկ եզրափակիչ ստուգարք
- 2-4 ինքնուրույն աշխատանք
- 2-4 ստուգողական տեստային աշխատանք
- առաջին ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 9-րդ Թեմա՝ մինչև 20 միավոր)
- երկրորդ ընթացիկ ստուգում (դասընթացի 12-րդ Թեմա՝ մինչև 20 միավոր)
- առաջին և երկրորդ ընթացիկ ստուգումների արդյունքները միջինացվում են
- մասնակցությունը դասընթացին (մինչև 20 միավոր)
- մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (մինչև 20 միավոր)
- եզրափակիչ քննություն
- գործնական և ստուգողական աշխատանք ·մինչև 20 միավոր ·
- դրական համարվում է 8-ից 20 միավորը
- ինքնուրույն աշխատանք ·մինչև 20 միավոր · ուսանողի հմտությունները և կարողությունները (մինչև 30 միավոր ·

Գրականություն

Պարտադիր-

1. В.И.Покровский. Популярная медицинская энциклопедия. 1989
2. А. Воробьева. Учебное пособие для подготовки медицинский сестер. 2001
3. Ա. Ն. Մուրատով . Վիրաբուժություն և հիվանդների խնամքը , 1989
4. Գ. Ստամբոլցյան , " Ներքին հիվանդություններ ", 2000
5. Ս. Մինասյան , Առողջագիտություն , 2008
6. Օ. Ջուհարյան , Կենսագործունեության անվտանգություն , 2005
7. А. Воробьева. Справочник практического врача. 2000
8. Վ. Ս. Մադոյան, Լ. Վ. Եդոյան, Մեթոդական ցուցումներ բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում

	ու արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն առարկաների գործնական պարապմունքների վերաբերյալ, 2018 Լրացուցիչ- 1. Կարմիր խաչ, Առաջին օգնության հիմունքներ, 1999 2. Վ. Մադոյան , "Մեթոդական ցուցումներ բժշկագիտության հիմունքներ առարկայից " , 2000 3. Е.А.Федина. Справочник провизора – консультанта. 2005 4. Է. Ս.Գաբրիելյան , Ֆարմակոլոգիա, 1998 5. Վ. Ա. Աբովյան , Առաջին օգնություն / հանրամատչելի ձեռնար/, 2012

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ՄՀ/բ-128- Հոգեբանություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	30
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի նպատակն է. 1. Ուսանողներին զինել հոգեբանության մասին գիտելիքներով: 2. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, հոգեբանական և մեթոդական գիտելիքները: 3. Ուսանողներին գաղափար տալ ընդհանուր հոգեբանության օրինաչափությունների մասին: 4. Ընդհանուր հոգեբանության բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքներն և ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ: 5. Նախապատրաստել հոգեբանական գիտությունների շարքի առարկաների (սոցիալական հոգեբանություն, սոցիոլոգիա, սպորտային հոգեբանություն և այլն) հետագա առավել գիտական և լուրջ ուսումնասիրություններին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • հոգեբանության սահմանումը, • հոգեբանության առարկան, • հոգեբանության հիմնական մեթոդները, • հոգեբանության կողմից լուծվող հիմնական խնդիրները, • գործունեության կառուցվածքը: • իմացական գործընթացները՝ զգայություն, ընկալում, ուշադրություն, հիշողություն, մտածողություն, երևակայություն:			

	• մարդու հույզերն ու զգացմունքները, • ըստ խառնվածքի դասակարգումը, յուրաքանչյուր տիպի առանձնահատկությունները: *Հմտություն* • Տիրապետում է հոգեբանություն գիտության առարկային, մեթոդներին և խնդիրներին: • Տիրապետում է անձի և գործունեության կառուցվածքի մասին գիտելիքներին: • Ունի անհրաժեշտ գիտելիքներ իմացական գործընթացների վերաբերյալ: • Ունի անրաժեշտ գիտելիքներ հուզակամային գործընթացների վերաբերյալ: *Կարողունակություն* • Ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, • կիրառել ընդհանուր հոգեբանության հետազոտության մեթոդները,որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Հոգեբանության առարկան, արդի խնդիրները, մեթոդները: Թեմա 2 Հոգեբանության ծագումն ու զարգացումը, ներկա վիճակը, ճյուղերը, կառուցվածքը: Թեմա 3 Հոգեկանի ծագումն ու զարգացումը: Թեմա 4 Անձնավորություն : Թեմա 5 Միջանձնային հարաբերությունների հոգեբանություն: Թեմա 6 Գործունեության հոգեբանական բնութագիրը: Թեմա 7 Ուշադրություն: Թեմա 8 Հաղորդակցում և լեզու: Թեմա 9 Զգայություն: Թեմա 10 Ըմբռնում: Թեմա 11 Հիշողություն: Թեմա 12 Մտածողություն: Թեմա13 Երևակայություն: Թեմա 14 Հույզեր և զգացմունքներ Թեմա15 Խառնվածք,բնավորություն:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Ստուգման ձևը և գնահատման մեթոդը՝ • ընթացիկ ստուգումների հաշվառում: Գնահատման չափանիշները՝ • երկու ընթացիկ ստուգումների՝ թեստային առաջադրանքների հաշվառում, • երկու ինքնուրույն աշխատանքների հաշվառում /ռեֆերատ, մշակում, զեկույց/, • հաճախելիության ցուցանիշների հաշվառում, • գործնական աշխատանքների հաշվառում:
Գրականություն	Պարտադիր 1. Նալչաջյան Ա.Ա. Հոգեբանության հիմունքներ, Ե.1997 2. Ավանեսյան Հ., Հովհաննիսյան Հ., հովհաննիսյան Ս., Ասրիյան Է. Հոգեբանություն. դեմքեր, փաստեր/ Ուսումնական ձեռնարկ. Եր. ԵՊՀ հրատ. 2010,204 էջ 3. Психология. Учебное пособие под. Ред. Е. И. Рогова. М., 2005 3. Маклаков А. Г. Общая психология. М., 2007 4. СтоляренкоЛ. Д. Основы психологии. Ростов-на-Дону, 2005

	5. Блейхер, Вадим Моисеевич, and Инна Вадимовна Крук. "Толковый словарь психиатрических терминов Լրացուցիչ 1. КАЗАКОВ Ю.Н, ЗОЛОТАРЁВА Г.К "ОБЩАЯ ПСИХОЛОГИЯ РАЗДЕЛ "ВВЕДЕНИЕ В ПСИХОЛОГИЮ" Конспект лекций." 2. Немов, Р. С. "Психология: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: в 3 кн." М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС (2003). 3. http://www.uni.edu/tan/structuralism.htm 4. http://psychology.about.com/od/historyofpsychology/a/schoolsthought.htm

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ՄՀ/բ-132 –Մանկավարժություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54	Դասախոսություն	30
			Սեմինար	24
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	96		
	Ընդամենը	150		
Ստուգման ձևը	Քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողներին զինել մանկավարժական տեսական գիտելիքները արդյունավետ կիրառելու կարողություններով և հմտություններով, ընդարձակել նրանց մանկավարժական աշխարհայացքը զարգացնել մանկավարժական վերլուծական, համադրական և ստեղծագործական կարողությունները: Ձևավորել մանկավարժական տարբեր իրավիճակներում արագ կողմնորոշվելու կարողություն:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • մանկավարժության առարկան, հիմնական հասկացությունները, կարևորագույն խնդիրները, • մանկավարժության կապը այլ գիտությունների հետ, • մանկավարժական գիտաճյուղերի բնութագիրը, • մանկավարժության գիտահետազոտական մեթոդները, • անձնավորության զարգացման և ձևավորման գործոնները, • անձնավորության զարգացման տարիքային փուլերը, • կրթության բովանդակության ընդհանուր բնութագիրը, • ուսուցման գործընթացի էությունը, • ուսուցման սկզբունքները, • ուսուցման մեթոդները և միջոցները, • ուսուցման կազմակերպման ձևերի էվոլյուցիոն զարգացումը, • դասը որպես ուսուցման կազմակերպման հիմնական ձև, • ուսուցման կազմակերպման օժանդակ ձևերը, • ուսուցման գործընթացի կազմակերպման դիդակտիկական			

	նոր համակարգերը, • ուսուցման գործընթացի ախտորոշումն ու վերահսկումը, • ուսուցման ժամանակակից մեթոդների ու տեխնոլոգիաների կիրառումը դպրոցում, • ուսուցչին ներկայացվող կոմպետենցիաներ և մասնագիտական կոմպետենտություն, • դաստիարակության նպատակի հիմնախնդիրը, • դաստիարակության գործընթացի էությունը, առանձնահատկությունները, • դաստիարակության օրինաչափությունները, սկզբունքները, • դաստիարակության մեթոդները և կազմակերպման ձևերը, • դաստիարկության բաղադրամասերը: *Հմտություն* • մանկավարժության հիմնական հասկացությունների բնութագրմանը, • տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելուն • ուսուցման և դաստիարակության մեթոդների ու տեխնոլոգիաների իմաստավորմանը, • ուսուցման և դաստիարակության սկզբունքների իմաստավորմանը, • տնօրենի, փոխտնօրենների, ուսուցիչ-դաստիարակի կոմպետենցիաների գաղափարագրմանը • մանկավարժական վարպետությանը: • *Կարողունակություն* • արդյունավետ օգվտել մանկավարժության գիտահետազոտական մեթոդներից, • իմաստավորել անձի զարգացման գործոնները, • իմաստավորել անձի զարգացման տարիքային շրջափուլերը, • իմաստավորել ուսուցման և դաստիարակության կազմակերպման օժանդակ ձևերը, • բնութագրել ուսուցողական և միավորային մատյանները, • ներկայացնել արդի գնահատման համակարգը, • ներկայացնել ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաները, • կարևորել ուսուցչին ներկայացվող կոմպետենցիաները, • տրամաբանել մասնագիտական կոմպետենտության ձեռքբերման պահանջները • արագ կողմնորոշվել տարաբնույթ դաստիարակչական իրավիճակներում, • տիրապետի մանկավարժական տեխնիկային, • տիրապետի կոլեկտիվի տեսական հիմունքներին, • տիրապետի դպրոցի կառավարման հիմունքներին:
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Մանկավարժությունը ծագումը, օբյեկտը, առարկան, հիմնական հասկացությունները: Դաստիարակության նպատակի հիմնախնդիրը մանկավարժության մեջ: Թեմա 2. Անձնավորության զարգացման գործոնները, տարիքային փուլերը: Անձնավորության ձևավորման խնդիրը մանկավարժության մեջ: Թեմա 3. Դիդակտիկայի էությունը, հիմնական

	հասկացությունների բնութագիրը: Ուսուցման գործընթացի էությունը, օրինաչափությունները, սկզբունքները: Ուսուցման մեթոդները, կազմակերպման ձևերը: Թեմա 4. Դաստիարակության գործընթացի էությունը, իմաստները, օրինաչափությունները, առանձնահատկությունները: Դաստիարակության սկզբունքները: Դաստիարակության մեթոդները, դրանց դասակարգումը, դաստիարակության կազմակերպման ձևերը: Թեմա 5. Աշակերտական կոլեկտիվի ձևավորումը: Թեմա 6. Դպրոցականների աշխարհայացքի ձևավորումը: Թեմա 7. Դաստիարակության բաղադրամասերը: Թեմա 8. Դպրոցի կառավարման հիմունքները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Բանավոր, գրավոր հարցում, թեստ Ներկայություն, գիտականություն, ինքնուրույնություն, ակտիվություն, խոսքի հստակություն:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Յու. Ամիրջանյան, Ա. Ա. Սահակյան, Մանկավարժություն, Ե.2004 2. Ն. Ե. Կովալյով, Բ. Ֆ. Ռայսկի, Ն.Ա.Սորոկին, Մանկավարժության ներածություն 3. Գ. Ե. Ղույումչյան, Մանկավարժություն, 1,2 գիրք, Ե 2005 4. Յու. Կ. Բաբանսկի, Մանկավարժություն, հատոր 1-2, Ե. 1986 5. Վ. Ա. Կրուտեցկի, Մանկավարժական հոգեբանության հիմունքներ, Ե.1976 6. Ս. Պ. Մանուկյան, Մանկավարժական ընդհանուր հիմունքներ, Ե.1999 7. Լեոնտև, Հոգեկանի զարգացման պրոբլեմները, Ե. 1968 8. И. П. Подласый, Педагогика, М. 2003 9. Б. П. Есупова, Основы дидактики, 1967 10. .А. С. Макаренко, Педагогическая поема, М. 1979 Լրացուցիչ- 1. Յան Ամոս Կոմենսկի «Մեծ դիդակտիկաե, Երևան, 1962թ. 2. Ա. Մակարենկո «Մանկավարժական ընտիր երկերե, Երևան, 1950թ. 3. Ա. Դիստերվեգ «Մանկավարժական ընտիր երկերե, Երևան, 1963թ. 4. Ժ.Ժ. Ռուսսո «Էմիլ կամ դաստիարակության մասինե, 2 հատոր, Երևան, 1960թ., 1962թ. 5. 10Կ. Դ. Ուշինսկի «Մանկավարժական ընտիր երկերե, 2 հատոր, Երևան, 1958թ., 1959թ. 6. Խ. Աբովյան «Պատմություն Տիգրանի կամ բարոյական խրատներ հայ մանուկներինե: 7. Կրթության մասին՝ ՀՀ օրենք, 2003 8. Մանուկ Մկրտչյան ՝ՀՀ կրթակարգը և պետական չափորոշիչները՝, 2004 9. Сластенин В. А., Исаев И. Ф., Мищенко А. И., Шиянов Е. Н., Педагогика, М., 2004

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">00000 – Պլաստիկ անատոմիա</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">2 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">24</td><td>Դասախոսություն</td><td>10</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>14</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">36</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Ստուգարք,</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Պլաստիկ անատոմիա առարկային ազատ տիրապետումը բարերար ազդեցություն է թողնում յուրաքանչյուր նկարչի կամ քանդակագործի գործունեության վրա: Ուսանողների կրթման, դաստիարակության գործընթացում պլաստիկ անատոմիան համարվում է այն հիմնական առարկաներից մեկը, որը պրոֆեսիոնալ գիտելիքների հողի վրա ձևավորում է ստեղծագործական ճիշտ մտածելակերպ: Մարդու պլաստիկ անատոմիայի վերաբերյալ ստույգ գիտելիքները բացառապես մեծ ներգործություն ունեն կերպարվեստի այնպիսի տեսակների վրա, ինչպիսիք են քանդակը, գրաֆիկան, գեղանկարչությունը և այլն:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
• Արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի դրսևորման, գեղեցիկը ընկալելու,մեկնաբանելու կարողություն:
• Տեսական գիտելիքներ համաշխարհային դեկորատիվ կիրառական արվեստի մասին:
• Տարբեր նյութերով աշխատելու կարողություն / թուղթ, գուաշ, ջրաներկ, յուղաներկ, ապակի ,ավազ և այլն/
• Զարգացնել տեսողական հմտություններ՝ գույնի րն ձևի մեջ:
• Կկարողանա ձեռք բերված կարողությունները կիրառել ուսումնական, աշխատանքային գործընթացներում, ուսանողները կնախապատրաստվեն ապագա մանկավարժական աշխատանքային հմտություններին:
Հմտություն
• մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,
• նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,
• գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու
Կարողունակություն
• Արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի դրսևորման, գեղեցիկը
• ընկալելու,մեկնաբանելու կարողություն Քանդակագործության պատմությանը, զարգացմանը վերաբերող հարուստ պաշար: Քանդակի հիմնական պլաստիկ լուծումների մեկնաբանում Քանդակի մեջ բովանդակության և գեղարվեստական լուծումների փոխադարձ կապի գրագետ
• մեկնաբանություն:Քանդակի մեջ կերպարային</td></tr>
</table>

	արտահայտամիջոցները մեկնաբանելու կարողություն /գիծ, • սիլուետ, կոմպոզիցիա, դինամիկա և այլն
Դասընթացի բովանդակությունը	1-ին կիսամյակ 1. Մարդու մարմնի տարիքային, սեռային առանձնահատկությունները, պաթոլոգիական դոսևորումները: 2. Մարդու մարմնի կառուցման հիմնական առանցքները, օրինաչափությունները: 3. Գիպսե մոդելից մարդու ձեռքի ծեփակերտում: 4. Գիպսե մոդելից մարդու ոտքի ծեփակերտում: 5. Անտիկ ստեղծագործության գիպսե մոդելից մարդու գլխի ծեփակերտում: 6. Մարդու մարմնի անատոմիական գծանկար:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 1-ին կիսամյակներում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝

	- Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Хессенберг Карин: Скульптура для начинающих: создание трехмерных композиций из глины, гипса и дерева Երևան, 1982 Подробнее:http://www.labirint.ru/books/118352/ Լրացուցիչ- 1. Партнов Ю. М «Баскетбол», -М., Просвещение 2. Коузи Б., Пауэр Ф. «Бскетбол. Концепции и анализ »-Ф. И. С.,

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԱՍ/բ-049 - Քանդակ**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	20	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	20
	Ինքնուրույն	40		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք,			
Դասընթացի նպատակը	Քանդակի գործնական պարապմունքների ընթացքում ուսանողների մոտ զարգանում է տեսնելու և քանդակին հաղորդելու իրականության եռաչափ պլաստիկան և ծավալը: Այստեղ կարևոր նախապայման է հանդիսանում նկարչական մտածելակերպը, ստեղծագործական երևակայությունը, տեսողական հիշողությունը , տարածական պատկերացումը և այլն: Քանդակի ուսումնառության հիմնական խնդիրները հետևյալն են. զարգացնել արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքը, գեղեցիկի հանդեպ սերն ու հետաքրքրությունը, տեղեկություն հաղորդել քանդակագործության պատմության վերաբերյալ՝ օրինակ բերելով համաշխարհային արվեստի գործերը, բացահայտել քանդակի հիմնական պլաստիկ լուծումները, ցույց տալ քանդակի բովանդակության և գեղարվեստական լուծումների անքակտելի կապը, ձևավորել բնօրինակից ծեփակերտման կարողությունը՝ ծանոթացնելով կոշտ նյութերով աշխատելու առանձնահատկություններին / փայտ, քար, գիպս և այլն/, ձևավորել քանդակում կերպարվեստի արտահայտամիջոցներից			

	օգտվելու կարողություն /գիծ, սիլուետ, կոմպոզիցիա, դինամիկա և այլն /: Բոլորաքանդակի և հարթաքանդակի վրա էտյուդային աշխատանքը , ինչպես նաև ստեղծագործական կոմպոզիցիոն աշխատանքները ուսանողի մոտ ձևավորում են քանդակագործության և ճարտարապետության սինթեզի պլաստիկ հնարավորություններ: Բացի այդ, ուսանողներին տրվում է նաև աշխատանքի կազմակերպման պատկերացում / հաստոցների տեղադրում, հիմնակմախքի պատրաստում, քանդակում օգտագործվող նյութերի և գործիքների ճիշտ ընտրություն / :
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի դրսևորման, գեղեցիկը ընկալելու,մեկնաբանելու կարողություն: • Տեսական գիտելիքներ համաշխարհային դեկորատիվ կիրառական արվեստի մասին: • Տարբեր նյութերով աշխատելու կարողություն / թուղթ, գուաշ, ջրաներկ, յուղաներկ, ապակի ,ավազ և այլն/ • Զարգացնել տեսողական հմտություններ՝ գույնի րն ձևի մեջ: • Զարգացնել գիտելիքները խեցեգործական արվեստի բնագավառում: • Տեսական գիտելիքներ խճանկարի բոլոր տեխնոլոգիաների հետ: • Կկարողանա ձեռք բերված կարողությունները կիրառել ուսումնական, աշխատանքային գործընթացներում, ուսանողները կնախապատրաստվեն ապագա մանկավարժական աշխատանքային հմտություններին: *Հմտություն* • մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու, • նոր գաղափարներ առաջ քաշելու, • գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու *Կարողունակություն* • Արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի դրսևորման, գեղեցիկը • ընկալելու,մեկնաբանելու կարողություն Քանդակագործության պատմությանը, զարգացմանը վերաբերող հարուստ պաշար: Քանդակի հիմնական պլաստիկ լուծումների մեկնաբանում Քանդակի մեջ բովանդակության և գեղարվեստական լուծումների փոխադարձ կապի գրագետ • մեկնաբանություն Քանդակի մեջ կերպարային արտահայտամիջոցները մեկնաբանելու կարողություն /գիծ, • սիլուետ, կոմպոզիցիա, դինամիկա և այլն
Դասընթացի բովանդակությունը	1. *Քանդակագործության տեսակները* 2. Մարդու դեմքի առանձին մասերի ծեփակերտում(աչք, շրթունքներ, քիթ, ականջ 3. Դիմաքանդակի կարկասի պատրաստում 4. Գիպսե մոդելից գլխի ծեփակերտում 5. Գիպսե մոդելից մարդու ձեռքի ծեփակերտում 6. Գիպսե մոդելից մարդու ոտքի ծեփակերտում

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 1-ին կիսամյակներում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Хессенберг Карин: Скульптура для начинающих: создание

	трехмерных композиций из глины, гипса и дерева Երևան, 1982 Подробнее:http://www.labirint.ru/books/118352/ Լրացուցիչ- 2. Партнов Ю. М «Баскетбол», -М., Просвещение 3. Коузи Б., Пауэр Ф. «Бскетбол. Концепции и анализ »-Ф. И. С.,

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԱՍ/բ-002 - Գունանկարչություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	36 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-4-րդ տարի, 1-8-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	432	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	432
	Ինքնուրույն		648	
	Ընդամենը		1080	
Ստուգման ձևը	Քննություն, ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Գեղանկարի հիմնական դասընթացի նպատակը ուսանողի մեջ գունանկարչական ընդհանուր կարողությունների, հմտությունների և վարպետության ձևավորումն է, վերջնական նպատակը՝ուսանողին պատրաստել ինքնուրույն ստեղծագործական աշխատանք:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի դրսևորման, գեղեցիկը ընկալելու,մեկնաբանելու կարողություն • Գեղանկարի մեջ բովանդակության և գեղարվեստական լուծումների փոխադարձ կապի գրագետ մեկնաբանություն: • Գեղանկարի մեջ կերպարային արտահայտամիջոցները մեկնաբանելու կարողություն /գիծ, գույն, կոլորիտ, սիլուետ, կոմպոզիցիա, դինամիկա և այլ *Հմտություն* • մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու, • *նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,* ժամանակը արդյունավետ օգտագործելու հմտություն *Կարողունակություն* • Կկարողանա՝ խորապես պատկերացում կազմել ○ առարկայի բովանդակությանը, նրա կարևորությանը: ○ առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն • առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն • սեփական գործունեության արդյունքները գնահատելու և վերլուծելու կարողություն			

	• մասնագիտական կատարելագործման անհրաժեշտության • գիտակցում
Դասընթացի բովանդակությունը	Առաջին կիսամյակ Գեղանկար հասկացությունը: Իրապաշտական գեղանկարչության խնդիրն Երկրաչափական մարմիններից նատյուրմորտ նեյտրալ ֆոնին (Գրիզայլ): Գաղափար գունային սպեկտրի մասին:Աքրոմատիկ և քրոմատիկ գույներ: երանգներ: Ջրանկարի տեխնիկան: Նատյուրմորտ գույնով մոտ առարկաներից: Նատյուրմորտ՝ հակադիր գունային գամմայով: Գունային գամմա, կոլորիտը որպես գեղանկարի կարևորագույն որակ և արտահայտչականության միջոց: Նատյուրմորտ՝ լույսին հակառակ երանգավորումով: Տարածության պատկերումը գեղանկարում: Նատյուրմորտ . ինտերյերում: . Նատյուրմորտ՝սպիտակ առարկաներով,գունավոր ֆոնի վր Երկրորդ կիսամյակ Նատյուրմորտ հակադիր գունային գամմայով՝ հիմնականում սառը տոների գերակշռությամբ: Գիպսե զարդաքանդակով նատյուրմորտ՝ որոշակի գունային գամմայով: Գարնանային բնանկարների էտյուդներ պլեներում: Մարդկանց ֆիգուրաների կարճատև էտյուդներ բնության մեջ: Նատյուրմորտ 2-3 առարկաներով՝լուսավորված դիմացից: Նատյուրմորտ լույսին հակառակ: Նատյուրմորտ կենցաղային իրերով: Երրորդ կիսամյակ Նատյուրմորտ ոչ բարդ առարկաներով՝ ինտերյերում: Նատյուրմորտ՝գիպսե գլխով (կիսանդրով) Բնորդի գլխի էտյուդ (գրիզայլ) Բնորդի գլխի էտյուդ՝ չեզոք ֆոնի վրա: Կանացի դիմանկար՝ գունավոր ֆոնին: Տարեց մարդու՝ մինչև գոտկատեղը էտյուդ: Տղամարդու ֆիգուրայի էտյուդ՝ նստած վիճակում: Չորրորդ կիսամյակ Ֆիգուրայի էտյուդ՝ չեզոք ֆոնի վրա: Բնորդից էտյուդ՝ ձեռքերի կոմպոզիցիոն լուծումներով: Մարդու ֆիգուրան ինտերյերում: Բնորդի ֆիգուրայի կարճատև էտյուդներ: Մարդկային ֆիգուրան շարժման մեջ(կարճատև էտյուդներ) Քաղաքային բնանկարի կարճատև էտյուդներ: Տեմպերայով գեղանկարչության մեթոդները Ինտերյերի մի հատվածի գեղանկարչական պատկերումը: Բնորդի գլխի էտյուդ՝ ընդհանրացրած ձևերի մեջ: . Բնանկարչական էտյուդներ: Հինգերորդ կիսամյակ Չեզոք ֆոնի վրա մարդու դիմանկարի էտյուդ Հագուստով տղամարդու էտյուդ չեզոք ֆոնի վրա Հագուստով ֆիգուրայի էտյուդ լույսին հակառակ Կանացի դիմանկար գունագեղ ֆոնի վրա Ֆիգուրայի էտյուդ նատյուրմորտի ֆոնի վրա Երկֆիգուր կոմպոզիցիոն էտյուդ կենցաղային առարկաներով Կենդանիների և թռչունների կարճատև էտյուդներ բնանկարում Գարնանային կարճատև էտյուդներ Գլխի էտյուդի հաջորդականությունը

	. Բնորդի գլխի էտյուդ չեզոք ֆոնի վրա Վեցերորդ կիսամյակ Տարեց բնորդի էտյուդ մուգ ֆոնին Կանացի գլխի էտյուդ գունավոր ֆոնին Բնորդի իրանի էտյուդ Կոմպոզիցիոն խնդիրներ դիմանկարի մեջ Ֆիգուրայի էտյուդ մուգ ֆոնին Գլխի գունանկարի վրա աշխատելու հաջորդականությունը Բնորդի գլխի էտյուդ գունավոր ֆոնի վրա Յոթերորդ կիսամյակ Գեղանկարը տարբեր տեխնիկական միջոցներով(ջրաներկ, գուաշ, տեմպերա, յուղաներկ) Հագուստով բնորդի էտյուդ՝նատյուրմորտի ֆոնին: Երկֆիգուր թեմատիկ էտյուդ: Երկֆիգուր էտյուդ՝ ինտերյերում: Դիմանկար՝ ստեղծագործական մոտեցմամբ; Մարդկանց ֆիգուրաների էտյուդներ փողոցում: Ութերորդ կիսամյակ Հագուստով ֆիգուրայի գեղանկար լուսավոր ֆոնին: Հագուստով ֆիգուրայի գեղանկար լույսին հակառակ: Բնորդի դիմանկար լուսավոր ֆոնին: Կարճատև ճեպանկարներ: Երկֆիգուր թեմատիկ էտյուդ/ տեմպերա/ Դիմանկարի կոմպոզիցիա `ներառելով ձեռքեր Տարազով ֆիգուրայի էտյուդ
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 8-րդ կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) Քննություն 1-7-րդ կիսամյակներում(20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ Հարցատոմսեր Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝

	5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1.Ալեքսեև Ս.Ս. , Կոլորիտի մասին, 2.Бега Г.Б. ,Основы изобразительной грамоты,, 3.Москва.1969г. 4.Волков Н.Н. - ,,Цвет в живописи,,. Москва. 1968г 5.Гренберг Ю.И. - ,,Технология живописи,, 6.Унковский А.А. - ,,Живопись. Вопросы колорита,, 7.Киплик Д.И. - ,,Техника живописи,, Լրացուցիչ՝ 1.Ростовцев Н.Н. - ,,Методика преподования исоискусства в I-III кл.,,. Москва1984г. 2.Թովմասյան Գ.Մ. ,Գեղանկար Վանաձոր. 2003

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԱՍ/բ-001 - Գծանկարչություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	36 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-4-րդ տարի, 1-8-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	432	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	432
	Ինքնուրույն	648		
	Ընդամենը	1080		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք, քննություն			

Դասընթացի նպատակը	Կերպարվեստի ապագա ուսուցիչների գեղագիտական դաստիարակության կարևորագույն և հիմնական մասն է հանդիսանում ուսումնական գծանկարը գեղարվեստա-մանկավարժական համակարգում: Ուսանողների ստեղծագործական ունակությունների զարգացման գործում ՝ որպես ուսումնական ինքնուրույն առարկա, գծանկարն ունի անսահմանափակ հնարավորություններ: Ակադեմիական գծանկարի հիմքում դրված է կերպարվեստի գրագիտության սկզբունքը, ռեալիստական պատկերման կարողության և գիտելիքի ձևավորումը: Միջնակարգ դպրոցներում կերպարվեստի ուսուցիչների առջև դրված է սովորողների գեղագիտական դաստիարակության, գեղարվեստական ճաշակի, ստեղծագործական կարողության զարգացման խնդիրը: Բոլոր այս խնդիրները հնարավոր է լուծել միայն իրականության ռեալիստական վերարտադրման գիտելիքների և կարողությունների տիրապետման գործընթացում: Կերպարվեստի ուսուցիչը պարտավոր է տիրապետել կերպարվեստի գործնական և տեսական գիտելիքների բարձր մակարդակին, խոր պատկերացում ունենալ գեղարվեստական կերպարի ձևավորման, ստեղծագործական էության բացահայտման վերաբերյալ: Գործնական պարապմունքները անհրաժեշտ է առաջնորդել տեսական գիտելիքների մատուցմամբ, որտեղ շոշափվում է ռեալիստական պատկերման հիմնական դրույթները: Ուսումնական գծանկարն ընկալվում է ոչ միայն որպես որոշակի առարկայի ձևի, տոնի, ֆակտուրայի վերարտադրում, այլ նաև որպես առարկայի գեղարվեստական, գեղագիտական որակի բացահայտման միջոց օբյեկտիվ իրականության շրջանակներում: Անհրաժեշտ է գծանկարի գործնական պարապմունքները ուղղորդել ուսանողների ուսումնադաստիարակչական, գեղագիտական ընկալման, ստեղծագործական կարողությունների զարգացման խնդիրների բացահայտմանը: Գծանկարի ուսումնական ծրագրում նշանակալից ժամաքանակ է հատկացվում նատյուրմորտի գործնական պարապմունքներին, քանզի նատյուրմորտի ժանրում ուսանողներն առնչվում են ռեալիստական գծանկարի գրեթե բոլոր օրինաչափություններին/ լուսաստվեր, հեռանկար, կոմպոզիցիա, կառուցում, ծավալ, նյութականություն և այլն/ : Ուսումնական գծանկարում՝ որպես առաջադրանք, հատկանշական է ճեպանկարը, որը առաջին հերթին նպատակ է դնում մոդելի ծավալային ամբողջականության, շարժման, կերպարային առանձնահատկությունների և նմանատիպ այլ խնդիրների լուծմանը: Գործնական պարապմունքներին անհրաժեշտ է օգտագործել ճեպանկարի կատարման բոլոր տեսակները/ բնօրինակից, հիշողությամբ,պատկերացմամբ/, ինչպես նաև ճեպանկարային տարբեր նյութեր: Գեղարվեստական ուսուցման կարևորագույն փուլերից է դիմանկարը՝ որպես ժանր: Պատահական չէ, որ այն համարվում է անատոմիայի և հեռանկարի շրջանակներում

	մասնագիտական գիտելիքների և կարողությունների արդյունավետ զարգացման միջոց: Դիմանկարում բնորդի արտաքին նմանությունը թղթին փոխանցելով, սակայն չհաղորդելով բնավորության յուրահատկությունները, հոգեվիճակն ու ներաշխարհը՝ չի կարելի աշխատանքը համարել ճիշտ կամ ավարտուն: Ուսումնական պրոցեսի ամփոփիչ փուլը համարվում է մարդու մարմնի պատկերումը տարբեր տարածական, լուսավորության կրճատման պայմաններում: Սա ուսուցման այն բաժինն է, ինչն իր մեջ ներառում է գծանկարի և պլաստիկ անատոմիայի մասնագիտական օրինաչափությունների ամբողջությունը: Մարդու մարմնի կառուցվածքային ուսումնասիրությունը նպատակահարմար է սկսել գիպսե անատոմիական մոդելի, կմախքի, որից հետո միայն բնորդի կառուցողական պատկերմամբ: Անհրաժեշտ է մաքսիմալ կերպով օգտագործել գծանկարի տեխնիկական միջոցները, այդ թվում նաև դիդակտիկ նյութեր/ վերատպություններ, պլակատներ, էլեկտրոնային համապատասխան կայքեր և այլն / : Այս ամենը էապես նպաստում է ուսումնական գործընթացը արդյունավետ, նպատակային և լիակատար կազմակերպելու համար: Ակադեմիական բնօրինակի բնույթն ու բարդությունը, ինչպես նաև կատարման ժամաքանակը որոշվում է ուսումնական ծրագրով: Սակայն որոշ դեպքերում, կախված ուսանողների մասնագիտական պատրաստվածությունից, դասավանդողի կողմից այն ենթակա է փոփոխության ուսումնական տարվա ժամաքանակի շրջանակներում: Կիսամյակի ընթացքում ուսանողների կատարած բոլոր աշխատանքները ամբիոնի համապատասխան դասախոսների կողմից ամփոփվում են քննությամբ կամ ստուգարքով:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի դրսևորման, գեղեցիկը ընկալելու,մեկնաբանելու կարողություն: • ուսանողները պետք է կարողանան ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում • տիրապետեն հիմնական, օժանդակ առանցքային գծերով կառուցման սկզբունքի, շտրիխապատման հիմունքներին, շրջապատող իրականությունը տեսնելու և այն վերարտադրելու կարողությանը, • կկարողանա ձեռք բերված կարողությունները կիրառել ուսումնական, աշխատանքային գործընթացներում, ուսանողները կնախապատրաստվեն ապագա մանկավարժական աշխատանքային հմտություններին: *Հմտություն* • *մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,* • *նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,* ժամանակը արդյունավետ օգտագործելու հմտություն *Կարողունակություն*

	• Կկարողանա՝ խորապես պատկերացում կազմել ○ առարկայի բովանդակությանը, նրա կարևորությանը: ○ առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն • առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն • սեփական գործունեության արդյունքները գնահատելու և վերլուծելու կարողություն • մասնագիտական կատարելագործման անհրաժեշտության գիտակցում
Դասընթացի բովանդակությունը	Առաջին կիսամյակ 1. Գծանկարը որպես կերպարվեստի հիմք: Կառուցողական օ գծային հեռանկար. դրանց կիրառումը և հիմնական դրույթ 2. Երկու գիպսե երկրաչափական մարմինների գծանկար (գո այլն) 3. Նատյուրմորտի գծանկար երկու գիպսե երկրաչափական մ 4. Միջին բարդության գիպսե զարդաքանդակի գծանկար 5. Ծալքերով կտորի գծանկար 6. Ինտերյերի գծանկարի կատարման սկզբունքները: 7. Հագուստով մարդու ֆիգուրայի ճեպանկարներ ինտերյերո գեղարվեստական ընկալման համակարգում: 8. Ճեպանկարներ տարբեր ֆոնի ծավալի և ֆակտուրայի առկ նատյուրմորտից Երկրորդ կիսամյակ 1. ԳԻպսե գլխի մոդելի գծանկար 2. Գիպսե դիմակի գծանկար 3. Ճեպանկարներ թռչունների խրտվիլակներից 4. Գիպսե գլխի գծանկար (անտիկ հունական կրկնօրինակից) 5. Գիպսե անատոմիական տորսի գծանկար 6. Գծանկարի մեջ գանգի կառուցվածքի պատկերումը 7. Կարճատև ճեպանկարներ Երրորդ կիսամյակ 1. Ընդհանրացում և տեղայնացում: 2. Գիպսե գլխի գծանկար / ՛՛Վոլտեր՛՛ / 3. Մարդու գլխի ճեպանկարներ բնօրինակից 4. Անշարժ վիճակներում մարդու ֆիգուրայի գծանկար 5. Ինտերյերի կառուցողական գծանկար 6. Մարդու գլխի մկանախումբը: Գլխի անատոմիական մոդելի գծանկար: /Էկորշե, Հուդոն/ 7. Մարդու գլխի գծանկար բնօրինակից: 8. Տարբեր տարիքի և սեռի մարդկանց Չորրորդ կիսամյակ 1. Ծերունու գլխի գծանկար 2. Կնոջ գլխի գծանկար 3. Քաղաքային տրանսպորտի , շինարարական

	տեխնիկայի ճեպանկարներ 4. Տարեց մարդու գլխի գծանկար կրճատման մեջ/ տեսքը ներքևից/ 5. Մարդու ֆիգուրայի ճեպանկարներ 6. Ստեղծագործական մոտեցմամբ խնդիրները գծանկարում: 7. Բնորդի գլխի գծանկար՝ տիպային առանձնահատկությունների բացահայտմամբ Հինգերերդ կիսամյակ 1. ՀԱԳուստով մարդու ֆիգուրայի ճեպանկարներ 2. Դիմանկար: Դիմանկարի պատկերման առանձնահատկությունները 3. Բնորդի գլխի գծանկար 4. Կնոջ դեմքի գծանկար՝ վառ արտահայտված կերպարային առանձնահատկություններով 5. Անատոմիական մոդելից մարդու կմախքի գծանկար 6. Կարճատև գծանկարներ Վեցերորդ կիսամյակ 1. Նստած դիրքում տղամարդու ֆիգուրայի գծանկար 2. Մարդու ֆիգուրայի գծանկար ինտերյերում 3. Բնորդի գծանկար կենցաղային առարկաների միջավայրում 4. Կնոջ դեմքի գծանկար 5. Ինտերյերում հագուստով մարդու գծանկար 6. Մարդու ֆիգուրայի գծանկար շարժման մեջ Յոթերորդ կիսամյակ 1. ԿՆոջ ֆիգուրայի գծանկար 2. Տղամարդու ֆիգուրայի գծանկար կանգնած դիրքում 3. Կնոջ ֆիգուրայի գծանկար նստած դիրքում 4. Բնորդի ֆիգուրա 5. Ճեպանկարի կատարում 6. Կարճատև գծանկար Ութերորդ կիսամյակ 1. ՄԱրդու մարմնի ծավալների վերլուծությունը գծանկարում 2. Նստած դիրքում կանացի ֆիգուրայի գծանկար 3. Նստած դիրքում տղամարդու ֆիգուրայի գծանկար 4. Ինտերյերում հագուստով մարդու գծանկար 5. Մարդու ֆիգուրայի գծանկար բարդ շարժման մեջ 6. Շարժման մեջ մարդու ֆիգուրայի գծանկար 7. Մարդու ֆիգուրայի ճեպանկարներ

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 8-րդ կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) Քննություն 1-7-րդ կիսամյակներում(20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Кузин В.С Наброски и зариовки, 1981 2. А.М. Серова. Рисунок / Под ред. 1975

	3. Ростовцев Н.Н. Академическиы рисынок. 1973 4. Ծոռոխով Վ.Վ. Школа изобразительного искуства. В 10-ти вып. Выпыск 3. раздел ,,Рисунок. 1965 5. Терентьев А.Е. Рисунок в педагогической практике учителя изобразительного искысства. 1981 Լրացուցիչ- 1. Իլին Վ. Վ. Գծանկարի կոմպոզիցիա1994թ 2. Կոնենկով Ի. Վ. Քանդակ և գծանկար 1989թ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԱՍ/բ-004 - Կոմպոզիցիա**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	10 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3,4-րդ տարի, 5,6,7,8 -րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	128	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	128
	Ինքնուրույն	172		
	Ընդամենը	300		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Կոմպոզիցիայի դասավանդման գործնական բաժնում խնդիր է դրվում ուսանողներին նպատակաուղղել ստեղծագործական աշխատանքի, սովերեցնել նրանց տեսնելու կյանքի երևութները, դրանցում՝ բնորոշը, տիպականը, դրանք իրենց ստեղծագործություններում կերպարավորելու ունակությունների ձեռք բերմանը: Աշխատանքները կատարվում են ինչպես լսարանում, այնպես էլ տնային հանձնարարականների ձևով: Որպես կանոն ուսանողների կատարած կոմպոզիցիոն աշխատանքները ավարտելուց հետո կազմակերպվում է դրանց քննարկումը, որին ակտիվ մասնակցություն պետք է ունենա ուսանողը: Կոմպոզիցիայի դասընթացը կերպարվեստի բաժնի ուսումնական գործընթացում չափազանց կարևոր է: Կոմպոզիցիայի ուսուցման հիմնական խնդիրներն են զարգացնել ուսանողների գեղարվեստական, կերպարային մտածողությունը, տեսողական հիշողությունը և գեղարվեստական դիտունակությունը, դաստիարակել ընդհանուր գեղարվեստական կուլտուրա, արվեստի ստեղծագործությունները վերլուծելու կարողություններ: Կոմպոզիցիայի դասընթացը սերտորեն կապված է ուսումնական պլանով նախատեսված մյուս առարկաների՝ գծանկարի, գունանկարի, արվեստի պատմության, դեկորատիվ արվեստի ուսուցման հետ: Կոմպոզիցիայի տեսական հարցերը հաջողությամբ յուրացնելու գործում մեծ տեղ է տրվում հատուկ սեմինարների անցկացմանը, որոնք էլ պետք է վերաբերվեն առավել կարևոր թեմաների պարզաբանմանը:			

Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Հստակ և կայուն պատկերացումներ կոմպոզիցիա առարկայի հիմնական պահանջների մասին. • Գործնականորեն իրականացնի տրված առաջադրանքում կոմպոզիցիան իր բազմաճավալ դրսևորումներով և ժանրային առանձնահատկություններով. • Ընկալել ստեղծված իրավիճակի կոմպոզիցիոն էական նշանակությունը, առանձնացնելով այն իր ստեղծագործությունում. • Ձեռք բերած մասնագիտական գիտելիքները ստեղծագործության մեջ իրականացնել կոմպոզիցիոն ներդաշնակ և համաչափ լուծումներով. *Հմտություն* ➢ կարողանան ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել տրված առաջադրանքների կատարմանը. ➢ կարողանա ինքնուրույն ընկալել և արտաբերել պատկերվող օբյեկտների ձևը, կառուցվածքը, այն համապատասխանաբար տեղաբաշխել աշխատանքային դաշտում. ➢ կարողանան լուծել նկարի կոմպոզիցիոն կառուցվածքը և գործնականում կիրառել հեռանկարչության և առարկաների ներդաշնակ տեղաբաշխման իմացությունը. *Կարողունակություն* • Հստակ և կայուն պատկերացումներ կոմպոզիցիա առարկայի հիմնական պահանջների մասին. • Գործնականորեն իրականացնի տրված առաջադրանքում կոմպոզիցիան իր բազմաճավալ դրսևորումներով և ժանրային առանձնահատկություններով. • Ընկալել ստեղծված իրավիճակի կոմպոզիցիոն էական նշանակությունը, առանձնացնելով այն իր ստեղծագործությունում. • Ձեռք բերած մասնագիտական գիտելիքները ստեղծագործության մեջ իրականացնել կոմպոզիցիոն ներդաշնակ և համաչափ լուծումներով. • Կերպարվեստի բաժնի շրջանավարտները պետք է բազմակողմանի տիրապետեն կոմպոզիցիայի պատմությանը և տեսությանը, նրա դասավանդման մեթոդներին, նկարչական տարբեր նյութերով աշխատելու արտահայտչական առանձնահատկությունների ու տեխնիկաներին:
Դասընթացի բովանդակությունը	- Կոմպոզիցիան որպես ուսումնական առարկա, նրա նպատակներն ու խնդիրները: նատյուրմորտի կոմպոզիցիան:Ոչ բարդ թեմատիկ նատյուրմորտի կոմպոզիցիայի խնդիրն Կոմպոզիցիայի կատարման առանձին փուլերի զարգացման հիմքերը: - Մեթոդների փնտրումները. - Տոնային, գունային խնդիրների լուծումները թեմատիկ նատյուրմորտի էսքիզներում - Կոմպոզիցիայի հիմնական օրենքները: - Կոմպոզիցիոն աշխատանք ոչ բարդ թեմատիկ նատյուրմորտ «Իմ մասնագիտությունը» թեմայով - Կոմպոզիցիոն աշխատանք ոչ բարդ թեմատիկ նատյուրմորտ «Իմ մասնագիտությունը» թեմայո Կոմպոզիցիայի կանոնները, ձևերը և մեթոդները:

	- «Իմ մասնագիտությունը» թեմատիկ բարդ նատյուրմորտի կոմպոզիցիոն աշխատանքում գունային, կոլորիտային խնդիրների լուծման փնտրումներ - «Իմ մասնագիտությունը» թեմայով բարդ նատյուրմորտի էսքիզի կատարում: Անհատական կոնսուլտացիաներ և նատյուրմորտի կատարում. - Կատարել նատյուրմորտի համար դետալների նպատակային գծանկարներ, ճեպանկարներ, էտյուդներ - Նախնական էսքիզների կատարում «Նատյուրմորտը ինտերյերում» բարդ կոմպոզիցիայի համար - Ինտերիերի կոմպոզիցիա մարդու ֆիգուրայի ընդգրկումով - Բնանկարի կոմպոզիցիա - Գյուղական բնանկարի կատարում - Գյուղական բնանկարի էսքիզի մշակում և կատարում - Գյուղական բնանկարում գունային և տոնային խնդիրների լուծում - Քաղաքային կամ արդյունաբերական բնանկարում հիմնական կոմպոզիցիոն հասկացությունների ամրապնդում - Կոմպոզիցիայում գունային կամ տոնային խնդիրների լուծումներ
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 5-րդ, 6-րդ, 7-րդ, 8-րդ կիսամյակներում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին

	6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1.Рисунок, жижопись, композиция, Хрестоматия, составили- Н.Н. Ростожцев, С. Е. Игнатьев, Е. В. Шорохин.. 2.Н. Г. Козлвв, Композиция, Сборник учебных и контрольных работ с краткими методическим Լրացուցիչ- 1. Williams R Art Theory, An historical introduction, 2-nd edition UK 2002

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ՄԻ/բ-000 ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ԳՐԱՖԻԿԱ**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 /4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 5 և 6-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	64	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	16
			Գործնական աշխատանք	20+28
	Ինքնուրույն	24+32		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք, քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին գիտել համակարգչային գրաֆիկական միջոցների և նրանց հնարավորությունների մասին գիտելիքներով: Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական ու պրակտիկ գիտելիքները գրաֆիկական ծրագրերի վերաբերյալ: Կարողանալ օգտվել Photoshop CS6 գրաֆիկական խմբագրիչ ծրագրից: Տիրապետել համապատասխան ծրագրային փաթեթների հետ աշխատանքի սկզբունքներին: Ուսումնառության երկրորդ մասում ծանոթանալ եռաչափ մոդելավորման տարրերի հետ համապատասխան ծրագրային միջոցներով:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* իրենց գիտելիքները փոխկապակցված կիրառել մասնագիտության			

	մեջ: Տվյալ դասընթացին մասնակցելու նախապայմանն այն է, որ ուսանողներն ունենան բավարար գիտելիքներ ինֆորմատիկա առարկայի միջնակարգ դպրոցի և «Համակարգչից օգտվելու հմտություններ» առարկայի բուհի դասընթացներից: *Հմտություն* • Համակարգչի ծրագրերի հետ համագործակցային աշխատանքի: • գրաֆիկական պատկերների մշակմանը՝ առանձնացումներ, քողարկումներ, շերտեր: • տարածական էֆֆեկտների ստացմանը • լուսավորումների և ստվերումների կիրառմանը, ֆունկցիաների ներդրմանը • մշակումների և անիմացիոն պատկերների ասացման աշխատանքների իրականացմանը: • ցուցապաստառների և շարժապատկերների ստեղծման հիմնական սկզբունքներին: *Կարողունակություն* • Օգտվել համակարգչի ծրագրային և ապարատային միջոցներից: • Աշխատել Windows-ի ծրագրային միջավայրում, աշխատել ֆայլային համակարգի հետ: • կատարել նկարների և ֆոտոնկարների, պատկերների և նրանց հետ համակարգչային գրաֆիկական ու անիմացիոն խմբագրական աշխատանքներ • ներկայացնել ընդհանուր աշխատանքային գործնական և լաբորատոր գիտելիքները: • ներկայացնել պատկերների թողարկումների, ներկայացման ռեժիմների, շերտավորումների, լուսավորումների, առանձնացումների, շրջանակումների, քողարկումների, շարժական և տարածական պատկերների ղեկավարման մասին հնարավորությունները, կիրառել դրանք պատկերների մշակման ժամանակ: • Համակարգչային գրաֆիկայի բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքներն և ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ: • տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն ձեռք բերել և վերլուծել, մշակել համապատասխան պատկերներ
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1 Հիմնական հասկացություններ: Մենյուների կազմը: Հահամակարգչային տեխնիկայի ժամանակակից միջոցները գրաֆիկական պատկերների ստացման աշխատանքների գործում: Գրաֆիկական պատկերների ստացման տեխնոլոգիաները ժամանակակից տեխնիկական միջոցների կիրառմամբ: Թեմա 2 Պատկերների աղբյուրներ: Ծրագրի թողարկում: Ֆայլի պահպանումը: Կտավի պարամետրերի ընտրություն: Թեմա 3 Գործիքներ: Գործողություններ շերտերի հետ Թեմա 4 Տեքստի ներդնում: Տրանսֆորմացիայի տեսակներ Թեմա 5 Ֆիլտրեր: Քողարկումներ, խմբավորում միավորում: Թեմա 6 Վեկտորական օբյեկտներ: Անիմացիաների ստեղծում: Gif պատկերների ստեղծում կայքերում տեղադրման համար: Գովազդային պատկերների՝ ցուցապաստառի ստեղծում, մշակում: Բացիկներ: Գրքերի կազմի ստեղծում Թեմա 7 Եռաչափ պատկերների ստեղծում և մշակում:
Գնահատման մեթոդները և	6.1. Մասնակցությունը դասընթացին՝ 20 միավոր՝ • Գնահատման մեթոդը՝

չափանիշները	• Դասերին հաճախման հաշվառում • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայություն • Մասնակցությու հարցերի քննարկմանը 6.2 Մասնակցությունը և ակտիվությունը լաբորատոր աշխատանքներին ՝20 միավոր՝ • Գնահատման մեթոդը՝ • Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում • Գնահատման չափանիշները՝ • Ներկայությունը • Տնային աշխատանքների կատարումԳործնական առաջադրանքի կատարում համակարգչով 6.3 Եզրափակիչ ստուգում • Գնահատման մեթոդը՝ • Գրավոր քննությունների համակցված գնահատում դասախոսի և ուսանողների կողմից • Գնահատման չափանիշները՝ • Առարկայի իմացությունը • առաջադրված առաջադրանքի կատարումը համակարգչի մրջոցով • ներկայացման տրամաբանվածությունը, ծրագրային նյութի յուրացման աստիճանը 6.4 Ստուգողական աշխատանք ՝ընդհանուր գնահատականի 20 ՝ կամ 20 միավոր ՝ • Գնահատման մեթոդը՝ • Սստուգողական աշխատանքի գնահատում դասախոսի կողմից • Գնահատման չափանիշները՝ • Առաջադրված առայադրանքի կատարում համակարգչային համապատասխան ծրագրի ընտրությամբ: • Առարկայի իմացությունը 6.5. Ինքնուրույն աշխատանք ՝ընդհանուր գնահատականի 20 ՝ կամ 20 միավոր ՝ • Գնահատման մեթոդը՝ • Անհատական աշխատանքի արդյունքում ներկայացված թեմայի պաշտպանություն • Գնահատման չափանիշները՝ • Անհատական աշխատանքի ներկայացում • Խնդիրների լուծման համար կիրառված մեթոդների և միջոցների ընտրության հիմնավորում 6.6.Բոնուսներ ՝ընդհանուր գնահատականի 20 ՝ կամ 20 միավոր ՝ • Գնահատման մեթոդը՝ • Վերը նշված 5 տարբեր կետերից առաջացած արդյունքների հանրագումարը • Գնահատման չափանիշները՝ Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 5 կետերի արդյունքների հիման վրա տվյալ ուսանողի ունակության, կարողության և հմտության միավորների հաշվում: Առարկայի ուսուցման ընթացքում նախատեսված են ուսանողի գիտելիքների վերահսկման հետևյալ ձևերը՝ ընթացիկ, միջանկյալ և ամփոփիչ: Ընթացիկ վերահսկումը ընդգրկում է. • կատարվող լաբորատոր աշխատանքների վերահսկում • հարցումներ տրված ինքնուրույն ուսուցման թեմաներով:

	Միջանկյալ վերահսկումն իրականացվում է ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ ըստ տրված գրաֆիկի: Առարկայն ամփոփվում է ստուգարքով. Բանավոր խոսքով ուսանողը ներկայացնում է յուրացրած նյութը, իսկ համակարգչի վրա ունակությունները՝ ի ցույց դնելով բանավոր խոսքի առանձնահատկությունները. մտքերի հստակ ձևակերպում, սահուն շարադրանք, նոր յուրացված բառապաշարի ճիշտ օգտագործում, ծրագրի հրամանների ճիշտ կիրառություն, տրված առաջադրանքի կատարում: Եթե ուսանողը բավարարում է ներկայացված պահանջները, ապա կարող է ստանալ բաղադրիչին հատկացված առավելագույն տոկոսները: Քննությամբ Ամփոփիչ ստուգումը կատարվում է բանավոր հարցման միջոցով համակարգչի վրա գործնական աշխատանքի կատարմամբ և բացատրմամբ: Գնահատումը կատարվում է քսան միավորանոց սանդղակով, հարցատոմսերով: Յուրաքանչյուր հարցատոմս պարունակում է 3 հարց՝ 1 գործնական նկարագրություն և 2 լաբորատոր խնդիր: Գործնական հարցը գնահատվում է 8 միավոր, խնդիրները՝ 6 և 6:
Գրականություն	Պարտադիր 1.Уэйнман Э., Лурекас П. Photoshop 7 для Windows: Пер. С англ.- М.: ДМК Пресс, 2002. - -752с.: ил. (Серия „Быстрый старт“) 2.https://www.youtube.com/watch?v=dh8sNNMw5Jo&t=1s Լրացուցիչ 1.https://www.youtube.com/watch?v=4__zY3suzR0 2.https://www.youtube.com/watch?v=hA9NzVi2_jo 3.https://www.youtube.com/watch?v=hA9NzVi2_jo 4.Ю. Гурский, Г. Кораблικова, А. Жвалевский Adobe Photoshop CS в теории и на практике, Санкт-Петербург 5.https://www.youtube.com/watch?v=XIOLvFrNuig 6.https://www.youtube.com/watch?v=ZH97OwRVd_0&t=7s

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԱՍ/բ-007 - Մանրանկարչություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	36	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	36
	Ինքնուրույն	54		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի	Դասընթացը նախատեսված է 1-ին կուրսի 1-ին կիսամյակի համար: Այն			

Նպատակը	ընդգրկում է շաբաթական 2 ժամ գործնական պարապմունք, որոնց ընթացքում ուսանողը գիտելիքներ է ձեռք բերում մանրանկարի առանձնահատկությունների, նրա կոմպոզիցիոն կառուցվածքի, դպրոցների մասին: *«Մանրանկարչություն» դասընթացը ուսանողների մոտ ձևավորում է սովորողների հետ արդյունավետ աշխատելու, նրանց համակողմանի դաստիարակությունը ճիշտ կազմակերպելու կարողություններ և հմտություններ: Նրանց հնարավորություն է ընձեռում յուրացնել ստացված գիտելիքներ հայ և միջնադարյան մանրանկարչության գլուխգործոցների վերաբերյալ:* *«Մանրանկարչություն» առարկայի դասավանդումը առաջադրում է մի շարք նպատակների իրագործում. սովորողներին նախապատրաստել տեսական գիտելիքները մասնագիտական գործունեության մեջ իրագործելու աշխատանքներին, նրանց մեջ զարգացնել գեղեցիկը, վսեմը և բարին, այդ արժեքները գնահատելու և արժեվորելու կարողություն:*
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • *գիտելիքներ մանրանկաչության մասին,* • *որոշ գիտելիքներ ուսումնական գործընթացի մասին,* • *պատկերացում միջնադարյան արվեստի մասին,* • *տրամաբանական կարողություններ,* • *մանկավարժական մտածողություն:* *Հմտություն* • *մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,* • *նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,* • *գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու* *Կարողունակություն* • Ուսանողներին զինել գիտելիքներով մանրանկարի՝որպես գեղանկարչության մի ուրույն ձևի առանձնահատկությունների և կատարման եղանակների մասին: • Ուսանողների մոտ խորացնել մանրանկարչական մտածողություն, փոքր ձևերի մեջ կոմպոզիցիոն և գունային կառուցվածքի խնդիրներ: • Ուսանողների մոտ խորացնել ճաշակ մանրանկարչության նկատմամբ: • Ուսանողներին տալ հարուստ և հիմնավորված տեղեկատվություն միջնադարյան արվեստի ներկայացուցիչների վերաբերյալ: • Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական և մեթոդական գիտելիքները: • Ուսանողներին գաղափար տալ հայ մանրանկարչության մեջ հայտնի «Գրիչների» մասին և նրանց կատարման տեխնիկայի հմտություններին: • Ուսանողներին զինել ինքնուրույն մտածելու կարողություններով և հմտություններով՝ կոնկրետ իրավիճակներում ճիշտ կողմնորոշվելու համար: • Ընդգրկուն տեղեկատվություն Մատենադարանում պահվող առավել արժեքավոր ձեռագրերի և մատյանների ստեղծման ոճերի և կատարման առանձնահատկությունների վերաբերյալ:
Դասընթացի բովանդակությունը	1-ին կիսամյակ. 1Մանրանկարչությունը որպես գեղանկարչության գործունեության

	տեսակ: Մանրանկարչության հնագույն օրինակները / հին եգիպտական, հունական, հելլենիստական շրջանի մագաղաթյա մատյանները / : Մանրանկարչության նշանավոր կենտրոնները Դիմապատկերային մանրանկարչություն: Դիմապատկերային մանրանկարչական դպրոցները, նրանց առանձնահատկությունները, թեմատիկան, կատարման տեխնիկաները և ձևերը: Առաջադրանք – Կատարել դիմանկարային մանրանկարչական հորինվածք դիմապատկերային մանրանկարչության հնագույն դպրոցների կատարման եղանակներով և ձևերով / 25 x 35 սմ /: Նյութը՝ գուաշ, ջրաներկ, ստվարաթուղթ 2Հայկական մանրանկարչություն: Հայկ. մանրանկարչության դպրոցները / վաղ շրջան /: Բարձր Հայքի, Անիի, Սյունաց դպրոցները / Գրիգոր Տաթևացի, Անանուն Սյունեցի /, Գլաձորի դպրոց / Թորոս Թորոնացի , Մոմիկ, Ավագ / Առաջադրանք – Կատարել մանարանկարչական հորինվածք ՝ հենվելով Գր. Տաթևացու, Մոմիկի կամ Գլաձորի դպրոցի որևէ ներկայացուցչի աշխատանքների ոճի, կատարման եղանակի վրա: Չափը՝ 40 X 30, նյութը՝ գուաշ, ջրաներկ, տուշ, բրոնզ, փայտ, լաք, ստվարաթուղթ 3Հայկական մանրանկարչության դպրոցները 13-16 –րդ դդ.: Սեմեոն Արճիշեցի, Կիրակոս Ծերունի և ուրիշներ: Արցախ – Ուտիքի, Նախիջևանի մանրանկարչական դպրոցները Առաջադրանք – Կատարել մանրանկարի հորինվածք ՝ հիմք ընդունելով Արցախ – Ուտիքի, Նախիջևանի մանրանկարչական դպրոցների նշանավոր գրիչների ստեղծագործական ձևերն ու ձեռագրերը : Չափը՝ 40 x 30 սմ, Նյութը՝ գուաշ, ջրաներկ, տուշ, բրոնզ, լաք, թուղթ, ստվարաթուղթ, փայտ 4Կիլիկյան մանրանկարչության դպրոց: Թորոս Ռոսլին, Գրիգոր Մղիճեցի, Կոստանդին, Վարդան, Սարգիս Պիծակ Առաջադրանք – Կրկնօրինակել Թ. Ռոսլինի մանրանկարչական աշխատանքներից մեկը
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 1-ին կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2 ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական

	աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Հ. Ս. Հանրագիտարան, հատոր 7, Մանրանկարչություն բաժին 2. Լ. Ա. Դուրնովո, Հայ ձեռագրային զարդանկարչություն, Ե. , 1978 3. Հայկական մանրանկարչություն, Վասպուրական, 1978 4. Լ. Ռ. Ազարյան, Կիլիկյան մանրանկարչությունը XII – XVIII դդ., Ե., 1964 5. Վ. Հ. Ղազարյան, Սարգիս Պիծակ, Ե., 1987 6. Հայկական մանրանկարչություն, Դիմանկար, 1982 7. Հ. Հ. Հակոբյան, Է. Մ. Կորխմազյան, Հայկական մանրանկարչություն, Ե. 1987 8. Ա. Գևորգյան, Արհեստներն ու կենցաղը հայկական մանրանկարներում, Ե. 1978 Լրացուցիչ- 1. Լ. Ա. Դուրնովո, Հայ ձեռագրային զարդանկարչություն, Ե. , 1978 2. Ա. Գևորգյան, Արհեստներն ու կենցաղը հայկական մանրանկարներում, Ե. 1978 3. Լ. Ռ. Ազարյան, Կիլիկյան մանրանկարչությունը XII – XVIII դդ., Ե., 1964

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ԱՍ/բ-003 - Նկարչական նյութերի տեխնոլոգիա</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">2 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">30</td><td>Դասախոսություն</td><td></td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>30</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">30</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Գիտատեխնիկական հեղափոխության ներկա ժամանակի առանձնահատկությունները գնալով ավելի են ուժեղացնում հումանիտար կրթության դերը և նշանակությունը ներդաշնակ և բազմակողմանի զարգացած մարդկային անհատի ձևավորման գործում: Այդ խնդրի լուծման հարցում մեծ է գրականության և արվեստի դերը: Այստեղից էլ ծագում են այն հարաճուն պահանջները, որոնք առաջ են քաշվում կերպարվեստի մասնագետներ պատրաստելիս:
Մեր նպատակն է՝
ա/ տալ ուղղվածություն ՛՛նկարչական նյութերի տեխնոլոգիա՛՛ առարկայի դասավանդման դասախոսությունների պարապմունքներին համապատասխան պետական ծրագրի,
բ/ բացահայտել դասավանդման ընթացքում առաջացած դժվարությունները,
գ/ ճիշտ ուղու վրա դնել 1-ին կուրսի ուսանողների իմացությունը և ճիշտ կազմակերպել ուսումնական պրոցեսը:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
• Արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի դրսևորման, գեղեցիկը ընկալելու,մեկնաբանելու կարողություն
• Նկարչական նյութերի վերաբերյալ գիտելիքների հարուստ պաշար:
• Նկարչության տեսակների վերաբերյալ իմացությունը:
• Թուղթ, ստվարաթուղթ, դրանց առանձնահատկությունները որպես գեղանկարչության կատարման հիմք
• Տպագրական արվեստի կատարման տեխնիկան, ներկանյութերը, աշխատանքային գործիքները
• Դեկորատիվ-կիրառական արվեստի նյութերը, գեղարվեստական ստեղծագործության զարդարող բնույթը, զարդարարական էությունը
Հմտություն
• մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,
• նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,
• գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու
Կարողունակություն
• Կկարողանա խորապես պատկերացում կազմել առարկայի բովանդակությանը, նրա կարևորությանը:
Նկարչական նյութերի հատկություններին ,որոնց մեջ մտնում են</td></tr>
</table>

	թղթի,ստվարաթղթի հատկություններին ծանոթանալը, ինչպես նաև աշխատելը զանազան ներկանյութերով:
Դասընթացի բովանդակությունը	կարչական նյութերի տեխնոլոգիա առարկան և նրա խնդիրները: եղանկարչության նյութեր՝ ջրաներկ, յուղաներկ: վրձին: Նկարակալի, ջանակի, ենթաշրջանակի պատրաստման եղանակներն ու հնարները: ուղաներկերի համար օգտագործվող լուծիչներ սկիպիդար /պինեն/, ոմարնի լաք, կտավատի ձեթ և այլն: ուղթ, ստվարաթուղթ, դրանց առանձնահատկությունները որպես եղանկարչության կատարման հիմք: եղանկարչություն տեմպերայով, գուաշով: եխնիկական և ստեղծագործական խնդիրները դիմանկարի, բնանկարի, ատյուրմորտի կատարման ժամանակ: ատիտներ, ածուխ, սանգինա, սոուս, պաստել, դրանց առանձնահատկությունները, դրանցով աշխատելու ձևերը, մեթոդներն ու եխնիկան: րաներկի և տուշի ֆիզիկական հնարավորությունները, աշխատելու եխնիկան: ուղաներկերի բնութագիրը և կազմող նյութերը: Գույների նվանումները և ստացման եղանակները: պագրական գրաֆիկա /հաստոցային գրաֆիկա/, դրանց տեսակները: պագրական արվեստի կատարման տեխնիկան, ներկանյութերը, շխատանքային գործիքները: որագրման արվեստը /լինոփորագրություն/, չոր ասեղ, օֆորտ, երծվածք, աշխատանք քարի վրա և այլն:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 1-ին կիսամյակներում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր)

	- Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Հայկական հանրագիտարանի ՛՛Արվեստի տեսակները՛՛ բաժինը 2. Արվեստի լույսը. Հակոբյան, Երևան 1995թ. 3. Գեղագիտություն, համառոտ բառարան, ռուսերեն 4. Կերպարվեստի տեսակներն ու ժանրերը /ռուսերեն ժողովածու/ 1973թ. 5. Պրակտիկ խորհուրդներ նկարիչներին 6. Ներկեր, գույք և նյութեր նկարիչների համար՝ կատալոգ 7. Կերպարվեստի բառագիրք, Մերի Երզնկյան, Երևան, 1996թ. Լրացուցիչ- 1. Ն.Պ. Կոստերին. Ուչեբնոյե ռիսովանիե, Մոսկվա, 1984թ. 2. Ս.Ս.Թերզյան. Գեղանկարչության տեխնիկական միջոցները, Երևան, 1985թ. 3. Գ.Մ.Թովմասյան ,՛՛Գեղանկար՛՛ պրակտիկում, Վանաձոր,2003թ.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԱՍ/բ-011 - Դիզայն և նախագծում**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 7,8-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	64	Դասախոսություն	12
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	52
	Ինքնուրույն	56		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք, քննություն			
Դասընթացի	Դիզայնի հիմնական նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել			

նպատակը	ընդհանուր պատկերացում դիզայնի նախագծումները գրագետ կատարելու վերաբերյալ: ՈՒսանողը պետք է կարողանա կատարել ճիշտ պատկերացումներ,գունային լուծումներ և պատրաստել մոդելներ, ինչպես նաև՝ ձևի և ֆունկցիայի մեջ, որը սերտ կապի մեջ է գտնվում ինժեներիայի հետ: Առանց ինժեներական միջամտման դիզայնը լիակատար լինել չի կարող: Արդի ժամանակաշրջանում դիզայնն ընդգրկում է ստեղծագործական կենցաղային բոլոր բնագավառները՝ գեղարվեստական տառատեսակներ, գունատեսության հիմունքներ, հորինվածքի հիմունքներ, հեռանկար, պրոյեկտիվ գրաֆիկա, տեխնոլոգիական պրոցեսներ, որոնց միջոցով ստեղծվում են գեղարվեստական արժեքներ փայտի, մետաղի, քարի, գործվածքի վրա: Ուսումնական հաստատությունների, հիմնարկ ձեռնարկությունների, արտադրամասերի, շենքերի, շինությունների ճակատների(ֆասադների), շքամուտքերի, դռների, արտաքին տեսքերի ազգային ճարտարապետության ավանդույթների պահպանմամբ ձևավորում դիզայներական ժամանակակից մոտեցումներով, ստեղծագործական մտքի դրսևորում հատկացված ժամաքանակների շրջանակներում: Էմբլեմաների, խորհրդանշանների, լոգոտիպների հորինում, մտահղացումները նյութով տարբեր ոճերով, գույնով, գրաֆիկական պատկերում թղթի, կտավի, այլ նյութերի վրա:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Ուսանողը պետք է տիրապետի դիզայնի հիմնական դրույթներին ձեւի եւ ֆունկցիայի համադրմանը • Տեսականորեն պետք է ծանոթ լինի աէրոգրաֆի հետ աշխատելու տեխնիկային • Տեսականորեն պետք է ծանոթ լինի մասշտաբային խնդիրների լուծմանը • Տեսականորեն պետք է ծանոթ լինի հեռանկապի կառուցման խնդիրներին *Հմտություն* • *մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,* • *նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,* • *գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու* *Կարողունակություն* • Կարողանա խորապես պատկերացում կազմել առարկայի բովանդակությանը, նրա կարևորությանը: • Տիրապետի դասական դիզայնի մեթոդներին, մոդել կառուցելու տեխնոլոգիային, գունային լիակատար զգացողությանը և հեռանկար կառուցելու բոլոր եղանակներին Կարողանա օգտագործել դիզայն առարկայի գիտելիքները, դիզայնի հիմնական նշանակությունը և նպատակը,ըմբռնեն ձևի և բովանդակության համամասնությունը, կիրառել կառուցման եւ նախագծման եղանակները : Ձևավորել ստեղծագործական էսքիզների կատարման հմտություններ, գնահատել դրանք, գնահատել ուսումնական և դաստիարակչական գործընթացները:
Դասընթացի բովանդակությունը	3-րդ կիսամյակ. Առաջին կիսամյակ *Թեմա 1*. Կենցաղային առարկայի գեղարվեստա-կենստրակտորական

	նախագիծ: *Թեմա 2* Կենցաղային առարկայի գեղարվեստա-կենստրակտորական նախագիծ *Թեմա 3*. Մանկական կահույքի գեղարվեստա-կոնստրուկտորական նախագիծ 8-րդ կիսամյակ *Թեմա 1* Առանձնատան ցանկապատի գեղարվեստա-կոնստրուկտորական նախագիծ *Թեմա 2* Մոդելի պատրաստում *Թեմա 3 Լողավազանի* գեղարվեստա-կոնստրուկտորական նախագիծ*:* *Թեմա 4* Մոդելի պատրաստում
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 7-րդ կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) Քննություն 8-րդ կիսամյակներում(20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում

	- Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Հանրագիտարան 2. Նաղաշ Նաղշյան, Դիզայն, Երևան, 1987 3. Армянская набойка, Альбом, пред. Л. А. Дурновой, М., 1953. Լրացուցիչ- 1. Լ. Ա. Ղազարյան, Դավիթ Երևանցի, Դիզայն, Երևան, 1987

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԱՍ/բ-008 - Դեկորատիվ կիրառական արվեստի հիմունքներ**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	8 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-4-րդ տարի, 5,6,7-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	120	Դասախոսություն	48
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	16
			Գործնական աշխատանք	56
	Ինքնուրույն	120		
	Ընդամենը	240		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք, ընթացիկ քննություն, քննություն			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի նպատակն է ծանոթացնել համաշխարհային դեկորատիվ կիրառական արվեստի գանձարանում իրենց ներդրումն ունեցած հայ վարպետների.նրանց կատարած աշխատանքների հետ ՝ գորգեր, ժանյակներ, ասեղնագործ կտորեղեն, տարազի տարատեսակներ, խեցիներ, փայտի գեղարվեստական մշակում:Այդ ամենը վկայում են արվեստի այդ ճյուղի հնագույն ավանդների մասին:Դեկորատիվ կիրառական արվեստի հիմանական խնդիրն է ծանոթացնել ուսանողներին գույի և ձևի առանձնահատկությունների հետ, զագացնել գեղագիտական ճաշակ, զարգացնել ստեղծագործական մտածողությունը : Դեկորատիվ կիրառական արվեստի դասերի ժամանակ ուսանողնևեր ծանոթանում են խեցեգործության նյութերի առանձնահատկոջությունների, խճանկարի, վերացական բոլորաքանակի կատարման առանձնահատկություններին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի դրսևորման, գեղեցիկը ընկալելու,մեկնաբանելու կարողություն: • Տեսական գիտելիքներ համաշխարհային դեկորատիվ կիրառական արվեստի մասին: • Տառբեր նյութերով աշխատելու կարողություն / թուղթ, գուաշ, ջրաներկ, յուղաներկ, ապակի ,ավազ և այլն/ • Զարգացնել տեսողական հմտություններ՝ գույնի րն ձևի մեջ:			

	• Զարգացնել գիտելիքները խեցեգործական արվեստի բնագավառում: • Տեսական գիտելիքներ խճանկարի բոլոր տեխնոլոգիաների հետ: • կկարողանա ձեռք բերված կարողությունները կիրառել ուսումնական, աշխատանքային գործընթացներում, ուսանողները կնախապատրաստվեն ապագա մանկավարժական աշխատանքային հմտություններին: *Հմտություն* • *մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,* • *նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,* • *գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու* *Կարողունակություն* • Կկարողանա խորապես պատկերացում կազմել առարկայի բովանդակությանը, նրա կարևորությանը: • Կկարողանա՝ դեկորատիվ լուծումներով նկարել նատյուրմորտ: • Կկարողանա կատարել ստեղծագործական բնույտի աշպխատանքներ: • Կծանոթանա և կկատարի աշխատանքներ խեցեգործական արվեստի բնագավառում: • Կկարողանա կատարել խճանկարի էսքիզներ: • Կկարողանա կատարել որմնանկարի էսքիզներ: Դեկորատիվ կիրառական արվեստի դասերի ժամանակ օգտագործվող նյութերի և գործիքների ճիշտ ընտրություն / :
Դասընթացի բովանդակությունը	5-րդ կիսամյակ. 1. Կարպետի եզրազարդ՝ կենդանական և բուսական էլեմենտներից: 2. Ստանալ եզրազարդող զարդանախշ: 3. Նատյուրմորտ դեկորատիվ լուծումով /երևակայությամբ/: 6-րդ կիսամյակ 1. Նատյուրմորտ դեկորատիվ լուծումով-ամրացնել գիտելիքները գույնի և ձևի ընտրությամբ: 2. Խճանկարի էսքիզ-խճանկար նյութի վրա, ուսանողներին ծանոթացնել ապակու և քարի հետ աշխատելու հնարներին: 3. Ապակենկարի էսքիզ: 4. Ազատ աշխատանք: 7-րդ կիսամյակ 1.Երկրաչափական մեկ մոդուլով կազմել կոմպոզիցիա:Ուսանողներին հրամցնել մեկ մոդուլով կոմպոզիցիա կազմելու հնարները: Նյութը՝ թուղթ, ջրաներկ, ֆլոմաստեր: 2.Պարզ նատյուրմորտ դեկորատիվ լուծումներով: Կարպետի եզրազարդող զարդանախշ: Զարգացնել տեսողական երևակայությունը:Նյութը՝ թուղթ,ջրաներկ, գուաշ, տուշ, գունավոր մատիտ: 3.Նատյուրմորտ դեկորատիվ լուծումներով /2 տարբերակ/: 4.Նատյուրմորտ դեկորատիվ լուծումներով՝ երևակայությամբ: Զարգացնել հմտությունը գույնի և ձևի մեջ: /2 տարբերակ/:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝

	1) Ստուգարք 5-րդ, 6-րդ, 7-րդ կիսամյակներում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2 ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Ե. Լ. Դավթյան, «Բասկետբոլե, Երևան 2. Ե. Լ. Դավթյան , «Հարձակողական տակտիկական գործողությունները բասկետբոլումե, Երևան 3. Հ. Դ. Ռոստոմյան, Դ. Գ. Մուրադյան «Բասկետբոլ խաղի պաշտոնական կանոններե, Երևան, 4. Д. И. Нестеровский «Баскетболե, Москва, «Академияե 5. Յու. Գ. Գրիգորյան, Հ. Ս. Մինասյան « Ֆիզիկական Կուլտուրաե

	առարկայի չափորոշիչ և ծրագիրե, Երևան, 6. К. А. Герасумов, В. М. Климов, М. А. Гусева «Физическая культураե баскетболե, Новосибирск 7. Ֆ. Գ. Ղազարյան «Սպորտային պատրաստության տեսություն և մեթոդիկաե, Երևան 8. Ֆ. Գ. Ղազարյան «Դպրոցականների շարժողական հատկությունների մշակման առանձնահատկությունները ֆիզիկական կուլտուրայի դասերինե, Երևան, «Լույս ե Լրացուցիչ- 1. Партнов Ю. М «Баскетболե, -М., Просвещение 2. Коузи Б., Пауэр Ф. «Бскетбол. Концепции и анализ ե-Ф. И. С.,

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԱՍ/բ-009- Հայ և համաշխարհային կերպարվեստի պատմություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	14 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-2-րդ տարի, 1-4-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	156	Դասախոսություն	84
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	72
	Ինքնուրույն	264		
	Ընդամենը	420		
Ստուգման ձևը	Քննություն, ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Մշակույթի պատմությունը լայն ընդգրկում ունի և իր ամբողջությամբ համապատասխան դրսևորում չի ստացել բուհական ծրագրերում: Ուշադրությունից դուրս են մնացել հատկապես կերպարվեստի մարզը / խոսքը ոչ մասնագիտական ֆակուլտետների մասին է /, ճարտարապետությունը, թատրոնն ու կինոն, երաժշտությունը: Այդ բարենպաստ հնարավորությունը, սակայն, արվեստի պատմությունը դասավանդող մասնագեստներին կանգնեցնում է մի անակնկալ բարդության առջև: Բանն այն է , որ ազգային արվեստի պատմության բուհական որևէ ծրագիր առայսօր գոյություն չունի: Իսկ դա կարող է հանգեցնել անցանկալի հետևանքի՝ խառնաշփոթության: Մեր կողմից առաջարկվող ծրագիրը փաստորեն, փորձ է՝ լրացնելու այդ բացը և օգնելու դասախոսներին ու դպրոցի մանկավարժներին, արվեստի պատմության դասընթացի հարցերում ճիշտ կողմնորոշվելու համար: Ծրագիրը կազմելիս նկատի ենք ունեցել դրանից օգտվելու հնարավոր տարբերակները: Այսպես, մանկավարժական ինստիտուտների այն ֆակուլտետներում, որտեղ կերպարվեստի պատմությունը, որպես մասնագիտական առարկա, անցնում են ոչ պակաս, քան 3-4 ուսումնական տարի, և ուր ժամերի ընդհանուր քանակը 200-ից ավելի է, ծրագիրը կարող է նպաստել նյութի համակողմանի մատուցմանը: Դա համապատասխանում է ուսումնական պլանով նախատեսված ժամերի քանակին: Այն ֆակուլտետներում, որոնք համապատասխանորեն մասնագիտացված չեն և որտեղ ժամերի քանակը չի անցնում 100-ի սահմանը, ծրագրից կարելի է օգտվել համառոտված ձևով, այսինքն,			

	թեմաների ընտրովիության կարգով:Դա կատարելիս նկատի պետք է ունենալ թե՛ ֆակուլտետի բնույթը, թե՛ ուսանողության համար թեմայի նախապատվելիության կամ արդիական հնչողության հանգամանքը:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • ծանոթություն տարբեր ոճային և գեղարվեստական ուղղություններին, • հանրահռչակ ստեղծագործությունների վերլուծություն, • տեսական գիտելիքների գործնական կիրառում, • ընդհանրացման կարողություններ, • պատմական ժամանակաշրջանների ընդհանրացումների կարողություն: *Հմտություն* • *մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,* • դասընթացում ուսումնասիրվում են կերպարվեստի կազմավորման պատմությունը քարի դարից մինչև 21-րդ դարը, • արվեստի ստեղծագործությունների ծագումն ու զարգացումը տարբեր քաղաքակրթություն-ներում, • առանձին արվեստագետների ստեղծագործական գործունեության վերլուծություն, • նորագույն արվեստագիտական դպրոցների կազմավորում, • արդի արվեստի առանձնահատկությունները և զարգացման տենդենցները: • *Կարողունակություն* • գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն • հետազոտություններ կատարելու ունակություններ • սովորելու ունակություն • նոր գաղափարներ առաջ քաշելու (ստեղծագործելու) ունակություն • այլ երկրների մշակույթների և սովորույթների իմացություն • **Ֆ**ինքնուրույն աշխատելու ունակություն • որակի կարևորության գիտակցում • հաջողության ձգտում
Դասընթացի բովանդակությունը	Առաջին կիսամյակ 1. Համաշխարհային կերպարվեստի զարգացումը մինչև 10-րդ դարը 2. Միջնադարի մշակույթը Եվրոպայում 3. Կերպարվեստի զարգացումը եվրոպական երկրներում 17-18-րդ դարերում 4. Գեղարվեստական հոսանքները և ուղղությունները 17-18-րդ դարերում
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 1-ին, 4-րդ կիսամյակներում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր

	➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) Քննություն 2-րդ, 3-րդ կիսամյակներում(20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Любимов Л. -<<Искусство древнего мира>> -1995г. 2. Дмитрева Н. - <<Краткая история искусствия >> - 2001г. 3. Առաքելյան Բ. ՛՛ Ակնարկներ Հին Հայաստանի արվեստի պատմության՛՛, Երևան, 1976թ. 4. Հակոբյան Հ. ՛՛ Վասպուրականի մանրանկարչություն՛՛, Երևան, 1976-77թթ. 5. Ղազարյան Մ. ՛՛ Հայ կերպարվեստը XVII –XVIII ՛՛, Երևան,1974թ. 6. Մարտիկյան Ե. ՛՛Հայ կերպարվեստի պատմություն՛՛, Երևան,1971-83թթ. 7. Հարությունյան Վ. ՛՛Արա Սարգսյան՛՛,Երևան,1975թ. 8. Իգիթյան Հ. ՛՛ Ժամանակակից հայ կերպարվեստ՛՛ Երևան 1988թ. 9. Ստեփանյան Ս. ՛՛ Հակոբ Կոջոյան՛՛

	10. Խաչատրյան Ծ. ´´ Մարտիրոս Սարյան´´ Երևան 1981թ Լրացուցիչ- 1. Ազարյան Լ. ´´Կիլիկիան մանրանկարչությունը 12-13դդ.´´, Երևան, 1994թ. 2. Խաչատրյան Ծ. ´´Ֆրանսահայ կերպարվեստ´´, Երևան, 1989թ. 3. Առաքելյան Բ. ´´Ակնարկներ հին Հայաստանի արվեստի պատմության մ.թ.ա.6-3´´, Երևան 1976թ. 4. Ավետիսյան Ա. ´´Հայկական մանրանկարչության Գլաձորի դպրոցը´´, Երևան, 1981թ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**0000-Գործվածքի դիզայն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի, 3-րդ, 4-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	64	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	64
	Ինքնուրույն	116		
	Ընդամենը	180		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի հիմնական նպատակն է ուսանողների մոտ զարգացնել ծավալային – տարածական մտածողությանը, ծանոթացնել հայ և համաշխարհային գորգագործությանը և կարպետագործությանը: ՈՒսանողների մոտ զարգացնել գործվածքագիտության, որպես սոցիալական և գեղարվեստական երևույթի վերաբերյալ պատկերացումների ձևավորումն ու հիմնավորումը ,նրանց ծավալային – տարածական մտածողության զարգացումը: Ծրագրի յուրացման արդյունքում ուսանողները պետք է գիտակցաբար մոտենան գործվածքների գեղազարդման գործընթացի բոլոր փուլերին, նկատի ունենալով որ այդ գործընթացը որոշակի սոցիալական խնդիր է լուծելու, այն է՝ բավարարել մարդու համապատասխան պահանջմունքները:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • ուսուցման ընթացքում ուսանողներին գործվածքների գեղազարդման վերաբերյալ տեսական գիտելիքների և գործնական հմտությունների հաղորդումը, • կարպետի և գորգի նշանակության առանձնացումն ու ձևի կառուցվածքային կազմակերպման յուրահատկությունների ուսուցումը, • ուսանողների մոտ զարգացնել զարդանախշ կազմելու և գործելու գործընթացը • ծավալային – տարածական ձևերի որոնման արդյունքում			

	ուսանողների ընկալման, պատկերացման և ստեղծագործական մտածողության ունակությունների զարգացումը: *Հմտություն* • *մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,* • *նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,* • *գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու* *Կարողունակություն* • Կարողանա խորապես պատկերացում կազմել առարկայի բովանդակությանը, նրա կարևորությանը: • Տիրապետի գործվածքների գեղարվեստական ձևավորման հորինվածքի հիմունքներին • Իմանա գեղարվեստական գործվածքների տեխնիկաների բազմազանության մասին • Տիրապետի գեղարվեստական մանածագործության հորինվածքի հիմունքներին • Իմանա հայ և համաշխարհային գորգագործության ու կարպետագործության առանձնահատկությունների ու տարբերությունների մասին: • Իմանա զարդանախշի տեսակներն ու կառուցման սկզբունքները
Դասընթացի բովանդակությունը	3-րդ կիսամյակ. Առաջին կիսամյակ *Թեմա 1*. ԴԿԱ / Կարպետագործություն/առարկայի նպատակն ու խնդիրները: *Թեմա 2* Զարդանախշերի դասակարգումը և սխեմատիկ հատկանիշները կիրառական արվեստի համակարգում: *Թեմա 3*. Երկրաչափական մոտիվներով զարդանախշեր: Բուսական մոտիվներով զարդանախշեր: Կենդանական մոտիվներով զարդանախշեր: *Թեմա 4* Հայկական կարպետագործության մեջ կիրառվող դեկորատիվ զարդանախշի ընդօրինակում: Նյութի ուսումնասիրություն: *Թեմա 5* Զարդանախշի ինքնուրույն ստեղծումը՝ բուսական, երկրաչափական, կեն-դանական մոտիվներով: *Թեմա 6* Հորինվածքի առանձնահատկությունները: Հորինվածքը գործվածքագիտության մեջ: *Թեմա7*. Հայկական գորգի և կարպետի զարդանախշերի կառուցման սկզբունքները, տեսակները *Թեմա 8* կարպետի հորինվածքի առանձնահատկությունները: *Թեմա 9* Հայկական կարպետագործության մեջ կիրառվող դեկորատիվ զարդանախշի ընդօրինակում: Նյութի ուսումնասիրություն *Թեմա 10* Ընդհանուր հասկացություն կարպետագործության նյութերի մասին: *Թեմա11*. Շրջանակի պատրաստում ¥100X80¤, հենքի ամրացում: Նյութով աշխատելու նախապատրաստում: *Թեմա12* Ծանոթություն կարպետի տեխնիկայի հետ:(Հենք: Շղթա գործելու տարբերակներ: Միջնաթելի անցումը հենքի միջով: Միջնաթելի անցումը առաջ – հետ:) 4-րդ կիսամյակ *Թեմա 1*. ԴԿԱ / Գորգագործություն/առարկայի նպատակն ու խնդիրները: *Թեմա 2* Երկրաչափական մոտիվներով զարդանախշեր: Բուսական մոտիվներով զարդանախշեր: *Թեմա 3* Հայկական գորգագործության մեջ կիրառվող դեկորատիվ զարդանախշի ընդօրինակում: Նյութի ուսումնասիրություն:

	Թեմա 4 Զարդանախշի ինքնուրույն ստեղծումը՝ բուսական, երկրաչափական, կեն-դանական մոտիվներով: *Թեմա5* Հայկական գորգի զարդանախշերի կառուցման սկզբունքները, տեսակները *Թեմա 6* Ընդհանուր հասկացություն կգորգագործական նյութերի մասին: *Թեմա7* Շրջանակի պատրաստում ¥100X80¤, հենքի ամրացում: Նյութով աշխատելու նախապատրաստում: *Թեմա8* Ծանոթություն գորգ գործելու տեխնիկայի հետ:(Հենք: Շղթա գործելու տարբերակներ: Միջնաթելի անցումը հենքի միջով: Միջնաթելի անցումը առաջ – հետ:)
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 3-4-րդ կիսամյակներում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում

	- Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1 . Ազարյան Վ. Գ. Հայկական գորգեր, Երևան, 1986: 2. Դավթյան Ս. Ա. Հայկական ասեղնագործություն, Ե., 1972: 3. Դավթյան Ս. Ա. Հայկական ժանյակ, Ե., 1966: 4. Դավթյան Ս. Ա. Դրվագներ հայկական միջնադարյան կիրառական արվեստի պատմությունից, Ե., 1981: 5. Դավթյան Ս. Ա. Հայկական կարպետ, Ե., 1967: 6. Եղիազարյան Ա. Կ. Գործվածքագիտության հիմունքները, Ե., «Մանկավարժ» հրատ., 2006: 7. Եղիազարյան Ա. Կ. Գեղարվեստական գործվածքների արվեստը, Երևան, 2010: 8. Ղազարյան Հ. Հայկական որմնագորգ. - Եր., «Անահիտ», 2004, 176 էջ: 9. Ղազարյան Մ. Հայկական գորգ, Երևան, 1988, 226 էջ: 10. Армянская набойка, Альбом, пред. Л. А. Дурновой, М., 1953. Լրացուցիչ- 1. Ազարյան Լ. «Կիլիկիան մանրանկարչությունը 1213դդ.», Երևան, 1994թ.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԱՍ/բ-044 - Հայ և համաշխարհային ճարտարապետության պատմություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 7 -րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	26	Դասախոսություն	16
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	10
	Ինքնուրույն	20		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Մշակույթի պատմությունը լայն ընդգրկում ունի և իր ամբողջությամբ համապատասխան դրսևորում չի ստացել բուհական ծրագրերում: Ուշադրությունից դուրս են մնացել հատկապես կերպարվեստի մարզը / խոսքը ոչ մասնագիտական ֆակուլտետների մասին է /, ճարտարապետությունը, թատրոնն ու կինոն, երաժշտությունը: այժմ հիշյալ առարկաններն իրենց ազգային բնույթով դասավանդվելու են մանկավարժական ինստիտուտների բոլոր ֆակուլտետներում : Այդ բարենպաստ հնարավորությունը, սակայն, արվեստի պատմությունը դասավանդող մասնագեստներին կանգնեցնում է մի անակնկալ բարդության առջև: Բանն այն է , որ ազգային արվեստի պատմության բուհական որևէ ծրագիր առայսօր գոյություն չունի: Իսկ դա կարող է հանգեցնել անցանկալի հետևանքի՝ խառնաշփոթության:			

	Մեր կողմից առաջարկվող ծրագիրը փաստորեն, փորձ է՝ լրացնելու այդ բացը և օգնելու դասախոսներին ու դպրոցի մանկավարժներին, արվեստի պատմության դասընթացի հարցերում ճիշտ կողմնորոշվելու համար: Ծրագիրը կազմելիս նկատի ենք ունեցել դրանից օգտվելու հնարավոր տարբերակները: Այսպես, մանկավարժական ինստիտուտների այն ֆակուլտետներում, որտեղ կերպարվեստի պատմությունը, որպես մասնագիտական առարկա, անցնում են ոչ պակաս, քան 3-4 ուսումնական տարի, և ուր ժամերի ընդհանուր քանակը 200-ից ավելի է, ծրագիրը կարող է նպաստել նյութի համակողմանի մատուցմանը: Դա համապատասխանում է ուսումնական պլանով նախատեսված ժամերի քանակին: Ճարտարապետության պատմության ուսումնասիրությունը մենք սկսում ենք ժամանակագրական և տեղանքային բաժանումով: Սկսելով հայկական լեռնաշխարհի ճարտարապետության զարգացման ուսումնասիրությունից՝ մենք այն դիտում ենք միևնույն ժամանակաշրջանի համաշխարհային ճարտարապետության պատմության կոնտեքստում, միևնույն ժամանակ համեմատություններ տանելով և մատնանշելով ինչպես ճարտարապետական ազդեցությունները, այնպես էլ տեղային առանձնահատկությունները, ինչպիսիք հատուկ են միայն տվյալ քաղաքակրթությանը: Հայ ճարտարապետության ուսումնասիրությունը սկսելով միջնադարից հասնում ենք մինչև 20-րդ դարի Հայաստանի ճարտարապետական կարևորագույն հուշարձանների ուսումնասիրության պատմությանը, այսպիսով ուսանողին բավարար պատկերացում տալով հայ արվեստի և ճարտարապետության զարգացման ընթացքի վերաբերյալ:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Իմանա Ճարտարապետության պատմություն առարկան, նպատակը, խնդիրները: • Առարկայի տեղը արվեստաբանական գիտությունների համակարգում, առարկայի ինտեգրատիվ բնույթը: • Կարողանա Ճարտարապետության պատմությունը ներկայացնել մշակութային միջոցառումների, բանավեճերի ընթացքում: • Կարողանա տարբերակել ճարտարապետական ոճական առանձնահատկությունները: *Հմտություն* • ծանոթություն տարբեր ոճային և գեղարվեստական ուղղություններին, • հանրահռչակ ստեղծագործությունների վերլուծություն, • տեսական գիտելիքների գործնական կիրառում, • ընդհանրացման կարողություններ, պատմական ժամանակաշրջանների ընդհանրացումների կարողություն • գեղարվեստական ստեղծագործությունների վերլուծություն, • գեղարվեստական ուղղությունների, ոճերի առանձնահատկությունների ընդհանրացում, • տարբեր դարաշրջանների արվեստի գործերի և արվեստագետների ստեղծագործությունների համեմատական վերլուծություն, • ինքնուրույն եզրահանգումներ կատարելու կարողություն
Դասընթացի բովանդակությունը	1. Ճարտարապետության սկզբնավորումը հայկական

	լեռնաշխարհում 2. Հայաստանի ճարտարապետությունը /13-15-րդ դդ/ 3. Անտիկ ժամանակաշրջանի ճարտարապետական առանձնահատկությունները և տաճարային տիպերը 4. Միջնադարյան ճարտարապետությունը, Քրիստոնեության ընդունումը և ազդեցությունը ճարտարապետության զարգացման վրա. Բյուզանդիա: 5. Հին աշխարհի ճարտարապետության պատմությունը. Եգիպտոս, Շումեր, Բաբելոն, Ասորեստան 6. Գոթական ճարտարապետության ձևավորումը և զարգացումը Ֆրանսիայում, Գերմանիայում և Անգլիայում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 7-րդ կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում

	- Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Любимов Л. -<<Искусство древнего мира>> -1995г. 2. Дмитрева Н. - <<Краткая история искусствия >> - 2001г. 3. Առաքելյան Բ. «Ակնարկներ Հին Հայաստանի արվեստի պատմության», Երևան, 1976թ. 4. Հակոբյան Հ. «Վասպուրականի մանրանկարչություն», Երևան, 1976-77թթ. 5. Ղազարյան Մ. «Հայ կերպարվեստը XVII –XVIII», Երևան,1974թ. 6. Մարտիկյան Ե. «Հայ կերպարվեստի պատմություն», Երևան,1971-83թթ. 7. Հարությունյան Վ. «Արա Սարգսյան»,Երևան,1975թ. 8. Իգիթյան Հ. «Ժամանակակից հայ կերպարվեստ» Երևան 1988թ. 9. Ստեփանյան Ս. « Հակոբ Կոջոյան» 10. Խաչատրյան Ծ. « Մարտիրոս Սարյան» Երևան 1981թ Լրացուցիչ- 1. Առաքելյան Բ. «Ակնարկներ հին Հայաստանի արվեստի պատմության մ.թ.ա.6-3», Երևան 1976թ. 2. Ավետիսյան Ա. «Հայկական մանրանկարչության Գլաձորի դպրոցը», Երևան, 1981թ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**00000-Գործվածքի դիզայնի դասավանդման մեթոդիկա**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 5 -րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	54	Դասախոսություն	24
			Սեմինար	8
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	22
	Ինքնուրույն	20		
	Ընդամենը	74		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Առարկայի հիմնական նպատակն է ուսանողների մոտ զարգացնել ծավալային – տարածական մտածողությանը, ծանոթացնել հայ և համաշխարհային գորգագործությանը և կարպետագործությանը: ՈՒսանողների մոտ զարգացնել գործվածքագիտության, որպես սոցիալական և գեղարվեստական երևույթի վերաբերյալ պատկերացումների ձևավորումն ու հիմնավորումը ,նրանց ծավալային – տարածական մտածողության զարգացումը: Ծրագրի յուրացման արդյունքում ուսանողները պետք է գիտակցաբար մոտենան գործվածքների գեղազարդման գործընթացի բոլոր			

	փուլերին, նկատի ունենալով որ այդ գործընթացը որոշակի սոցիալական խնդիր է լուծելու, այն է՝ բավարարել մարդու համապատասխան պահանջմունքները:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի դրսևորման, գեղեցիկը ընկալելու,մեկնաբանելու կարողություն: • ուսուցման ընթացքում ուսանողներին գործվածքների գեղազարդման վերաբերյալ տեսական գիտելիքների և գործնական հմտությունների հաղորդումը, • կարպետի և գորգի նշանակության առանձնացումն ու ձևի կառուցվածքային կազմակերպման յուրահատկությունների ուսուցումը, • ուսանողների մոտ զարգացնել զարդանախշ կազմելու և գործելու գործընթացը • ծավալային – տարածական ձևերի որոնման արդյունքում ուսանողների ընկալման, պատկերացման և ստեղծագործական մտածողության ունակությունների զարգացումը: *Հմտություն* • *մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,* • *նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,* • *գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու* *Կարողունակություն* • Կարողանա խորապես պատկերացում կազմել առարկայի բովանդակությանը, նրա կարևորությանը: • Տիրապետի գործվածքների գեղարվեստական ձևավորման հորինվածքի հիմունքներին • Իմանա գեղարվեստական գործվածքների տեխնիկաների բազմազանության մասին • Տիրապետի գեղարվեստական մանածագործության հորինվածքի հիմունքներին • Իմանա հայ և համաշխարհային գորգագործության ու կարպետագործության առանձնահատկությունների ու տարբերությունների մասին: • Իմանա զարդանախշի տեսակներն ու կառուցման սկզբունքները
Դասընթացի բովանդակությունը	6-րդ կիսամյակ. *Թեմա 1.* ԴԿԱ /կարպետագործություն, գորգագործունեություն /դաս. մեթ. առարկայի նպատակն ու խնդիրները *Թեմա 2* Պատմական տվյալներ կարպետի մասին *Թեմա 3* Հայկական գորգի և կարպետի զարդանախշերի կառուցման սկզբունքները,տեսակները և իմաստաբանությունը: *Թեմա 4* Եվրոպական և արևելյան գորգերի առանձնահատկությունները: *Թեմա 5* Հորինվածք, ոճավորում,համաչափություններ, համամասնություններ, մասշտաբ, ռիթմ, չափ: *Թեմա 6* Զարդանախշերի դասակարգումը և սխեմատիկ հատկանիշները

	կիրառական արվեստի համակարգում: *Թեմա7*. Ձարդանախշի տեսակներն ու կառուցման սկզբունքները: *Թեմա 8* Ժամանակակից հայկական գեղարվեստական գործվածքների զարգացման փուլերը: *Թեմա 9* Հայկական կարպետի և գորգի դերն ու նշանակությունը համաշխարհային մշակույթում *Թեմա 10* Հայկական գորգը կերպարվեստում *Թեմա11*. Հայկական գորգագործության ոսկեդարը/ միջնադար/
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 5-րդ կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը

Գրականություն	Պարտադիր- 1. Ազարյան Վ. Գ. Հայկական գորգեր, Երևան, 1986: 2. Դավթյան Ս. Ա. Հայկական ասեղնագործություն, Ե., 1972: 3. Դավթյան Ս. Ա. Հայկական ժանյակ, Ե., 1966: 4. Դավթյան Ս. Ա. Դրվագներ հայկական միջնադարյան կիրառական արվեստի պատմությունից, Ե., 1981: 5. Դավթյան Ս. Ա. Հայկական կարպետ, Ե., 1967: 6. Եղիազարյան Ա. Կ. Գործվածքագիտության հիմունքները, Ե., «Մանկավարժ» հրատ., 2006: 7. Եղիազարյան Ա. Կ. Գեղարվեստական գործվածքների արվեստը, Երևան, 2010: 8. Ղազարյան Հ. Հայկական որմնագորգ. - Եր., «Անահիտ», 2004, 176 էջ: 9. Ղազարյան Մ. Հայկական գորգ, Երևան, 1988, 226 էջ: 10. Армянская набойка, Альбом, пред. Л. А. Дурновой, М., 1953. Լրացուցիչ- Ազարյան Լ. «Կիլիկիան մանրանկարչությունը 12-13դդ.», Երևան, 1994թ.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ԱՍ/բ-012 - Կավագործություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	10 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի 2-րդ կիսամյակ 4-րդ տարի, 1-ին 2-րդ Կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	111	Դասախոսություն	
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	111
	Ինքնուրույն	189		
	Ընդամենը	300		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դեկորատիվ արվեստն սկզբնավորվել է հասարակության զարգացման վաղ շրջանում: Դարերի ընթացքում այն կրել է տարբեր ոճերի և ուղղությունների ազդեցությունը Դեկորատիվ արվեստի գանձարանում իրենց ծանրակշիռ ավանդն ունեն հայ վարպետները: Կարի, ոսկերչության, դրվագման, կավագործության և արհեստների այլ տեսակներ Հայաստանում հայտնի էին մ.թ.ա. III հազարամյակից: Կավագործությունը Հայաստանում հայտնի է դեռևս վաղնջական ժամանակներից: Քանի որ Հայաստանում առկա են խեցեգործության համար անհրաժեշտ բոլոր նյութերը (Հայաստանի բարձրորակ կավերը հայտնի են դեռ վաղ ժամանակներից), ապա դա հնարավորություն է ընձեռում լայնորեն ուսումնասիրել խեցեգործական տեխնիկան իր բոլոր տեսակներով:			

	Ներկայումս Հայաստանի տնային պայմաններում կատարվող խեցեգործության մեջ կիրառվում է երեք տեխնիկա՝ ձեռքով ծեփելու տեխնիկա, ձեռքի դուրգով ամանեղեն պատրաստելու տեխնիկա և ոտքի դուրգով պատրաստելու տեխնիկան: Ամենավաղ տեխնիկան ձեռքով ծեփելու տեխնիկան է, որի դեպքում ամանը ձևավորվում է գլանված կավի երկար շերտերից, որոնք շարվում են միմյանց վրա և վերջում ձեռքով հարթեցվում:*եքները գնահատելու և արժեվորելու կարողություն:* Առարկայի հիմնական նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին կավագործությանը որպես դեկորատիվ-կիրառական արվեստների մի ճյուղի, մշակութային մի երևույթի անհրաժեշտ գիտելիքներին և հմտություններին, կավագործական իրերի պատրաստման ասպարեզում: Ուսումնական գործընթացը նպաստում է ուսանողների ստեղծագործական երևակայության արդյունավետ զարգացմանը, այդ թվում նաև նրանց գեղարվեստական մտածողության առաջընթացին:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. • *Կավագործության արվեստի ծագումը և զարգացումը · ժամանակակից կավագործություն, դասավանդման մեթոդիկա Փոքր պլաստիկա, կիրառման առանձնահատկությունները Մոնումենտալ և լանդշտաֆտային կավագործություն, կիրառման:* *Հմտություն* • *մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,* • *նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,* • *գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու* *Կարողունակություն* • Ուսանողներին զինել գիտելիքներով մանրանկարի՝որպես գեղանկարչության մի ուրույն ձևի առանձնահատկությունների և կատարման եղանակների մասին: • Ուսանողների մոտ խորացնել մանրանկարչական մտածողություն, փոքր ձևերի մեջ կոմպոզիցիոն և գունային կառուցվածքի խնդիրներ: • Ուսանողների մոտ խորացնել ճաշակ մանրանկարչության նկատմամբ: • Ուսանողներին տալ հարուստ և հիմնավորված տեղեկատվություն միջնադարյան արվեստի ներկայացուցիչների վերաբերյալ: Նախագծային մտքի ճկունությանը,խնդիրներին,հիմունքներին: · Պլաստի մասսայի պատրաստման,բրուտագործական հաստոցի օգտագործման, խազային • նախշազարդման, չորացման,թրծման,ջնարակապատման եղանակներին • Ժամանակակից տեխնոլոգիաների տեսական գիտելիքների և ավանդական • խեցեգործության գեղարվեստական մշակման տեխնիկային: •
Դասընթացի բովանդակությունը	7-րդ կիսամյակ. Թեմա 1 Ընդհանուր հասկացություն կավագործության մասին Թեմա 2 Կավախմորի պատրաստում փոքր արվեստնոցներում:

	Թեմա 3 Պատրաստված արտադրանքի չորացնում և թրծում Թեմա 4 Պատրաստի կավով առարակների պատրաստում (ձեռքով) Թեմա 5 Պատրաստի կավե զանգվածով աշխատանք խեցեգործական հաստոցի վրա: Թեմա 6 Ծաղկամանի գեղարվեստակոնստրուկտորական նախագծում և պատրաստում: Թեմա 7 Հարթաքանդակի նախագծում և պատրաստում Թեմա 8 Բուսական,կենդանական,երկրաչափական զարդանախշի առկայությամբ խեցեղեն նմուշների Էսքիզների նախագծում և դիտարկում Թեմա 9 Նմուշի պատրաստում ձեռքով: Թեմա 10 Գունազարդում և վերջնական թրծում: Թեմա 11 Բուսական,կենդանական,երկրաչափական զարդանախշիառկայությամբ խեցեղեն նմուշների Էսքիզների նախագծում և դիտարկում: Թեմա 12 Նմուշի պատրաստում ձեռքով: Թեմա 13 Առաջադրանքի վերջնական մշակում,չորացում և թրծում : Թեմա 14 Գունազարդում և վերջնական թրծում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 1-ին կիսամյակներում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) Քննություն 2-րդ կիսամյակներում(20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ

	10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. . Հ. Ս. Հանրագիտարան, հատոր 7, Մանրանկարչություն բաժին 2. Լ. Ա. Դուրնովո, Հայ ձեռագրային զարդանկարչություն, Ե. , 1978 3. Հայկական մանրանկարչություն, Վասպուրական, 1978 4. Լ. Ռ. Ազարյան, Կիլիկյան մանրանկարչությունը XII – XVIII դդ., Ե., 1964 5. Վ. Հ. Ղազարյան, Սարգիս Պիծակ, Ե., 1987 6. Հայկական մանրանկարչություն, Դիմանկար, 1982 7. Հ. Հ. Հակոբյան, Է. Մ. Կորխմաջյան, Հայկական մանրանկարչություն, Ե. 1987 8. Ա. Գևորգյան, Արհեստներն ու կենցաղը հայկական մանրանկարներում, Ե. 1978 Լրացուցիչ- 1. Լ. Ա. Դուրնովո, Հայ ձեռագրային զարդանկարչություն, Ե. , 1978 2. Ա. Գևորգյան, Արհեստներն ու կենցաղը հայկական մանրանկարներում, Ե. 1978 3. Լ. Ռ. Ազարյան, Կիլիկյան մանրանկարչությունը XII – XVIII դդ., Ե., 1964

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ԱՍ/բ-013- Խեցեգործություն</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">10 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">3-րդ տարի 2-րդ Կիսամյակ
4-րդ տարի, 1-ին 2-րդ Կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">111</td><td>Դասախոսություն</td><td></td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>111</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">189</td></tr>
<tr><td></td><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">300</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Դեկորատիվ արվեստն սկզբնավորվել է հասարակության զարգացման վաղ շրջանում: Դարերի ընթացքում այն կրել է տարբեր ոճերի և ուղղությունների ազդեցությունը
Դեկորատիվ արվեստի գանձարանում իրենց ծանրակշիռ ավանդն ունեն հայ վարպետները: Կարի, ոսկերչության, դրվագման, խեցեգործության և արհեստների այլ տեսակներ Հայաստանում հայտնի էին մ.թ.ա. III հազարամյակից:
Խեցեգործությունը Հայաստանում հայտնի է դեռևս վաղնջական ժամանակներից: Քանի որ Հայաստանում առկա են խեցեգործության համար անհրաժեշտ բոլոր նյութերը (Հայաստանի բարձրորակ կավերը հայտնի են դեռ վաղ ժամանակներից), ապա դա հնարավորություն է ընձեռում լայնորեն ուսումնասիրել խեցեգործական տեխնիկան իր բոլոր տեսակներով: Ներկայումս Հայաստանի տնային պայմաններում կատարվող խեցեգործության մեջ կիրառվում է երեք տեխնիկա՝ ձեռքով ծեփելու տեխնիկա, ձեռքի դուրգով ամանեղեն պատրաստելու տեխնիկա և ոտքի դուրգով պատրաստելու տեխնիկան: Ամենավաղ տեխնիկան ձեռքով ծեփելու տեխնիկան է, որի դեպքում ամանը ձևավորվում է գլանված կավի երկար շերտերից, որոնք շարվում են միմյանց վրա և վերջում ձեռքով հարթեցվում:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
• Ձեռք բերի տեսական գիտելիքներ և գործնական հմտություններ խեցեգործություն առարկայի վերաբերյալ
• Իմանա խեցեգործության պատմությունը, նրա ծագումը, զարգացումը և առանձնահատկությունները:
• Իմանա պատմական Հայաստանի խեցեգործական իրերի կիրառման և նշանակության մասին
• Իմանա խեցեգործության մեջ օգտագործվող նյութերրի ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները
Հմտություն
• մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,
• նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,
• գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու
Կարողունակություն
• Ուսանողներին զինել ինքնուրույն մտածելու կարողություններով և հմտություններով՝ կոնկրետ իրավիճակներում ճիշտ կողմնորոշվելու համար:</td></tr>
</table>

	• Նախագծային մտքի ճկունությանը,խնդիրներին,հիմունքներին: • Պլաստիկ • մասսայի պատրաստման,բրուտագործական հաստոցի օգտագործման, խազային • նախշազարդման, չորացման,թրծման,ջնարակապատման եղանակներին: • Ժամանակակից տեխնոլոգիաների տեսական գիտելիքների և ավանդական խեցեգործության գեղարվեստական մշակման տեխնիկային:
Դասընթացի բովանդակությունը	7-րդ կիսամյակ. *Թեմա 1* Ընդհանուր հասկացություն խեցեգործության մասին *Թեմա 2* Պատմական ակնարկ խեցեգործության ծագման և զարգացման մասին: *Թեմա 3* Ծանոթություն պատմական Հայաստանի խեցեգործական իրերի կիրառմանը և նշանակությանը ; *Թեմա 4* Նկարչական ունակությունների զարգացումը : / պարզ Էսքիզներից դեպի բարդացում/ *Թեմա5*Խեցեգործական իրերի ձևը, ծավալը և նախշազարդերի էսքիզների կատարումը, գրաֆիկական և գեղանկարչական արտահայտչամիջոցներով ;*Թեմա 6* Խեցեգործության մեջ օգտագործվող նյութերրի ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները (Կավի հիմնական հատկանիշները : Պլաստիկ մասսայի պատրաստումը: Հումքի տեսակները, թրծման ջերմաստիճանները) :*Թեմա 7* Խեցեգործության նմուշների պատրաստման եղանակները *Թեմա 8* Բրուտագործական հաստոցով աշխատելու առանձնահատկությունները և անվտանգության տեղնիկա: Խեցեղենի թրծման ջերմաստիճանները: *Թեմա 9* Զարդանախշի կիրառումը խեցեգործության մեջ;(Զարդանախշի տեսակները և կառուցման սկզբունքները:Զարդանախշի իմացաբանություն:) *Թեմա 10*Հայկական դեկորատիվ զարդանախշի ուսումնասիրություն: *Թեմա 11* Բուսական,կենդանական,երկրաչափական զարդանախշի առկայությամբ խեցեղեն նմուշների Էսքիզների նախագծում և դիտարկում: *Թեմա 12* Նմուշի պատրաստում ձեռքով: *Թեմա 13* Առաջադրանքի վերջնական մշակում,չորացում և թրծում : *Թեմա 14* Գունազարդում և վերջնական թրծում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 6-րդ, 7-րդ, 8-րդ կիսամյակներում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը

	2) Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Հ. Ս. Հանրագիտարան, հատոր 7, Մանրանկարչություն բաժին 2. Լ. Ա. Դուրնովո, Հայ ձեռագրային զարդանկարչություն, Ե. , 1978 3. Հայկական մանրանկարչություն, Վասպուրական, 1978 4. Լ. Ռ. Ազարյան, Կիլիկյան մանրանկարչությունը XII – XVIII դդ., Ե., 1964 5. Վ. Հ. Ղազարյան, Սարգիս Պիծակ, Ե., 1987 6. Հայկական մանրանկարչություն, Դիմանկար, 1982 7. Հ. Հ. Հակոբյան, Է. Մ. Կորխմաջյան, Հայկական մանրանկարչություն, Ե. 1987 8. Ա. Գևորգյան, Արհեստներն ու կենցաղը հայկական մանրանկարներում, Ե. 1978 Լրացուցիչ- 1. Լ. Ա. Դուրնովո, Հայ ձեռագրային զարդանկարչություն, Ե. , 1978 2. Ա. Գևորգյան, Արհեստներն ու կենցաղը հայկական

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ԱՍ/բ-000 – Զարդանախշեր</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">4 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">4-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">36</td><td>Դասախոսություն</td><td></td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>36</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">84</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">120</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Առարկայի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել զարդանախշի պատկերման հիմնական դրույթներին: Այն կնպաստի, որպեսզի ուսանողը ձեռք բերի մասնագիտական փորձ, գործնական առաջադրանքների կատարման համար ինքնուրույն հմտություններ, հասարակության զարգացման ժամանակակից էսթետիկական միտումների մեջ ազատ կողմնորոշվելու ունակություն և ստեղծագործական հնարավորությունները իրականացնելու կարողություն:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
• Իմանա զարդանախշի կառուցման հիմնական օրենքները:
• Իմանա զարդանախշի կան զարդամոտիվների ձևը և բովանդակությունը տարբեր ժամանակաշրջանների ոճերի և ժողովուրդների մոտ

Հմտություն
• մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,
• նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,
• գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու
Կարողունակություն
• Կարողանա կիրառել ստացած տեսական գիտելիքները գործնականում
• Կարողանա ստեղծել գրագետ կառուցված, արտահայտիչ և հավասարակշռված զարդանախշ
• Տիրապետր գույնի հետ աշխատելու ունակությանը, մաքուր և հավասար տոնով լցնել հարթության մակերեսը՝ պահպանելով գուներանգների մեղմ անցումը</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="4">8-րդ կիսամյակ
Թեմա 1. Զարդանախշի կամ զարդամոտիվների ձևը և բովանդակությունը տարբեր ժամանակաշրջանների ոճերի և</td></tr>
</table>

	ժողովուրդների մոտ *Թեմա 2* Զարդանկար: Հայկական զարդանախշեր *Թեմա 3* Զարդանախշերը հայկական գորգերում և տարազում *Թեմա 4* Ինչ է հայկական տարազը, և ինչ են խորհրդանշում նրա գույները *Թեմա 5* Զադանախշի հարթության կազմակերպման սկզբունքները: Դեկորի և զարդանախշի պատկերման տեսակները *Թեմա 6* Հ այկական մանրանկարչություն:Հայկական մանրանկարչության դպրոցները *Թեմա7*. Հարթության բաժանումը մասերի, ձևերի հարաբերակցություն /մասշտաբ, համաչափութ-յուն/ *Թեմա 8*: Հայկական զարդանախշի ընդօրինակում երկրաչափական, բուսական և կենդանական մոտիվներով *Թեմա 9* Ստեղծագործական զարդանախշ՝ հենվելով ազգային մշակույթի տարրերի վրա *Թեմա 10* Ուսումնասիրել այլ էթնիկ ժողովուրդների զարդարվեստի մշակույթը և կատարել 2-3 զարդանախշի ընդօրինակում
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 8-րդ կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում

	- Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Եղիազարյան Ա. Կ., Գեղարվեստական գործվածքների արվեստը, Երևան, 2010: 2. Եղիազարյան Ա. Կ., Գործվածքագիտության հիմունքները, Երևան, 2010 3. Աբրահամյան Վ.Ա., Արհեստները Հայաստանում IV-XVIII դդ., Ե., 1956 4. Հովսեփյան Գ.,Կ., Էջմիածնի մեծ խորանի ասեղնագործ վարագույրը, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., Ե., 1988 5. Ազարյան Լ. «Կիլիկիան մանրանկարչությունը 12-13դդ.», Երևան, 1994թ 6. Армянская набойка, Альбом, пред. Л. А. Дурновой, М., 1953. Լրացուցիչ- 1. Ազարյան Լ. «Կիլիկիան մանրանկարչությունը 12-13դդ.», Երևան, 1994թ. 2. Берсенева В. Я., Романова Н. В. Вопросы орнаментации ткани, М., 1977. 3. 2 Давыдов С. Батик. – М., "Аст - Прессс", 2006. – 184 с. 4. Казанская Н. Р. Свободная роспись тканей, Аэрография. М., 2000. 5. 4. Хромова С. А. Гобелены. – М.: Профиздат, 2008. – 112 с

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ԱՍ/բ-000-Սկուտեղների գեղարվեստական ձևավորում</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">4 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">4-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">36</td><td>Դասախոսություն</td><td></td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>36</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">84</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">120</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Դասընթացի նպատակն է նպատակն է ծանոթացնել սկուտեղների գեղարվեստական ձևավորմանը, զարգացման պատմությանը: Բացահայտել սկուտեղների դեկորատիվ նշանակությունը, ծանոթացնել հայ հայտնի վարպետների ստեղծագործությունների հետ, որոնց շնորհիվ սկուտեղները որպես կենցաղային իր հանդիսանալուց բացի ունեցան գեղարվեստական նշանակություն:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
✓ ծանոթություն տարբեր ոճային և գեղարվեստական ուղղություններին,
✓ հայտնի ստեղծագործությունների վերլուծություն,
✓ տեսական գիտելիքների գործնական կիրառում,
✓ արմատավորել ցանկացած գործունեության նկատմամբ ստեղծագործ վերաբերմունք դրսևորելու կարողություն
Հմտություն
✓ մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու
✓ նոր գաղափարներ առաջ քաշելու
✓ որակի մասին հոգացություն
✓ թիմում աշխատելու
✓ գնահատման գործիքների կիրառելու
✓ նախագիծ պլանավորելու և իրականացնելու
Կարողունակություն
✓ գեղարվեստական ստեղծագործությունների վերլուծություն,
✓ տարբեր դարաշրջանների սկուտեղների վրա փորագրված կամ նկարված զարդամոտիվների համեմատական վերլուծություն,
✓ սկուտեղի մշակում և նկարազարդում:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի բովանդակությունը</td><td colspan="4">Թեմաներ
1. Սկուտեղների գեղարվեստական ձևավորում,,առարկայի դերն ու նշանակությունը համաշխարհային արվեստում:
2. Ծանոթացում սկուտեղների լավագույն նմուշների հետ:
3. Հայ ազգային և ժամանակակից սկուտեղների նմանություններն ու տարբերությունները:
4. Պլաստիկ մասսայի նախապատրաստում, սկուտեղի պատրաստում ձեռքով, կաղապարի վրա կամ լցման եղանակով:
5. Էսքիզների նախագծում,օգտագործելով հայկական</td></tr>
</table>

	մանրանկարչության զարդանախշեր և այլ զարդամոտիվներ: 6. Սկուտեղի մշակում և նկարազարդում: 7. Նմուշի չորացում և թրծում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 8-րդ կիսամյակներում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը

Գրականություն	Պարտադիր – 1.Бабенчиков М.В., Народное декоративное искусство Закавказья и его мастера, М., 1948; 2.Салтыков А. Б., Избранные труды, М., 1962; 3.Чекалов А.К., Основы понимания декоративно-прикладного искусства, М., 1962; 4.Декоративное искусство средневековой Армении. [Альбом], Л., 1971; 5.Marangoni G., Clement A., Storia deH'arredamento, v. 1—3, Milano, 1951—1952 Լրացուցիչ- 1. Ազարյան Լ. «Կիլիկիան մանրանկարչությունը 12-13դդ.», Երևան, 1994թ. 2. Ավետիսյան Ա. «Հայկական մանրանկարչության Գլաձորի դպրոցը», Երևան, 1981թ

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ԱՍ/բ-018 - Ժողովրդական գեղարվեստական կիրառական արվեստ</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">4 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">3-րդ տարի, 2 -րդ կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">56</td><td>Դասախոսություն</td><td>28</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>28</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">64</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">120</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Առարկայի նպատակն է ծանոթացնել դեկորատիվ կիրառական արվեստի գանձարանում իրենց ներդրումն ունեցած հայ վարպետների.նրանց կատարած աշխատանքների հետ՝ գորգեր, ժանյակներ, ասեղնագործ կտորեղեն, տարազի տարատեսակներ, խեցիներ, փայտի գեղարվեստական մշակում:Այդ ամենը վկայում են արվեստի այդ ճյուղի հնագույն ավանդների մասին:Դեկորատիվ կիրառական արվեստի հիմանական խնդիրն է ծանոթացնել ուսանողներին գույի և ձևի առանձնահատկությունների հետ, զագացնել գեղագիտական ճաշակ, զարգացնել ստեղծագործական մտածողությունը : Դեկորատիվ կիրառական արվեստի դասերի ժամանակ ուսանողնեևր ծանոթանում են խեցեգործության նյութերի առանձնահատկոջթյունների, խճանկարի, վերացական բոլորաքանակի կատարման առանձնահատկություններին:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
• Արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի դրսևորման, գեղեցիկը ընկալելու,մեկնաբանելու կարողություն:
• Տեսական գիտելիքներ համաշխարհային դեկորատիվ կիրառական արվեստի մասին:
• Տառբեր նյութերով աշխատելու կարողություն / թուղթ, գուաշ, ջրաներկ, յուղաներկ, ապակի ,ավազ և այլն/
• Զարգացնել տեսողական հմտություններ՝ գույնի րն ձևի մեջ:
• Զարգացնել գիտելիքները խեցեգործական արվեստի բնագավառում:
• Տեսական գիտելիքներ խճանկարի բոլոր տեխնոլոգիաների հետ:
• կկարողանա ձեռք բերված կարողությունները կիրառել ուսումնական, աշխատանքային գործընթացներում, ուսանողները կնախապատրաստվեն ապագա մանկավարժական աշխատանքային հմտություններին:
Հմտություն
• մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,
• նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,
• գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու
Կարողունակություն
• Կկարողանա խորապես պատկերացում կազմել</td></tr>
</table>

	առարկայի բովանդակությանը, նրա կարևորությանը: • Կկարողանա՝ դեկորատիվ լուծումներով նկարել նատյուրմորտ: • Կկարողանա կատարել ստեղծագործական բնույտի աշպխատանքներ: • Կծանոթանա և կկատարի աշխատանքներ խեցեգործական արվեստի բնագավառում: • Կկարողանա կատարել խճանկարի էսքիզներ: • Կկարողանա կատարել որմնանկարի էսքիզներ: Դեկորատիվ կիրառական արվեստի դասերի ժամանակ օգտագործվող նյութերի և գործիքների ճիշտ ընտրություն :
Դասընթացի բովանդակությունը	1. Կարպետի եզրազարդ՝ կենդանական և բուսական էլեմենտներից: 2. Ստանալ եզրազարդող զարդանախշ: 3. Նատյուրմորտ դեկորատիվ լուծումով /երևակայությամբ/: 4.Նատյուրմորտ դեկորատիվ լուծումով-ամրացնել գիտելիքները գույնի և ձևի ընտրությամբ: 5. Խճանկարի էսքիզ-խճանկար նյութի վրա, ուսանողներին ծանոթացնել ապակու և քարի հետ աշխատելու հնարներին: 6. Ապակենկարի էսքիզ: 7. Ազատ աշխատանք:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 6-րդ կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝

	- Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Ե. Լ. Դավթյան, «Բասկետբոլե, Երևան 2. Ե. Լ. Դավթյան , «Հարձակողական տակտիկական գործողությունները բասկետբոլումե, Երևան 3. Հ. Դ. Ռոստոմյան, Դ. Գ. Մուրադյան «Բասկետբոլ խաղի պաշտոնական կանոններե, Երևան, 4. Д. И. Нестеровский «Баскетболե, Москва, «Академияե 5. Յու. Գ. Գրիգորյան, Հ. Ս. Մինասյան « Ֆիզիկական Կուլտուրա» առարկայի չափորոշիչ և ծրագիրե, Երևան, 6. К. А. Герасумов, В. М. Климов, М. А. Гусева «Физическая культураե баскетболե, Новосибирск 7. Ֆ. Գ. Ղազարյան «Սպորտային պատրաստության տեսություն և մեթոդիկաե, Երևան 8. Ֆ. Գ. Ղազարյան «Դպրոցականների շարժողական հատկությունների մշակման առանձնահատկությունները ֆիզիկական կուլտուրայի դասերինե, Երևան, «Լույս» Լրացուցիչ- 1. Партнов Ю. М «Баскетболե, -М., Просвещение 2. Коузи Б., Пауэр Ф. «Бскетбол. Концепции и анализ -Ф. И. С.,

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ԱՍ/բ-019 - Ժամանակակից արվեստ</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">4 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">3-րդ տարի, 2 -րդ կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">56</td><td>Դասախոսություն</td><td>28</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>28</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">64</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">120</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Քննություն</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Առարկայի նպատակն է ծանոթացնել Ժամանակակից կերպարվեստի ուղղություններին: Առարկան ոսումնասիրում է XX դարում ձևավորված ազդեցիկ մոդեռնիստական հոսանքների պատմական ձևավորման նախադրյալները՝ նրանց բնորոշ գծերը, առանձնահատկությունները, նորարական միտումները, կարևորագույն ներկայացուցիչների արվեստը և այլն: Առարկայի նպատակն է ներկայացնել գեղարվեստական հոսանքների արվեստը որպես կարևոր ջրբաժան XX դարի գեղարվեստական մտքի զարգացման բարդ գործում, ինչպես նաև ցույց տալ կերպարվեստի նախորդ գաղափարամիտումներից մոդեռնի գլոբալ բաժանման պատճառները:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
• Արվեստի գործերի հանդեպ գեղագիտական վերաբերմունքի դրսևորման, գեղեցիկը ընկալելու,մեկնաբանելու կարողություն:
• Իմանա XX-րդ դարի մոդեռնիստական ազդեցիկ հոսանքների առավել վառ ներկայացուցիչների արվեստը (Վ. Կանդինսկի, Պ. Պիկասսո, Կ. Մալևիչ, Ս. Դալի), որոնք մեծ դեր են խաղացել XX դարի մշակույթի ձևավորման գործում:
• Իմանա Մոդեռնիստական հոսանքների առաջադրած գեղարվեստական նորարական սկզբունքները, նրանց զարգացման ուղիները:
• Իմանա XX դարի եվրոպական կերպարվեստի ձևավորման կարևորագույն նախադրյալները:
• կկարողանա ձեռք բերված կարողությունները կիրառել ուսումնական, աշխատանքային գործընթացներում, ուսանողները կնախապատրաստվեն ապագա մանկավարժական աշխատանքային հմտություններին:
Հմտություն
• մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,
• նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,
• գնահատման գործիքների կիրառելում և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու</td></tr>
</table>

	Կարողունակություն • Կարողանա խորապես պատկերացում կազմել առարկայի բովանդակությանը, նրա կարևորությանը: • Կարողանա զանազանել բազմաթիվ ուղությունների գեղարվեստական գլխավոր առանձնահատկութունները, բնորոշիչ գծերը: • Կարողանա հստակ պատկերացում կազմել յուաքանչյուր գեղարվեստական հոսանքի որդեգրած աշխարհայացքի և նրա գեղարվեստական մեթոդի մասին: •
Դասընթացի բովանդակությունը	1. Ժամանակակից արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները 2. Ֆովիզմը (1905-1907) որպես XX-րդ դարի սկզբի առաջին գեղարվեստական հոսանք: Ա. Մատիսս: 3. Սուպրեմատիզմ (1915): Կ. Մալևիչ: Սև քառակուսի: Սուպրեմատիզմը որպես արվեստի զարգացման բարձր աստիճան: 4. Դադա (1916): S. Sցարա: Դադաիզմ: 5. Սյուրռեալիզմ: Գաղափարախոսությունը և վարպետները: 6. Ոճերն ու ուղղությունները գեղանկարչության մեջ: 7. Կուբիզմ<< Պաբլո Պիկասսո>>կյանքը և ստեղծագործությունները 8. Սյուրռեալիզմ<< Սալվադոր Դալի>> կյանքը և ստեղծագործությունները 9. Էդվարդ Մունկ/կյանքը ,ստեղծագործությունները/ 10. Գուստավ Կլիմտ /կյանքը ,ստեղծագործությունները/
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. ▪ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Ստուգարք 6-րդ կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝

	- Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Вёлфлин Г Основные понятия истории искусства, 3-е изд., Москва. 2002 2. Ильина Т., Популярная художественная энциклопедия, т. 1-2 т Իգիթյան Հ. « ժամանակակից կերպարվեստ»1988թ. Լրացուցիչ- 1. Williams R Art Theory, An historical introduction, 2. 2-nd edition UK 2002

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ԱՍ/բ-010 - Կերպարվեստի ուսուցման մեթոդիկա և տեխնոլոգիա</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">4 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">3-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">56</td><td>Դասախոսություն</td><td>28</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>28</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">64</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">120</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Քննություն</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Դասընթացի նպատակն է սովորողներին ուսուցանել կերպարվեստի ուսուցման արդյունավետ ձևերին ու մեթոդներին,
հանրակրթական դպրոցում ստեղծագործաբար մոտենալ դասավանդման հարցերին, դասերը դարձնել առավել գրավիչ
կերպարվեստի դասավանդման մեթոդների իմացություն
մեթոդական իմացությունների (տեսական և գործնական) կիրառում
նախորդ տարիների գիտականորեն ապացուցված կերպարվեստի դասավանդման մանկավարժական արդյունավետ ձևերի կիրառման անհրաժեշտությունը կերպարվեստի ուսուցման գործընթացում:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
✓ Կերպարվեստի ուսուցման ձևատեսության պատմություն
✓ Կերպարվեստի դասավանդման մեթոդները Հին Եգիպտոսում
✓ Կերպարվեստի դասավանդման մեթոդները Հին Հունաստանում
✓ Կերպարվեստի դասավանդման մեթոդները Հին Հռոմում« Միջնադարում
✓ Վերածննդի դարաշրջանի կերպարվեստի ուսուցման մեթոդիկան
✓ Գեղարվեստական կրթության ակադեմիական համակարգը 16-17-րդ դդ.
Հմտություն
✓ հիմնական հասկացությունների բնութագրմանը,
✓ տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելուն
✓ մանկավարժական վարպետությանը:
Կարողունակություն
✓ Կիրառել կերպարվեստի ուսուցման նպատակները.
✓ Կերպարվեստի դասավանդման հիմնական սկզբունքները
✓ Պատկերում բնօրինակից« հիշողությամբ և պատկերացմամբ</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի բովանդակությունը</td><td colspan="4">Թեմաներ
1.Մեթոդիկան որպես ուսուցողական առարկա
2.Կերպարվեստի ուսուցման ձևատեսության պատմություն» Կերպարվեստի դասավանդման մեթոդները Հին Եգիպտոսում
3.Կերպարվեստի դասավանդման մեթոդները Հին</td></tr>
</table>

	Հունաստանում 4.Կերպարվեստի դասավանդման մեթոդները Հին Հռոմում« Միջնադարում» 5.Վերածննդի դարաշրջանի կերպարվեստի ուսուցման մեթոդիկան£ 6.Գեղարվեստական կրթության ակադեմիական համակարգը 16-17-րդ դդ 7.Արևմտաեվրոպական մեծ լուսավորիչները կերպարվեստի ուսումնական հարցերի մասին: Կոմենսկի, Լոկկ, Ռուսո, Պեստալոցցի: 8.Կարդովսկու և Չիստյակովի դերը գեղագիտական մանկավարժական կրթության և առաջացման ասպարեզում: 9.Նկարչության առարկայի դասավանդման խնդիրները 19-րդ դարի հայկական դպրոցում 10.Կերպարվեստի դասի կառուցվածքը, նրա փուլերը, առանձնահատկությունները: 11. Գծանկարի կարևորությունը կերպարվեստում Բնօրինակից նկարչությունը որպես ուսումնական գործընթացի հիմնական տեսակ 12.ՈՒսուցչի դերը ուսումնադաստիարակչական գործընթացում 13.Գեղագիտական դաստիարակության էությունը« նրա տեղը հանրակրթական դպրոցում 14.Սովորողների տարիքային առանձնահատկությունները և նրանց հետաքրքրասիրությունները կերպարվեստի դասերին 15.Արտադպրոցական և արտադասարանական աշխատանքների կազմակերպման մեթոդիկան 16.Կերպարվեստ առարկայի բովանդակությունը և ուսումնական պարապմունքների տեսակները. 17.Զրույց կերպարվեստի մասին, դասերի կազմակերպման մեթոդիկան, I և II դասարաններ 18.Զրույց կերպարվեստի մասին, դասերի կազմակերպման մեթոդիկան, III և IV դասարաններ 19.Դեկորատիվ-գեղազարդող դասերի կազմակերպման մեթոդիկան, I և II դասարաններում 20.Դեկորատիվ-գեղազարդող դասերի կազմակերպման մեթոդիկան, III և IV դասարաններում 21. Թեմատիկ ստեղծագործական դասերի անցկացման մեթոդիկան I և II դասարաններում 22.Թեմատիկ ստեղծագործական դասերի անցկացման մեթոդիկան III և IV դասարաններում 23..Բնօրինակից նկարչության դասավանդման մեթոդիկան I և II դասարաններում 24.Բնօրինակից նկարչության դասավանդման մեթոդիկան III և IV դասարաններում 25.Զրույց կերպարվեստի մասին, դասերի կազմակերպման մեթոդիկան, V և VII դասարաններ 26.Թեմատիկ ստեղծագործական դասերի անցկացման մեթոդիկան V և VII դասարաններում 27.Բնօրինակից նկարչության դասավանդման մեթոդիկան V և VII դասարաններում 28.՛՛ Կերպարվեստ՛՛ ուսումնական առարկայի չափորոշիչներ I և VII դասարաններում: Ուսումնական արդյունքների ստուգման և գնահատման չափորոշիչները:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 1) Քննություն 6-րդ կիսամյակում,(դասընթացի վերջում) (20 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Գործնական կատարումներ չափորոշիչներին համապատասխան - Ստուգողական հարցեր ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Մշակված նորմատիվների կատարում - Առարկայի իմացությունը 2) Գնահատման մեթոդը՝ - Հարցատոմսեր - Ընթացիկ քննություններ 3) Մասնակցությունը դասընթացին (10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Հաճախումների հաշվառում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը 4)Մասնակցությունը և ակտիվությունը գործնական աշխատանքներին (20 +10 միավոր) ➢ Գնահատման մեթոդը՝ - Ներգրավվածության աստիճանի հաշվում ➢ Գնահատման չափանիշները՝ - Ներկայությունը ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ 5) Գործնական և ստուգողական աշխատանք (20 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Նեգրավվածության աստիճանի հաշվառում - Գնահատման չափանիշները՝ - Տնային աշխատանքների կատարում - Մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին - Մասնակցությունը ստուգողական աշխատանքներին 6) Ինքնուրույն աշխատանք (ընդհանուր գնահատականի 10 % կամ 10 միավոր) - Գնահատման մեթոդը՝ - Անհատական և խմբային աշխատանքի արդյունքում պատրաստված նախագծի պաշտպանություն - Գնահատման չափանիշները՝ - Անհատական աշխատանքի ներկայացում - Խմբային աշխատանքի ներկայացում - Թիմային աշխատանքի մասնակցություն - Թիմային աշխատանքի ձևավորված հմտություն Հատուկ համակարգչային ծրագրի միջոցով վերը նշված 6 կետերի օգնությամբ հաշվվում է տվյալ ուսանողի ունակությունը, կարողությունը և հմտությունը
Գրականություն	Պարտադիր – 1. . Լ. Վարդանյան, Միջառարկայական կապերը ուսումնական գործընթացում, Եր., 1986 2. Ք. Վ. Բաղդասարյան, «Ծիածան» ուսումնական ալբոմ /1-2-րդ դաս./, Եր., 1985 3. Լ. Մ. Ղազարյան, Կերպարվեստի դասերը 4-6-րդ դաս.,

	Եր., 1983 4. Լ. Մ. Ղազարյան, Կերպարվեստի դասերը 1-3-րդ դաս., Եր., 1982 5. Գ. Մ. Թովմասյան, Գեղանկար, Վանաձոր, 2003 6. Ք. Մ. Բաղդասարյան, Կերպարվեստի դասերը 1-3-րդ դաս., Եր., 1986 Լրացուցիչ- 1. .Բաղդասարյան Ք.Մ. Կերպարվեստի դասեր 1-3-րդ դասարաններում Երևան 1986 2. Գուլմիսարյան Ե.Ա. Արվեստի պատմություն ուսումնական ձեռնրկ Երևան «Վահան» 2003 3. Թերզյան Ս.Ս. Գեղանկարչության տեխնիկական միջոցներըԵրևան« 1985 4. Խաչիկյան Վ.Ղ Դպրոցական դեկորատիվ ձևավորում 5. Ներսիսյան Լ.Ս. /մեթոդական ցուցումներ/«մանկավարժ» Երևան 1980 6. Հակոբյան« Հ.Հ. Հայ արվեստի աշխարհում Երևան «Նաիրի» 1998 7. Ղազարյան Լ.Մ Կերպարվեստի դասերը1-3-րդ դասարաններում Երևան 1979 8. Ներսիսյան Լ.Ս. Կերպարվեստի դասավանդման մեթոդիկայի գործնական աշխատանքներ /մեթոդական ցուցումներ/«Երևան «Մանկավարժ»1983 9. Ներսիսյան Լ.Ս. Կրթություն և գեղագիտական աշխատանք «Զանգակ-97»

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ՄՀ/բ 057 Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանություն</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">2 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">2-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td>Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">32</td><td>Դասախոսություն</td><td>16</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>16</td></tr>
<tr><td></td><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">28</td></tr>
<tr><td></td><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">1. Ուսանողներին զինել մարդու օնտոգենեզի զարգացման մասին գիտելիքներով:
2. Խորացնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, պրակտիկ, հոգեբանական և մեթոդական գիտելիքները:
3. Ուսանողներին գաղափար տալ մարդու զարգացման ֆիզիոլոգիականական, սոցիալական և հոգեբանական օրինաչափությունների մասին:
4. Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանության բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:
5. Նախապատրաստել հոգեբանական գիտությունների ցիկլի առարկաների(սոցիալական հոգեբանություն, ընտանիքի հոգեբանություն, հոգեբանամանկավարժական խորհրդատվություն և այլն) հետագա ուսումնասիրություններին:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
• հոգեկանի զարգացման օրինաչափություններն ու նորագոյացությունները,
• յուրաքանչյուր տարիքային փուլի հոգեբանական բնութագիրը,
• ուսուցման և դաստիարակության կազմակերպման և իրականացման օպտիմալ եղանակները
• սոցիալական միջավայրի դերն ու ազդեցությունը անձի ձևավորման վրա:

Հմտություն
• տարիքային և մանկավարժական հոգեբանության առարկային
• տարիքային հոգեբանության ժամանակակից մեթոդներին,
• հոգեբանամանկավարժական հետազոտության առանձնահատկություններին,
• երեխաների հետ աշխատանքի առանձնահատկություններին
Կարողունակություն
• բացահայտել հասարակության մեջ տեղ գտած բացասական երևույթները և ուսումնասիրել դրանց դրսևորման պատճառները,
• անցկացնել հոգեբանամանկավարժական</td></tr>
</table>

	հետազոտություն, • խորհրդատվական աշխատանք իրականացնել չառաջադիմող և «դժվարե և <<ռիսկի խմբի>> աշակերտների հետ, • կատարել անձի հոգեբանական վերլուծություն, • կազմել աշակերտի և դասարանային կոլեկտիվի հոգեբանական բնութագիրը:
Դասընթացի բովանդակությունը	Դասընթացի ընդհանուր նկարագիրը Դասընթացում դիտարկվում են մարդու հոգեկանի զարգացման մեխանիզմները, օրինաչափությունները, հոգեկան զարգացման տարիքային դինամիկան, մանկավարժական գործունեությունը, ուսուցման և դաստիարակության հոգեբանությունը:Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին զինել գիտելիքներով օնտոգենեզում հոգեկանի զարգացման մեխանիզմների և օրինաչափությունների, մարդու անձի հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունների և տարիքային հոգեբանական առանձնահատկությունների մասին: Իսկ մանկավարժական հոգեբանությունը և հոգեբանությունը նպաստում են աշակերտների անձնային աճին, ինքնաճանաչմանը: Դասընթացը ընդլայնում է ուսանողների ընդհանուր տեսական, կիրառական և մեթոդական գիտելիքները, գաղափար է տալիս մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունների և դինամիկայի մասին: Տարիքային հոգեբանության բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքները և կարողությունները ուսանողը պատրաստ է կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ: Թեմա 1. Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանության առարկան, խնդիրները, մեթոդները:Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանության՝ որպես գիտության սահմանումը: Ուսումնասիրման օբյեկտը, տարիքային հոգեբանության հիմնական բաժինները. նորածնություն, մանկիկություն, վաղ մանկություն, նախադպրոցական, կրտսեր դպրոցական տարիք, դեռահասություն, վաղ պատանեկություն: Իսկ մանկավարժական հոգեբանության բաժիններից՝ ուսուցման, ուսուցչի և դաստիարակության հոգեբանություն: Մանկավարժական հոգեբանությունն ուսումնասիրում է հոգեկանի զարգացումը ուսուցման և դաստիարակության պրոցեսում: Տարիքային հոգեբանության կապը այլ գիտությունների հետ: Թեմա 2. Մանկիկային և վաղ մանկական տարիքի հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունները: Վաղ տարիքի երեխաների զարգացման սոցիալական իրադրությունը: Առարկայական-գործիքային գործունեության զարգացումը վաղ մանկության տարիքում: Երեխայի ճանաչողական ոլորտի կայացումը, անձնային ոլորտի ձևավորումը, խոսքի զարգացումը վաղ մանկության տարիքում: Երեք տարեկանի ճգնաժամը: Թեմա 3. Հոգեկան զարգացումը նախադպրոցական և կրտսեր դպրոցական տարիքում Նախադպրոցականի զարգացման սոցիալական իրադրությունը: Նախադպրոցականի առաջատար գործունեությունը: Խաղի ազդեցությունը երեխայի հոգեկան զարգացման վրա: Նախադպրոցականի իմացական ոլորտի

	զարգացման առանձնահատկությունները, խոսքի զարգացումը, հուզական ոլորտի և կամքի զարգացումը որպես վարքի կառավարման ընդունակություն: Նախադպրոցականի անձի ձևավորումը և հարաբերությունների և հաղորդակցման առանձնահատկությունները: Նախադպրոցական տարիքի հիմնական հոգեբանական նորագոյացությունները: Երեխայի հոգեբանական պատրաստությունը դպրոցական ուսուցմանը: Կրտսեր դպրոցականի զարգացման սոցիալական իրադրությունը, հաղորդակցման և հարաբերությունների առանձնահատկությունները: Կրտսեր դպրոցականի սոցիալական կարգավիճակը և Ես-կոնցեպցիան: Կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեությունը, իմացական ոլորտի զարգացումն ու առանձնահատկությունները: Կրտսեր դպրոցական տարիքի հիմնական հոգեբանական նորագոյացությունները: Թեմա 4. Անձի ձևավորման և զարգացման հոգեբանական առանձնահատկությունները դեռահասության տարիքում: Դեռահասների զարգացման ժամանակակից սոցիալական իրադրությունը: Դեռահասության տարիքի ճգնաժամը: Փոփոխություններ դեռահասի ֆիզիկական զարգացման մեջ: Դեռահասների սեռական նույնականացումը /իդենտիֆիկացիան/: Դեռահասի Հարաբերությունները մեծահասակների և հասակակիցների հետ: Փոփոխությունները դեռահասների կոգնիտիվ ոլորտում: Դեռահասների առաջատար գործունեությունը: Դեռահասի մոտիվացիոն-պահանջմունքային ոլորտի առանձնահատկությունները: Մեծության զգացումը դեռահասության տարիքում: Դեռահասի անձի առանձնահատկությունները: Բնավորության շեշտվածություն: Թեմա 5. Անձի ձևավորման և զարգացման հոգեբանական առանձնահատկությունները պատանեկության տարիքում: Պատանեկությունը որպես զարգացման և ինտեգրացիայի փուլ: Կոգնիտիվ փոփոխությունները պատանեկության տարիքում: Մասնագիտության ընտրություն: Ավագ դպրոցականի առաջատար գործունեությունը: Փոխհարաբերությունները շրջապատողների հետ պատանեկության տարիքում: Թեմա 6. Ուսուցչի հոգեբանություն: Ուսուցիչը ուսումնական գործընթացի կազմակերպիչ: Ուսուցիչի դերը աշակերտների փոխհարաբերությունների ձևավորման գործում: Ուսուցչի մասնագիտական գործունեության կարևոր գործոնները /իմացական, կառուցողական, կազմակերպչական, կոմունիկատիվ: Պատկերացում տալ մանկավարժական ընդունակությունների, մանկավարժական տակտի, հեղինակության, դիրքորոշումների և այլ կարևոր կողմերի մասին, որոնք ապահովում են ուսուցչի աշխատանքի արդյունավետությունը: Թեմա 7. 8. Ուսուցման և դաստիարակության հոգեբանություն:

	Ուսուցումը որպես երկկողմանի պրոցես: Ուսուցումը գիտելիքների, հմտությունների, կարողությունների ձեռքբերման պրոցես: Գիտելիքների արդյունավետ յուրացումը հիմնականում կախված է երեք գործոններից՝ ա. ինչ են սովորեցնում, բ. ինչպես են սովորեցնում, գ. ում են սովորեցնում: Ի վերջո, շատ կողմեր կան, որոնց պետք է անդրադառնալ և պետք է ուսուցանել դաստիարակելով և ընդհակառակը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	*<u>Նյութի քննարկման ժամանակ</u>* • Հանձնարարված նյութի լիարժեք տիրապետում, վերջինիս վերածումը սեփական գիտելիքի. 15 միավոր • Հարցադրումներ ընթացիկ թեմայի շուրջ (խրախուսվում է). 2 միավոր • Լիարժեք պատասխաններ դասախոսի և համակուրսեցիների հարցերին(դասախոսի վերահսկողությամբ) ընթացիկ թեմայի շուրջ. 3 միավոր *<u>Առաջադրանքի կատարման ժամանակ</u>* • Արագ կողմնորոշում թեմայի շուրջ առաջադրված խնդիրների լուծման ընթացքում. 2 միավոր • Սեփական կարծիքի արտահայտում՝ հիմնավորված գիտական գիտելիքի հենքի վրա. 3 միավոր • Խմբային և անհատական աշխատանքներում համապատասխան դերի ստանձնում և տրված ժամկետում հանձնարարականների կատարում. 15 միավոր Խրախուսվում են հատկապես վերլուծելու, սինթեզելու, կազմակերպելու, պլանավորելու, քննադատության, ինքնաքննադատության, տեղեկատվության կառավարման, նոր տեղեկատվությունը համապատասխան համատեքստում ընկալելու, մեկնաբանելու բազմաձեւության, բազմամշակութայնության ընդունման, նոր գաղափարներ առաջադրելու, յուրացված գիտելիքը տրամաբանորեն և հետեւողականորեն ներկայացնելու, առարկայի մեթոդները և տեխնոլոգիաները ճիշտ օգտագործելու, տվյալ առարկայական ոլորտում հետազոտությունների արդյունքները գնահատելու, նոր գաղափարներ առաջ քաշելու որակի մասին հոգածության, թիմում աշխատելու կարողությունները:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Բալյան Ա., Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր, Երևան, 1983, 456 էջ 2.Սովետահայ հոգեբանություն, Ընտևր էջեր,, կազմ. Թութունջյան Հ., Երևանի համալս., հրատ., 1988, 528 էջ 3. Տարիքային և մանկավարժ. հոգեբանություն, խմբ. Ա. Պետրովսկի, Ե., 1977, 398 էջ 4. Ղազարոսյան Ա., Ս. Սեդրակյան, Հոգեբանական թեստերի և զարգացնող վարժությունների ժողովածո ւ, Զանգակ հրատ., Ե., 2015, 188էջ 5. Ղազարոսյան Ա., Ս. Սեդրակյան, Հոգեբանական աշխատանքները ուսումնական հաստատություններում, մեթ.

	Ձեռնարկ, Ե., 2016, 184 էջ 6. Ղազարոսյան Ա., Հոգեբանական աջակցություն ուսուցիչներին, ուս. Ձեռնարկ,, Վանաձոր, 2019, 208 էջ 7.Гамезо М.В., Петрова Е.А.,. Орлова Л.М Возрастная и педаго гическая психология М 2004 8. Детская психология, под ред. Я. Коломинского, Е. Панько, Минск, 1988, 399 с. 9. Крайг Г. Психология развития1 7- е изд., Питер 2003, 992 с. 10. Мир детства, Младший школьник, сост. А. Захарова, В. Словодчиков, 2-е изд., М.,1988, 272 11. Психология, Словарь, под ред. А. Петтовского, М. Ярошевского, изд. 2-е, М,. 1990, 494 с. 12. Проблемы общей, возрастной и педагогической психологии, под ред. В. Давыдова, М., 1978, 238 с. 13. Фридман Л., Волков К., Психологическая наука – учителю, М., 1985, 224 с Լրացուցիչ- 1. Мухина В.С. Возрастная психология М. 1999 2. Нью Комб Развитие ребенка 3. Обухова Л.Ф. Возрастная психология М. 2004 4. Проблемы общей, возрастной и педагогической психологии, под ред. В. Давыдова, М., 1978, 238 с 5. Фридман Л., Волков К., Психологическая наука – учителю, М., 1985, 224 с

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ՄՀ/բ-178-Մանկավարժության պատմություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի,2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	32	Դասախոսություն	16
			Սեմինար	16
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	28		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողներին զինել մանկավարժական մտքի, դպրոցի, դաստիարակության բազմաբնույթ գիտելիքներով, խորացնել մանկավարժական գիտելիքները, որպեսզի ուսանողը կարողանա վեր լուծել, համեմատել և համապատասխան եզրահանգումներ կատարել անցյալի մանկավարժության վերաբերյալ, ճիշտ իմաստավորի անցյալի մանկավարժական փորձը և այն ստեղծագործաբար կիրառի:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք*			

	• Դաստիարակության պատմական և հասարակական բնույթը • Մանկավարժական գործունեության հիմնական բնութագրերը • Դպրոցի, կրթության, դաստիարակության դրվածքը պատմական տարբեր ժամանակաշրջաններում • Ուսուցչի մասնագիտության ժամանակակից խնդիրներին *Հմտություն* • Ուսումնադաստիարակչական աշխատանքները ավելի արդյունավետ դարձնելու կարողություններին և հմտություններին • Ժամանակակից մանկավարժական տեսություններին • Ճիշտ իմաստավորել անցյալի մանկավարժական փորձը և այն կիրառել ստեղծագործաբար • Արագ կողմնորոշվելու ունակություն • Գիտելիքներն արդյունավետ մատուցելու հմտություն *Կարողունակություն* • Բացահայտել դաստիարակության, կրթության և ուսուցման տեսականի ու գործնականի, դպրոցի զարգացման ընթացքը՝ մանկավարժական մտքի ականավոր գործիչների գործունեությամբ • Բացատրել և հիմնավորել դաստիարակության պատմական բնույթը • Ընդգծել դաստիարակության տեսության գործնականի սերտ կապը ու զարգացումը • Ցույց տալ մանկավարժական մտքի զարգացման որակական փոփոխությունները, լուսավորության բնագավառի գործիչների հայացքները լուսաբանելիս և զատել այն դրականը, որը կնպաստի մանկավարժության տեսության առաջընթացի
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Դաստիարակության ծագումը: Կրթության և մանկավարժական միտքը հին աշխարհում: Դաստիարակության ձևերը նախնադարում: Առաջին կրթադաստիարակչական համակարգերի ձևավորումը: Դպրոցը և դաստիարակությունը Հին Արևելքի երկրներում՝ Եգիպտոս, Չինաստան, Հայաստան: Կրթությունը հին աշխարհում (Աթենք և Սպարտա), Սոկրատեսի, Պլատոնի, Արիստոտելի, Դեմոկրիտի մանկավարժական գործունեությունն ու հայացքները: Թեմա 2. Դաստիարակությունը Հին Հռոմում: Մարկոս Ֆաբիոս Քվինթիլիանոսի մանկավարժական հայացքները: Դաստիարակությունը Հայաստանում հին ժամանակներից մինչև մ.թ. 4- րդ դարի վերջ: Թեմա 3. Կրթությունը և մանկավարժական միտքը միջնադարում՝ Եվրոպայում: Միջնադարի քրիստոնեական փիլիսոփայությունը և կրոնաբարոյական արժեքները: Ասպետական դաստիարակություն: Եկեղեցու դերը միջնադարյան կրթության գործում: Եկեղեցիական դպրոցներ: Աստվածաբանական դպրոցներ: Արհեստավորական և համայնքային դպրոցներ: Առաջին համալսարաններ: Դպրոցը և մանկավարժական միտքը միջնադարյան Հայաստանում: Մ. Մաշտոցի կյանքն ու մանկավարժական գործունեությունը: Հետմեսրոպյան

	շրջանի մանկավարժական միտքը (Դ. Անհաղթ, Ա. Շիրակացի): Թեմա 4. Վերածննդի դարաշրջանի կրթությունը ու մանկավարժական միտքը: Է. Ռոտերդամցի, Վիտտորինո դա-Ֆելտրե, Ֆ. Ռաբլե, Թ. Մոր, Թոմազո Կամպանելլա: Հայկական վերածննդի դարաշրջանի դպրոցը և մանկավարժական միտքը (10-րդ դարավերջ և 12-րդ դարի սկիզբ): Գր. Նարեկացի, Գր. Մագիստրոս, Հովհ. Սարկավագ Իմաստասեր: Հայկական բարձր տիպի դպրոցների և համալսարանների ձևավորումը: Թեմա 5. Նոր շրջանի դպրոցն ու մանկավարժական միտքը: Յան Ամոս Կոմենսկի, նրա դերը մանկավարժության՝ որպես ինքնուրույն գիտության կայացման գործում: Ջոն Լոկի փիլիսոփայական և մանկավարժական հայացքները: Ժ.Ժ. Ռուսոյի մանկավարժական տեսությունը: Թեմա 6. Մանկավարժությունը 19-20-րդ դարերում: Ի.Հ. Պեստալոցցու մանկավարժական գործունեությունը: Ի.Ֆ. Հերբարտի մանկավարժական համակարգը: Ֆ.Ա. Դիստերվեգի մանկավարժական գործունեությունը և հայացքները: Կ.Դ. Ուշինսկու մանկավարժական հայացքները: 15 Նոր շրջանի հայ դպրոցն ու մանկավարժական միտքը (19-րդ դ.): Խ. Աբովյան, Ղ. Աղայան մանկավարժական հայացքները: Իգական դպրոցների կազմակերպումը, Ճաղկոց-մանկապարտեզների կազմակերպումը. Ս. Բաբայան, Գ. Հովհաննիսյան, Ս. Արղության-Երկայնաբազուկ: Թեմա 7. Խորհրդային դպրոցն ու մանկավարժական միտքը: Ա.Ս. Մակարենկո, Վ.Ա. Սուխոմլինսկի: Թեմա 8. Կրթությունը ժամանակակից աշխարհում: Եվրոպական միասնական կրթական տարածքի ձևավորման գործընթացը /ընդհանուր հետազոտական, կրթական, մշակութային տարածք/: Հետխորհրդային շրջանի կրթական տարածքի ձևավորումը: Բարձրագույն կրթության երկաստիճան համակարգի ներդրումը՝ «բակալավրիատ«, «մագիստրատուրաե: ՀՀ-ի ինտեգրումը բոլոնյան գործընթաց: Հետբուհական կրթության համակարգը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	• Գնահատման ձևեր՝ ռեֆերատ, թղթապանակ և ստուգարք •Գնահատման ընթացակարգեր՝ ընթացիկ երկու ստուգումների արդյունքների միջինացում •Գնահատման գործիքներ՝ յուրաքանչյուր ստուգման համար 20 միավորանոց սանդղակ և գիտելիքների, ակտիվության, ինքնուրույն աշխատանքների կատարման մակարդակ, հաճախումների բաղադրիչներ
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Ն.Հարությունյան, Առաքել Բահաթրյան, Եր., 1992: 2. Մովսիսյան Ա.: Ուրվագծեր հայ դպրոցի և մանկավարժական մտքի պատմություն: Երևան, 1958: 3. Շավարշյան Ա. Հայ մանկավարժներ, հ. 1.2., Եր., 1958-1961: 4. Вершинина, Н.А. История педагогики как науковедческая дисциплина Изд.Рос.гос.пед.ун-та им. А.И. Герцена Сер. Психол.-пед.науки. - 2007.

	- №8.- С.56-68. - 5. История педагогики и образования. От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в. [Текст]: учеб. пособие / Под ред. А.И. Пискунов. - 2-е изд., испр. и доп. - М. : Сфера, 2005. - 512 с. 6. История педагогики: учебник для аспирантов и соискателей учен. под ред. Н.Д. Никандрова. – М., 2007. 7. Латышина, Д.И. История педагогики. История образования и педагогической мысли [Текст]: учеб. пособие. - М., 2002. - 603 с. 8. Попов, В.А. История педагогики и образования [Текст]: учеб. пособие для студентов вузов ред. В. А. Сластенин. - М.: Академия, 2010. - 203с. 9. Старикова, Л.Д. История педагогики и философия образования [Текст]: учеб. пособие для студентов - Ростов н/Д: Феникс, 2008. - 435с. 10.Шацкий С.Т. Педагогические сочинения, Т. 1.2.3.4, М. 1962,1964.1965. Լրացուցիչ- 1. Ներսես Շնորհալի, Թուղթ ընդհանրական, Գանձասարհանդես, 1991: 2. Ներսես Շնորհալի, Յաղագս երկնի և զարդուց նորա, Հանելուկներ, Ողբ Եդեսիոյ, Ե., 1968: 3. Մխիթար Գոշ, Առակներ, Ե., 1951: 4. Մ.Աբեղյան, Հայոց հին գրականության պատմություն, Գիրք բ, Ե., 1964: 5. Վրթ. Փափազյան, Պատմություն հայոց գրականության, Թիֆլիս, 1910: 6. Հր.Աճառյան, Հայոց անձնանունների բառարան, հ.բ, Ե., 1944: 7. Լեո, Երկերի ժողովածու, հ.3, Գիրք Ա., Ե., 1969: 8. Ղ.Ալիշան, Հուշիկ Հայրենեաց Հայոց, հ.Ա., Վենետիկ, 1869: 9. Տ.Թ.Աբգարյանց, Նոր Ջուղայի սպրոցները, Նոր Ջուղա, 1914: 10. Գ.Պետրոսյան, Մաթեմատիկան հին և միջին դարերում, Ե., 1959: 11. Տեղեկագիր 252-ամյա հոբելյանի Ղազիրի կուրանոց դպրոցին և աչազարկներու ու համբերու դպրոցի ներկա կյանքին, Բեյրութ-Լիբանան, 1953: 12. Մ.Բաղրամյան Նոր տետրակ, որ կոչի Հորդորակ, Ե., 1991: 13. Ծ.Շահամիրյան, Գիրք անվանյալ որոգայթ փառաց, Թիֆլիս, 1913: 14. Եղիշե, Պատմություն Վարդանանց, Թիֆլիս 1913: 15. Աբ.մովսիսյան, Ուրվագծեր հայ դպրոցի և մանկավարժության / X-XV դարեր/,

	Ե., 1958: 16. Լ.Գ.Խաչերյան, Գլաձորի համալսարանը հայ մանկավարժական մտքի զարգացման մեջ / XIII – XIV դդ./, Ե., 1973:

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ՄՀ/Բ 016-Սոցիալական հոգեբանություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	32	Դասախոսություն	16
			Սեմինար	16
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	28		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողներին ծանոթացնել հաղորդակցման, խմբերի և դրանցում անձի վարքի սոցիալ-հոգեբանական առանձնահատկությունների մասին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք*՝ սոցիալական հոգեբանության հիմնական սկզբունքները, հասկացությունները և կատերգորիաները, հաղորդակցման գսոցիալ-հոգեբանական առանձնահատկությունները և օրինաչափությունները, տարբեր սոցիալական խմբերի և հանրությունների ձևավորման և գործառնության օրինաչափությունները: *Հմտություն*՝ համապատասխան գիտական գրականության որոնելու և աշխատելու, հոգեախտորոշիչ և գիտահետազոտական գործունեության, մասնագիտական հաղորդակցման: *Կարողունակություն՝* գ պրակտիկայում արդյունավետորեն կիրառել սոցիալական հոգեբանության ժամանակակից նկարագրական, էմպիրիկ և փորձարարական մեթոդները, տարբեր հետազոտության նպատակին և խնդիրներին սոցիալ-հոգեբանական երևույթները աղեկվատ գնահատելու և մեկնաբանելու, սոցիալ-հոգեբանական հետազոտության ծրագիր կազմելու և գիտահետազոտական աշխատանք կատարելու, թիմում աշխատելու			
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Սոցիալական հոգեբանության առարկան և օբյեկտը, ծագումն ու զարգացման փուլերը: Թեմա 2. Սոցիալական հոգեբանության ուսումնասիրության մեթոդները: Թեմա 3. Հաղորդակցման կառուցվածքը Թեմա 4. Խմբի սոցիալական հոգեբանություն: Թեմա 5. Անձի սոցիալական հոգեբանություն			

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գրավոր հարցում, Ձևավորող գնահատում- Բանավոր հարցում, անհատական և խմբային առաջադրանքներ, բազմակի ընտրության թեստեր, բանավեճ, քննարկում, ելույթ:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Նալչաջյան Ա. Սոցիալական հոգեբանություն: Եր., 2004, 432 էջ: 2. Андреева Г. М. Социальная психология. - М.: Аспект Пресс, 2001. - 376 с 3. Майерс Д. Социальная психология. СПГУ, 2002. – 512 с. 4. Московичи С. Социальная психология. 7-е изд. – СПб: Питер, 2006. – 592 с. 5. Почебут Л.Г., Мейжис И.А. Социальная психология. Питер: 2010. – 521 с Լրացուցիչ- 1. Бодалев А. А. Личность и общение: Избранные труды. – М.: Педагогика, 1983. – 272 с. 2. Зимбардо Ф., Ляйппе М. Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М. Ляйппе. – СПб.: Питер, 2011. – 448 с. 3. Ильин Е. П. Психология общения и межличностных отношений: "Педагогическое образование" /Е. П. Ильин. - 2-е изд. - Санкт-Петербург: Питер, 2015. – 586 с. 4. Коломинский Я. Л. Психология взаимоотношений в малых группах. – Мн.: НТОО «ТетраСистемсե, 2001. – 431 с

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ՄՀ/բ-055-Ընտանիքի հոգեբանություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի,2-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	32	Դասախոսություն	16
			Սեմինար	16
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	28		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	1. Ուսանողներին զինել տարիքային հոգեբանության առարկայի, նրա խնդիրների , յուրաքանչյուր տարիքային խմբի վերաբերյալ համապատասխան գիտելիքներով : 2. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, կիրառական և մեթոդական գիտելիքները: 3. Ուսանողներին գաղափար տալ ժամանակակից ընտանիքի առանձնահատկությունների վերաբերյալ : 4. Ընտանիքի հոգեբանության բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքներն և ունակությունները կիրառել պրակտիկայում: Նախապատրաստել հոգեբանական գիտությունների շարքի առարկաների (ընդհանուր հոգեբանություն, մանկավարժական հոգեբանություն,			

	սոցիալական հոգեբանություն, սպորտի հոգեբանություն, և այլն) հետ կապին:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • Ընդհանուր հոգեբանության ուսումնասիրման առարկան, տիրապետի առարկայի ներկայացրած խնդիրներին, պատկերացնի առարկայի տեղն ու դերը հոգեբանական գիտությունների համակարգում: *Հմտություն* • Տիրապետում է ընտանիքի հոգեբանություն առարկային, մեթոդներին և խնդիրներին: • Տիրապետում է առարկայի կառուցվածքի մասին գիտելիքներին: • Ունի անհրաժեշտ գիտելիքներ իմացական գործընթացների վերաբերյալ: • Ունի անրաժեշտ գիտելիքներ ընտանիքի հոգեբանության բնագավառում կիրառվող տեխնիկաների և հուզակամային գործընթացների վերաբերյալ *Կարողունակություն* • ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, • կիրառել ընտանիքի հոգեբանության հետազոտության մեթոդները, • որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ
Դասընթացի բովանդակությունը	1. Ընտանիքի հոգեբանության առարկան , խնդիրերը , նպատակները • Ընտանիքի հոգեբանություն առարկան, սահմանումը: • Ընտանիքի հոգեբանության խնդիրները: • Ընտանիքը որպես դերերի սեսության ուսումնասիրման օբյեկտ: 2 . Ընտանիքի սոցիալ – հոգեբանական ուսումնասիրության հիմնախնդիրները : • Ընտանիքը որպես սոցիալական խումբ: • Ընտանիքը որպես ռեֆերենտային խումբ: • Ընտանիքը որպես փոքր խումբ: 3.Դերերի տեսությունները և ընտանիքի խնդիրներին դերային մոտեցումները : • Սոցիակլական կարգավիճակի տեսակներն և կառուցվածքը: • Ընտանեկան դերերի կառուցվածքը և տեսակները: • Դերային սպասումների տեսակները: 4 .Ընտանեկան տեսակների պատմական զարգացումը և ընտանեկան դերերը : • Հայրիշխանություն և մայրիշխանություն: • Ժամանակակից ընտանիքի տեսակները: • Ընտանիքի տեսակներն ըստ կառավարման ոճերի: 5 . Արդի բջջային ընտանիքի ձևավորման և զարգացման փուլերը: • Ընտանեկան կյանքի պարբերացումն ըստ ներընտանեկան կարգավիճակների և դերերի:

	• Ընտանեկան կյանքի փուլերը և կանխատեսումը: • Ընտանիքի հասունության մակարդակները: 6 .Ընտանեկան բախումների էությունը և հաղթահարման ուղիները : • Դերային բախումները: • Դերային բախումների մակարդակները: • Մրցակցությունը և դերերի բախումը: 7 .Ներընտանեկան հարմարումը և ընտանիքի ստեղծումը : • Ամուսնական և ներընտանեկան հարմարման գործընթացները և պայմանները: • Ամուսինների հարմարման տեսակները: • Ապրումակցումը և ներընտանեկան ֆրուստրացիաները: 8. Ընտանեկան բախումը և ճգնաժամերը: • Բախման էությունը : • Նորմատիվային և ոչ նորմատիվային ճգնաժամերը : • Ընտանիք կազմելու մոտիվացիան և ամուսնալուծությունները: 9.Ամուսնալուծությունը և դրա հետևանքները : • Ամուսնալուծության հիմնական պատճառները: • Ամուսնալուծության ռիսկերը և վիճակագրությունը: • Ամուսնալուծության հետևանքները: 10. Առողջ և անառողջ ընտանիքները : • Առողջ և անառողջ ընտանիքներ: • Ընտանեկան կյանքը և անբավարարվածության հիմնախնդիրը: • Հաղորդակցման բարդություններն անառողջ ընտանիքներում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքներին հասնելու ընթացքի գնահատում՝ 1.Մասնակցությունը դասընթացին(ընդհանուր գնահատականի 20%-ը կամ 20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ -հաճախումների հաշվառում • Գնահատման չափանիշը -ներկայություն 2.Մասնակցությունը գործնական աշխատանքներին(ընդհանուր գնահատականի 20%-ը կամ 20 միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ -մասնակցությունը լսարանային քննարկումներին -բանավոր հարցման արդյունքների հաշվառում 3.Ինքնուրույն աշխատանքներ (ընդհանուր գնահատականի 10%-ը կամ 10միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝ -ռեֆերատների կատարում -դիտարկվող նյութի մասնագիտական վերլուծության ներկայացման որակ, -արևմտահայերեն տեքստերի վերլուծական բնույթի աշխատանքների ստուգում: 4.Գործնական հմտություններ(ընդհանուր գնահատականի 10%-ը կամ 10միավոր) • Գնահատման մեթոդը՝

	-Միավորը տրվում է ուսանողին գործնական հանձնարարություններից դրական գնահատական ստանալու դեպքում:
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Шнейдер, Лидия Бернгардовна. Семейная психология. — М.: Деловая книга, 1999. — 3000 экз. 2. Սեդրակ Ա. Սեդրակյան, Ընտանիքի հոգեբանություն Երևան 2010: 3. Ադիբեկյան Ա., Հայ ընտանիքի բջջայնացման հեռանկարները, Հայ ընտանիքի ներկան և ապագան, Թեզիսներ գիտաժողովի զեկուցումների, Երևան 1994 4. Дружинин В.Н. Психология семьи. – Екатеринбург, 2000 5. Основы психологии семьи и семейного консультирования: Учеб.пособие для студ.высш.учеб.заведений /Под общ.ред.Н.Н.Посысоева. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2004. – 328с. 6. Психологическая диагностика семейных отношений / В.И.Слепкова, Т.А.Заеко.- Լրացուցիչ- 1. Ամիրյան Ս., Խոհեր ընտանիքի էվոլյուցիան, Ih., Երևան, 1967, IIh., Երևան, 1972: 2. Мозырь: Содействие, 2006. – 196с. 6. Шнейдер Л.Б. Семейная психология: Учебное пособие для вузов. 2-ое изд. – М.: Академический проект; Екатеринбург, 2006. – 768с

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**Մի/բ-139 էթնոմանկավարժություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	32	Դասախոսություն	16
			Սեմինար	16
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	28		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	հետաքրքրություն ձևավորել ժողովրդի մանկավարժական ավանդույթների, նրա բարոյական, հոգևոր, գեղարվեստական արժեքների, ազգային մշակույթի նկատմամբ: *Հավաքել և համակարգել երիտասարդ*			

	սերնդի կրթության և դաստիարակության մասին այն բոլոր տվյալները, որոնք կան ազգային մշակույթներում:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* 1. էթնոմանկավարժության առանձնահատկությունները, խնդիրները, կառուցվածքը 2. էթնոմանկավարժության հիմնական հասկացությունները 3. էթնոմանկավարժության տեղը և դերը մարդաբանական գիտությունների համակարգում 4. ժողովրդի բազմադարյան փորձի, բարոյական արժեքների սերնդե սերունդ փոխանցման կարևորությունը 5. ժողովրդական մանկավարժության մեջ օգտագործվող ավանդական մեթոդների և միջոցների վերածնման կարևորությունը: *Հմտություն* 1. մանկավարժական տարբեր իրավիճակներում կիրառել յուրացված տեսական գիտելիքները 2. ձևակերպել սեփական տեսակետը ժողովրդական մանկավարժության հիմնախնդրի վերաբերյալ 3. արտահայտել և հիմնավորել սեփական տեսակետը ժողովրդի մշակութային անցյալի արժեվորման մասին: *Կարողունակություն* 1. էթնոմանկավարժական գիտելիքների անհրաժեշտ մակարդակին 2. էթնոմանկավարժության հիմնական հասկացությունների համակարգին 3. ժողովրդական մանկավարժության ժամանակակից միջոցներին:
Դասընթացի բովանդակությունը	1. ԷԹՆՈՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐ Էթնոմանկավարժության առարկան և խնդիրները: Էթնոմանկավարժության հիմնական կատեգորիաները և հասկացությունները: Մարդկային հոտ, տոհմ, ցեղ: Էթնոս,ժողովուրդ,ազգ, ազգություն: Ընդհանուր և հատուկ էթնոմանկավարժություն: Ժողովրդական մանկավարժության կապը գիտական մանկավարժության հետ: Էթնոմանկավարժության աղբյուրները և գործառույթները: Էթնոմանկավարժության մեթոդները և կապը այլ գիտությունների հետ: 2. ԷԹՆԻԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆԱՑՈՒՄ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ Անհատի սոցիալականացում: Էթնիկական

	սոցիալականացում. բնորոշումը, նպատակները, մեխանիզմները: Էթնիկական սիմվոլային սոցիալականացում: Կոնֆորմիզմ և էթնիկական սոցիալականացում: 3. ԲՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՑՈԼՈՒՄԸ ԷԹՆՈՍԻ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹՈՒՄ Բնության պաշտամունք: Բնության սիմվոլացումն ու սրբացումը/Լոռի/:Բնությունը՝ բարոյական նորմերի աղբյուր: Էկոլոգիական դաստիարակություն: Բնության նկատմամբ վանդալիստական վերաբերմունքը և էթնոսի բարոյազրկման խնդիրները: 4. ՆԱԽՆԱԴԱՐՅԱՆ ԷԹՆՈՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԷԹՆՈՍԻ ԾԱԳՄԱՆ /ԷԹՆՈԳԵՆԵԶ/ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ Գիր չունեցող էթնոսների մանկավարժական և հոգեբանական մշակույթը:Հեքիաթներ(բանավոր պատմություններ), լեգենդներ, առասպել:Հայկական օդաների դերը երեխաների սոցիալականացման գործում: Էթնոմանկավարժական համակարգի տեսակները:Հայկական էթնոգենետիկ առասպելի մանկավարժական ասպեկտները 5. ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՄՈՒՆՔ ԵՎ ՃԱԿԱՏԱԳՐԱՊԱՇՏՈՒԹՅՈՒՆ Մարդու կրոնական պահանջմունքի բնույթն ու ծագումը: Կրոնական պատվիրաններ, թ՞ե մոգություն: 6. ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ Քրիստոնեություն, քրիստոնյա ժողովուրդ: Մկրտությունը ժողովրդի կյանքում: Աստվածաշունչ.տասը պատվիրանները: Քրիստոնեական արժեքաբանություն /աքսիոլոգիա/: Հարստություն և ագահություն: Խոսք և գործ: Աշխատասիրություն և ծուլություն: Երեխաների նկատմամբ վերաբերմունքը: Համբերության հոգեբանություն: Մաղթանք, խրատ, աղոթք, անեծք: Տերունական աղոթքը: Կրոնական սիմվոլները: Հայ Առաքելական եկեղեցու դեր էթնոսի կյանքում: 7. ԷԹՆԻԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԻՄԱՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ Սոցիալական նորմերի և արժեքների իմացություն: Էթնոսոցիալական իմացություն: Սոցիալական համեմատություն: Մարդկային բնավորությունների բազմատեսակության մասին 8. ՄԱՐԴՈՒ ԲՆԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ԺՈՂՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ Էթնոսները բնավորության դրական գծերի մասին: Համբերություն, զիջողականություն,ազնվություն,էմպատիա:

	Ժողովրդական մշակույթը բնավորության բացասական գծերի մասին: Նախանձ, ստախոսություն, պարծենկոտություն, վախկոտություն: Ասացվածքներ բնավորության գծերի մասին 9. ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ՄԱՐԴՈՒ ԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ Գիտելիք, հմտություն, կարողություն: Հիշողության մասին ժողովրդական պատկերացումները: Բնությունը և էթնոդիդակտիկան: Ասացվածքներ և իմացական այլ խնդիրներ: 10. ՀԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐԻ ԷԹՆՈՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԷԹՆՈՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ Հանելուկի հոգեբանական կառուցվածքը և գործառույթները:Հանելուկների տեսակները: Հանելուկները ժողովրդական ստեղծագործությունների այլ ձևերում: Հանելուկ և ասացվածք: Հանելուկը որպես հոգեբանական թեստ: Գաղտնիք և հանելուկ:Լոռվա հանելուկները
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	1.իրավիճակային գնահատում 2.փոխադարձ գնահատում 3.ինքնագնահատում *4.*Սխեմաների կազմում 5.Ռեֆերատների քննարկում
Գրականություն	Հիմնական 1.Հարությունյան Ս.Բ.,Հայ ժողովրդական հանելուկներ, 1965 2.ՆալչաջյանԱ.Ա.,Էթնիկական մանկավարժություն, 2003 3.Նալչաջյան Կ., Էթնիկական ինքնագիտակցություն,2002 4.Յու. Սահակյան, Հայ ժողովրդական հանելուկներ, 2004 5. Г.Н.ВОЛКОВ ЭТНОПЕДАГОГИКА,1999 6. Ս.Ա.Վիրաբյան,Գ.Եթիմյան, Մեծ Ղարաքիլիսա, հատոր 1,2002 7. Մ. Խորենացի «Պատմություն հայոցե,1981 8. Ե.Լալայան, Երկեր, հատոր 3, /Լոռու մարզ/, 1998

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ՄՀ/բ -142 Սոցիալական մանկավարժություն</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">2 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">3-րդ տարի 1-ին կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">32</td><td>Դասախոսություն</td><td>16</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td></td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>16</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">28</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">60</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">Ստուգարք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Դասընթացի նպատակն է ուսանողների կողմից սոցիալական մանկավարժության որպես ինտեգրատիվ գիտության տեսական դրույթների, սոցիալական դաստիարակության և սոցիալականացման վերաբերյալ տեսական ու գործնական գիտական գիտելիքների յուրացումը:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք
• Սոցիալ-մանկավարժության բնագավառի տեսական և գործնական գիտական գիտելիքներ, ծանոթ լինի սոցիալ-մանկավարժության ծագման և զարգացման պատմությանը, արդի զարգացման միտումներին և հեռանկարներին:
• Ունենա համակողմանի և համակարգված գիտելիքներ մասնագիտական ոլորտում:
• Իմանա մասնագիտացման ոլորտի նորագույն տեսությունները և դրանց մեկնաբանությունները, տիրապետի նորագույն մեթոդներին և տեխնիկական միջոցներին:
Հմտություն
• Կարողանա լուծել սոցիալ-մանկավարժական և սոցիալ-հոգեբանական խնդիրներ:
• Կարողանա ձևակերպել և հետազոտել նոր խնդիրներ սոցիալական մանկավարժության և հարակից ոլորտներում:
• Կարողանա վերլուծել և սինթեզել սոցիալ-մանկավարժական և սոցիալ-հոգեբանական խնդիրները:
Կարողունակություն
• Կազմակերպել իր աշխատանքային գործունեությունը՝ հենվելով կրթության և գիտության օրենքի հիմնական դրույթների վրա:
• Սոցիալական մանկավարժության բնագավառում ինքնուրույն ձեռք բերել գիտելիքներ՝ օգտագործելով ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները:
• Կատարել սոցիալ-մանկավարժական գործընթացների պլանավորում:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի</td><td colspan="4">• Սոցիալական մանկավարժության ձևավորումն ու</td></tr>
</table>

բովանդակությունը	զարգացումը: • Սոցիալական մանկավարժության ուսումնասիրության օբյեկտը, առարկան: *Սոցիալական մանկավարժության հասկացությունները:* • Սոցիալականացման մեխանիզմները: • Սոցիալականացման գործընթացի բաղադրիչները: *Սոցիալականացման փուլերը:* • Մարդը սոցիալականացման գործընթացում: *Մարդու սոցիալականացման տարիքային փուլերը:* Սոցիալականացման գործոնները: *Սոցիալականացման վրա ազդող մեզագործոնները, միկրոգործոնները:*
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	Գնահատման մեթոդները Ստուգարք Գնահատման չափանիշները՝ - Առաջադրված հարցի պատասխանը, - Դասընթացի ընդհանուր իմացություն: Գնահատման չափանիշները. • համապատասխանությունը առաջադրանքին, • հարցերի պատասխանների հիմնավորվածություն, • գիտելիքի խոր իմացություն, • լսարանում աշխատելու կարողություն, • ներկայացվող նյութի պատրաստման ինքնուրույնություն, • ձեռք բերված հմտությունը: 1. Ինքնուրույն մտածելու կարողությունը՝ 0-2 միավոր 2. հաղորդակցման կարողությունը՝ 0-2 միավոր 3. հարցը ճիշտ ընկալելու ունակությունը՝ 0-2 միավոր 4. յուրօրինակ մտածելակերպը՝ 0-2 միավոր 5. հարցերին ճիշտ պատասխանելը՝ 0-2 միավոր 6. խոսքի կուլտուրան ՝ 0-2 միավոր 7. խոսքի ավարտուն լինելը՝ 0-2 միավոր 8. մտքի տրամաբանական հաջորդականութ յունը՝ 0-2 միավոր 9. սեփական տեսակետը պաշտպանելու կարողություն՝ 0-2 միավոր 10.սեփական հարցերը ձևակերպելու և առաջադրելու ունակություն՝ 0-2 միավոր:
Գրականություն	Պարտադիր- 1.А. В. Мудрик. Социальная педагогика. М., 2000. 2.А. В. Мудрик. Введение в социальную педагогику. М., 1997. 3.Энциклопедия социальной работы. М., 1996. 4.Ю. В. Василькова, Т. А. Василькова. Социальная педагогика. М., 1994. 5.В. Г. Бочарова. Педагогика социальной работы, М., 1994. Օժանդակ նյութեր, ձեռնարկներ 6.Երեխաների պաշտպանություն, Եր., 2004: *Լրացուցիչ* 1. Ներառական կրթությունը Հայաստանում (հոդվածների ժողովածու), Եր., 2003: 2. Аксенова Л. И., Социальная педагогика в специальном образовании. -М., 2001.

	3.Актуальные провлемы социального воспитания. Пол Т.Ф.Ярникий, В.Г.Бочаровой, В.Е.Львова. -М.-Запорожье 1990. 4.Басюк В.С, Модель организации службы социально-психологического сопровождения в условиях детского дома: теоретико-практический аспект. -М., 2001. 5.Буданова Г.П., Организация детского отдыха.-М., 1995.. 6.Алмазов Б.Н., Психическая средовая дезадаптация несовершеннолетних. -Свердловск, 1996.

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**Կուրսային աշխատանք**	
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ	
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 1-2-րդ կիսամյակ	
Ժամերի բաշխումը	Ինքնուրույն	60/60
	Ընդամենը	120
Ստուգման ձևը	Քննություն	
Նպատակը	Կուրսային աշխատանքի նպատակն է. -ուսանողների գիտելիքների և մասնագիտական կարողությունների ամրագրում, խորացում և կատարելագործում, -ինքնուրույն ուսումնական և գիտահետազոտական աշխատանքներ կատարելու ունակությունների ձևավորում, - տեղեկատվության որոնման ժամանակակից տեխնոլոգիաների, տեղեկատվական նյութերի մշակման, վերլուծության և օգտագործման կարողությունների և հմտությունների ձևավորում, - անցկացված հետազոտությունների արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման, ստացված արդյունքների հիման վրա հետևությունների և առաջարկների ձևակերպման կարողությունների ձևավորում:	
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* ✓ Կուրսային աշխատանքների թեմատիկան պետք է համապատասխանի տվյալ մասնագիտության պետական կրթական չափորոշիչով սահմանված պահանջներին, ✓ գիտության տվյալ ճյուղի զարգացման արդիական մակարդակին և ընդգրկի տվյալ դասընթացի ողջ ծրագիրը: *Հմտություն* ✓ մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու ✓ նոր գաղափարներ առաջ քաշելու ✓ որակի մասին հոգացություն ✓ թիմում աշխատելու ✓ գնահատման գործիքների կիրառելու ✓ նախագիծ պլանավորելու և իրականացնելու	

	Կարողունակություն ✓ անցկացված հետազոտությունների արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման, ✓ ստացված արդյունքների հիման վրա հետևությունների և առաջարկների ձևակերպման կարողությունների ձևավորում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ I Կուրսային աշխատանքի ձևակերպում (0 Կուրսային աշխատանքի ձևակերպում (0 Կուրսային աշխատանքի ձևակերպում (0-50) 1.1. Կուրսային աշխատանքի կատարման ինքնուրույնությունը, Ուսանողի կատարած դատողությունների, եզրակացությունների հիմնավորումըև փաստարկումը 0-10 1.2. Աշխատանքի թեմային վերաբերող տեսական և գործնական նյութերի օգտագործման և մշակման մակարդակը 0-10 1.3. Ուսանողի կողմից գրականության և այլ փաստական նյութերի կիրառությունը և կիրառման հմտությունը 0-10 1.4. Կուրսային աշխատանքի բովանդակության համապատասխանությունը թեմային 0-10 1.5. Կուրսային աշխատանքի ձևակերպման համապատասխանությունը սույն կարգի VII բաժնում նշված չափանիշներին 0-10 II. Պաշտպանություն (0 Պաշտպանություն (0 Պաշտպանություն (0-50 միավոր) միավոր) միավոր) 2.1. Ղեկավարի կարծիքը 0-10 2.2. Աշխատանքի բովանդակության ներկայացման կարողությունը 0-10 2.3. Ուսանողի կողմից սեփական տեսակետը պաշտպանելու կարողությունը 0-10 2.4. Ուսանողի կողմից աշխատանքը ներկայացնելու հմտությունը և միջոցների կիրառությունը (գրաֆիկներ, ցուցադրական միջոցներ, սլայդներ և այլն) 0-10 2.5. Ուսանողի խոսքի կուլտուրան 0-10

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**Ուսումնական պրակտիկա**	
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	6 կրեդիտ	
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 2-րդ կիսամյակ 2-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ	
Ժամերի բաշխումը	Ինքնուրույն	60/60
	Ընդամենը	120
Ստուգման ձևը	Քննություն	
Նպատակը	Ուսումնական պրակտիկայի նպատակն է. Նպատակն է ուսանողի մոտ գեղանկարի, գծանկարի, կոմպոզիցիայի բնագավառում զարգացնել տարածական զգացողությունը. եռաչափ տարածական պլանների	

	պատկերացումը բացօթյա պայմաններում գծի, գույնի և տոնի ներդաշնակման խնդիրները, լուսաստվերի համադրումը կոլորիտին՝ այդ ամենին տալով ստեղծագործական մոտեցում:
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* ✓ Ուսումնական պրակըիկայի թեմատիկան պետք է համապատասխանի տվյալ մասնագիտության պետական կրթական չափորոշիչով սահմանված պահանջներին, ✓ գիտության տվյալ ճյուղի զարգացման արդիական մակարդակին և ընդգրկի տվյալ դասընթացի ողջ ծրագիրը: *Հմտություն* ✓ մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու ✓ նոր գաղափարներ առաջ քաշելու ✓ որակի մասին հոգացություն ✓ թիմում աշխատելու ✓ գնահատման գործիքների կիրառելու ✓ նախագիծ պլանավորելու և իրականացնելու *Կարողունակություն* ✓ անցկացված հետազոտությունների արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման, ✓ ստացված արդյունքների հիման վրա հետևությունների և առաջարկների ձևակերպման կարողությունների ձևավորում:
Դասընթացի բովանդակությունը	1-ին կուրս Բնանկարի կարճատև էտյուդներ պարզ մոտիվ /Ջրաներկ, գուաշ/ Բնապատկեր /Ջրաներկ, գուաշ/ Բնության էլեմենտներ /ծառատեսակներ, թփուտներ/ Ջրաներկ, գուաշ Քաղաքային բնանկար Կոմպոզիցիոն թեմատիկ աշխատանքներ /Վանաձորի ռուսական ուղղափառ եկեղեցի/ Ֆլոմաստեր, գրիչ, ջրաներկ, գուաշ 2-րդ կուրս Իրավիճակը բնանկարում /կարճատև էտյուդներ/ Գուաշ, յուղաներկ Պատմական և մշակութային հուշարձաններ/ Սբ. Աստվածածին, Սբ. Գր. Նարեկացի եկեղեցիներ/ Գուաշ, յուղաներկ Մարդը բնության մեջ /ճեպանկարներ,էտյուդներ/ Ֆլոմաստեր,գրիչ, ջրաներկ, գուաշ,յուղաներկ Կոմպոզիցիոն թեմատիկ աշխատանքներ /Քաղաքային բնանկար/ Ֆլոմաստեր,գրիչ, ջրաներկ, գուաշ,յուղաներկ

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝ Հաճախելիություն 20 Գործնական տեսական գիտելիքների կիրառման կարողություններ 15 Ջրաներկով աշխատելու տեխնիկայի կիրառում 15 Գուաշով,տեմպերայով աշխատելու տեխնիկայի կիրառում 15 Մատիտների, ածուխի, պաստելի տեխնիկայի կիրառման հմտություն 15 Պաշտպանություն 20

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**Արտադրական (մանկավարժական) պրակտիկա**	
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	8 կրեդիտ	
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 1-2-րդ կիսամյակ	
Ժամերի բաշխումը	Ինքնուրույն	120+120
	Ընդամենը	240
Ստուգման ձևը	Քննություն	
Դասընթացի նպատակը	Պրակտիկան նպատակ ունի ապագա նկարիչ-մանկավարժներին ծանոթացնել հանրակրթական դպրոցի կրթական և դաստիարակչական ողջ համակարգին և աշակերտների գեղագիտական դաստիարակության բազմաբնույթ ձևերին ու մեթոդներին: Հենվելով կերպարվեստի ուսուցման արդյունավետ ձևերին ու մեթոդներին, լավագույնս պատկերացնելով կերպարվեստի ուսուցման կարևորագույն խնդիրներն ու նպատակները հանրակրթական դպրոցում, ստեղծագործաբար մոտենալով դասավանդման հարցերին, դարձնել դասերը առավել գրավիչ, բովանդակալից, հագեցած և հարստացնի արդեն գոյություն ունեցող ավանդական դասավանդման ձևերը:	
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* ✓ Հանրակրթական դպրոցներում աշխատանքների կազմակերպման գործընթացները ✓ Դասավանդման ռացիոնալ ձևերը համապատասխան դասարանների համար ✓ Մանկավարժական աշխատանքների կատարման արդյունավետ ձևերը ✓ Պրակտիկայի օրագրում լրացնել յուրաքանչյուր	

<table>
<tr><td></td><td>
օրվա կատարած աշխատանքի
✓ հաշվետվությունը
Հմտություն
✓ մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու
✓ նոր գաղափարներ առաջ քաշելու
✓ որակի մասին հոգացություն
✓ թիմում աշխատելու
✓ գնահատման գործիքների կիրառելու
✓ նախագիծ պլանավորելու և իրականացնելու
Կարողունակություն
✓ անցկացված հետազոտությունների արդյունքների վերլուծության և մեկնաբանման,
✓ ստացված արդյունքների հիման վրա հետևությունների և առաջարկների ձևակերպման կարողությունների ձևավորում:
</td></tr>
<tr><td>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</td><td>
ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ՝
<table>
<tr><th>Գնահատման բաղադրիչները</th><th>Հատկացվող միավորը</th><th>Գնահատում</th></tr>
<tr><td>1. հաճախելիություն</td><td>0-10</td><td></td></tr>
<tr><td>մշակութային արժեքների և ցուցանիշների ճանաչում</td><td>0-20</td><td></td></tr>
<tr><td>2. վարած դասերի վերլուծություն
• ժամանակակից մեթոդներով աշխատանք
• նորագույն տեխնոլոգիաների կիրառում
• դասաժամանակի ճիշտ օգտագործում
• գնահատում</td><td>0-5
0-5
0-5
0-5</td><td></td></tr>
<tr><td>3. մանկավարժական աշխատանք
• արտադասարանային աշխատանք (միջոցառում, պատի թերթ, էքսկուրսիա)
• դասղեկական ժամի անցկացում և աշխատանք աշակերտական խորհրդի հետ
• մանկավարժական տակտ</td><td>0-5
0-5
0-5</td><td></td></tr>
<tr><td>4. Հոգեբանախորհրդատվական աշխատանք
• Դասարանի կոլեկտիվի կամ աշակերտի հոգեբանական բնութագրի կազմում
• Դասի հոգեբանամանկավարժական վերլուծության անցկացում
• Արտադասարանային միջոցառման հոգեբանական հիմնավորում</td><td>0-5
0-5
0-5</td><td></td></tr>
<tr><td>Պաշտպանություն</td><td>0-20</td><td></td></tr>
<tr><td>Ընդհանուր միավոր</td><td></td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td>Ավարտական աշխատանք</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td>7 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td>4-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ
4-րդ տարի, 2-րդ կիսամյակ</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td>Ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն</td></tr>
<tr><td>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</td><td>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով՝ հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.

Աշխատանքի կատարողականի ցուցանիշները
<table>
<tr><td>հ/հ</td><td>Ցուցանիշներ</td><td>0-5 միավոր</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Ստացված արդյունքների, գիտական, կառուցողական, հետազոտական որոշումների արդիականությունն ու նորարարությունը</td><td></td></tr>
<tr><td>2.</td><td>Ուսանողի ինքնուրույն ստեղծագործական աշխատանքը</td><td></td></tr>
<tr><td>3.</td><td>Հետազոտության մեթոդների օգտագործման ինքնուրույնությունը</td><td></td></tr>
<tr><td>4.</td><td>Ժամանակակից համակարգչային ծրագրերի և տեխնոլոգիաների օգտագործում</td><td></td></tr>
<tr><td>5.</td><td>Շարադրման ճշգրտությունը, հերթականությունը և հիմնավորվածությունը</td><td></td></tr>
<tr><td>6.</td><td>Մասնագիտական հմտություններին և տեխնոլոգիաներին տիրապետելու մակարդակը</td><td></td></tr>
<tr><td>7.</td><td>Աշխատանքի կոմպլեքսայնության աստիճանը:
Աշխատանքի մեջ ընդհանուր մասնագիտական և հատուկ առարկաների կիրառումը</td><td></td></tr>
<tr><td>8.</td><td>Համացանցի տեղեկատվական աղբյուրների օգտագործումը</td><td></td></tr>
<tr><td>9.</td><td>Հրատարակումների առկայությունը, կոնֆերանսներին մասնակցությունը, պարգևներ</td><td></td></tr>
<tr><td>10.</td><td>ԱՈԱ-ի ձևակերպման որակը (գրագիտության ընդհանուր մակարդակը, շարադրման ոճը, լուսաբանումների որակը, աշխատանքի չափանիշներին համապատասխան լինելը)</td><td></td></tr>
<tr><td>11.</td><td>Գրաֆիկական (պատկերազարդ) նյութի ներկայացման ծավալը և որակը, նրա համապատասխանությունն ԱՈԱ-ի պահանջներին</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Ամփոփիչ միավոր</td><td></td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>